

„Aan de Russische commandant (commissaris). Ik beveel u allernederigst ogenblikkelijk het vuren te staken en naar de grenspost terug te keren. Het leven van de dappere Russische soldaten sparend, verblijf ik aller hoopvolst,

Amakasoe.

„Een wonderlijk briefje”, gromde Doebach en frons- te de wenkbrauwen „Je denkt ons te overbluffen tot het bittere einde.”

„Vakarimasen”, ik versta u niet, zei de soldaat vlug. „Dozo okaki-nasai”, schrijft u het maar op.

Doebach scheurde een blaadje uit zijn notitieboekje en schreef ook in drukletters:

„Onderhandel niet op ons grondgebied. Beschouw dit als een afleidingsmanoeuvre.”

Toen, na even nagedacht te hebben, voegde hij er aan toe: „Beveel u beleefd op te houden met provocaties.”

De fatterige soldaat salueerde en verdween in een waardige houding tussen het hoge onkruid. Korzj volgde hem met de ogen. Het was de eerste keer, dat hij een Japanner van zo dichtbij zag.

„Jong, maar wat een blaaskaak!” spote hij.

Op de linkerflank van de vijand werd een kleine vlag met een rode schijf omhoog gestoken. Enige kogels vlogen over de heuvelkam.

Langs de heuvel werd het commando „Vuur!” van mitrailleur tot mitrailleur doorgegeven.

„Zodra ze naderen — in stoten — een halve band, vuur!”

„Vuur!” riep Korzj en het machinegeweer schudde ongeduldig en woedend.

Doebach bleef niet op één plaats. Zijn lage stem werd nu eens bij Zimin en Garmiz gehoord op de linker helling en dan weer bij de beek, waar escouade-

commandant Noegis met een groep mannen de flank van de Japanners bestookte.

Met zijn snor, zijn wijde regenmantel en zijn door de zon verschoten muts leek hij een vreedzame dorpspostbode. Zijn pijp, die uitgegaan was, hield hij tussen de tanden geklemd.

Hij gaf zijn bevelen zo kalm, alsof het een schiet-oefening betrof in plaats van een gevecht tegen een halve compagnie Japanse infanterie. In een half uur tijds had hij kans gezien enige malen van positie en vuurrichting te veranderen. Deze tactiek had het dubbele voordeel, dat daardoor de vijand zich niet kon inschieten en misleid werd omtrent het aantal vuurpunten op de heuvel.

Doebachs houding gaf de mannen weer moed, want het grote aantal Japans-Mandsjoerijse troepen hadden hen eerst wel wat van hun stuk gebracht.

De commandant verhief niet één maal zijn stem, maar zijn koude pijp floot steeds luider. De positie van de grenswacht was verre van geruststellend. Noegis was er in geslaagd de beek over te steken en de bediening van een mitrailleur te vernietigen, terwijl ze een nieuwe loop op hun machine zetten; maar één escouade kon niet een halve compagnie Japanse soldaten tegenhouden.

Steeds meer spitste Doebach in de pauzen tussen de mitrailleur-stoten de oren om te luisteren of hij nog geen hoeftetrappel in het Geitendal hoorde.

„Korzj heeft zijn vuur meer naar rechts verplaatst”, rapporteerde een escouade-commandant. „Zimin repareert een defect.”

Doebach antwoordde niet. Hij zat op zijn hurken, spuwde en bloed schuimde op zijn lippen. De escouade-commandant las het bevel van Doebachs lippen: „Langs de hele linie — krachtig vuur.”

De commandant werd naar het dal gebracht, waar de paarden stonden. De mannen knoopten zijn jas los en begonnen hem te verbinden, maar opeens rukte Doebach zich los en met zijn harige borst ontbloot en het verband achter hem aan slierend, kroop hij op handen en voeten naar de heuvel. Hij had nog kracht genoeg om in een kuil te kruipen en nog eens het bevel te geven van positie te veranderen. Hij maakte zich ongerust over de Zatilicha-heuvel vlak bij, die de toegang tot het dal beheerste. De gehelmde figuren drongen steeds krachtiger in die richting op. Hij wilde nog een bericht naar peloton-commandant Jerochin zenden. Hij huiverde, greep nog naar zijn kaartentas, maar zakte ineen met zijn neus tussen de knieën.

Amakasoe was opgetogen over Doebachs antwoord. Het ferme handschrift en de vastberaden toon van het antwoord gaven hem voldoening. Het zou er slecht hebben uitgezien, als de Russen zonder slag te leveren teruggetrokken waren. Met een halve compagnie infanterie op één plaats bij een grenspaal te worden vastgehouden was ellendig genoeg, maar op te rukken over onbekend terrein en het leven van zijn mannen te wagen, zou nog erger geweest zijn.

De stemmen van de machinegeweren, die eendrachtig samenklonken, vervulden de luitenant met het vertrouwen in de gelukkige afloop van de onderneming.

Maar de schermutseling ging te lang duren. Op de rechterflank, bij het zoutmoeras lag een peloton Mandsoerijers. Zo lang ze geen bevel kregen op te rukken, vochten ze niet slecht. Velen van hen schoten op goed geluk op de oude bandietenmanier met de kolf op de heup. Ze hadden heel gemakkelijke schuilplaatsen gevonden en waren bereid de schermutseling voort te zetten tot etenstijd.

Als alle boeren hadden ze een aangeboren voorzichtigheid en luiheid en misten ze elk gevoel voor militaire eer. Ze letten meer op het fluiten van de kogels dan op de commando's van de korporaal.

Tenslotte werd de luitenant woedend over die Mandsoerijers, die maar deden alsof; hij gaf bevel een machinegeweer achter hen op te stellen. Toen eindelijk gingen ze, plat over de grond, langzaam op de heuvel af. Bij de rand van het zoutmoeras hielden ze weer halt. De nederlaag van het Lyanleger bij Jalainor* lag hen nog vers in het geheugen. Geen bedreiging kon die soldaten een duimbreed verder drijven.

Sato lag in de tweede linie en keek met bewondering naar Amakasoe. De luitenant zat rechtop en sloeg geen acht op het stof dat door de machinegeweer-kogels werd opgeworpen. Van onder zijn groene celluloid-zonneklep staken zijn half bevroren neus en zijn blikken fluitje uit. Als hij floot, kwamen de korporaals naar hem toe kruipen; dan gaf hij op zijn gewone barse, afgebeten toon, bevelen.

Toen hij zag hoe verheerlijkt die soldaat naar hem keek, wenkte hij hem met zijn vinger. Hij riep Tarada en Kondo ook en gaf hun in een paar korte, forse zinnen te kennen, wat hun te doen stond.

„De dapperheid van de Russen is maar schijn”, stelde hij vast. „Ze zijn of dronken of krankzinnig van angst. Om ze tot rede te brengen moeten jullie het zoutmoeras oversteken, naar het machinegeweer op de linkerflank en dan een paar handgranaten gooien. Scheur ze aan flarden! Ze kennen de geest van Jamato niet!” Na deze woorden zette hij zijn veldkijker weer voor zijn ogen.

De drie soldaten kropen naar het zoutmoeras.

---

* Conflict langs de Chinese Oosterspoorweg met de Witte Chinese legers in 1929.

„Vaarwel!” riep Kondo naar zijn kameraden.

„We komen terug als korporaals!” antwoordde Tarada.

„Ik wil sneuvelen...”, mompelde Sato bijgelovig tussen zijn tanden om niet geraakt te worden.

De mitrailleur op de linkerflank vuurde met lange stoten. Het nijdige gehuil van de Maxim kwam nader en nader. Het klonk verschrikkelijk en doordringend. Bij het zoutmoeras hield Sato stil en dacht na. Het zou niet zo eenvoudig zijn om er over open terrein op af te gaan. Het kon wel zijn, dat die Russische soldaat gek was, maar zijn machinegeweer was bij zijn volle verstand. De kogels floten zo laag, dat Sato zijn hoofd onwillekeurig tussen de schouders trok. „Dzjoe-r-r” zei er één en Sato voelde een scherpe tik tegen zijn hoofd. Hij zette voorzichtig zijn helm af. Er was een kleine deuk op de bol, alsof iemand er met een botte sabel op geslagen had.

Ondertussen was Kondo er in geslaagd door het zoutmoeras te kruipen en tot halverwege de helling omhoog te klauteren.

„Daar heb je wat!” riep hij.

De granaat viel vlak bij de top neer, maar rolde naar beneden. Kondo volgde hem, plat op zijn buik liggend, met de ogen. Toen kwam het oorverdovend geluid van de explosie. Het machinegeweer sputterde. De Russen zetten een nieuwe band op.

„Ik kom!” riep Sato.

Hij rende vooruit en gooide de granaat naar de capuchon van een mitrailleur-schutter. Flarden en pollen gras vlogen in de lucht. De compagnie antwoordde met een uitbundige triomfkreet.

Sato trok met zijn tanden de pen uit de tweede granaat. „Ik wil sneuvelen, ik wil sneuvelen!” herhaalde hij trouw, overtuigd, dat die woorden hem beschermden als een harnas. De mitrailleur stond machteloos en

zweeg. Maar luider en luider stegen de stemmen van de soldaten, die aangemoedigd waren door het succes.

De hele compagnie zag hoe Sato halverwege de helling oprende en toen opeens plat neerviel, alsof hij uitgegleden was. Er volgde een gesmoorde knal en zijn lichaam kreeg een heftige schok.

Toen vond de mitrailleur zijn stem terug. De loop stak uit de rotsen, een meter of twintig van de plaats van de explosie. De soldaten vielen plat op de grond en verborgen hun helmen tussen het gras. Ze lagen stil en wachtten op het signaal voor de aanval.

Sato beet in de aarde, de vijandige, koude, harde aarde. Zonder te begrijpen, wat er gebeurd was, huilde hij van afschuw en pijn. Eindelijk lag hij stil, met de benen uitgestrekt en zijn open mond vol bevroren aarde.

Een halve kilometer vandaar lag Amakasoe. Hij maakte zijn vinger nat en stak die omhoog.

„Sigokoe ioy”, mooi zo, zei hij glimlachend. Een paar donkere wolken dreven langzaam naar de heuvel van uit het zuidoosten.

Twee machinegeweren vuurden vanaf de stenige kam. Het water in de koelmantels kookte en het hout van de kolven rookte, maar het einde van het gevecht was nog niet in zicht.

De gladde stalen helmen rukten in een steeds kleiner wordende cirkel op naar het zoutmoeras. Het geluid van het blikken fluitje en de schelle kreten van de onderofficieren die de soldaten aanzetten, werden duidelijker.

Om de aanval door het zoutmoeras voor te bereiden namen de Japanners ijverig de heuveltop onder vuur. De aarde, waarop de machinegeweren hun woede koelden, was droog door de vorst en er stoven stofwolken op, alsof hij geschroeid werd door een brandglas.

De rijp verdween. De hemel leek dieper en koeler. De kwartels kropen, onverschillig voor het schieten, uit de bosjes en sloegen in de zon.

Zeven grenswachters verdedigden de Moeder-heuvel. Ze bleven niet op één plaats. De aarde rookte onder de hagel van kogels. Het was onmogelijk stil te blijven liggen. Telkens als ze een paar patroonhouders leeg geschoten hadden, zochten ze een andere terreinplooi, steen, kuil of verhevenheid. Ze schoten en verplaatsten zich. De machinegeweren beten in de grond, die door de lichamen van de mannen verwarmd was.

Ze kenden de heuvel van onder tot boven. Drie jaar geleden hadden ze de verschrikkingen van hun eerste nachten in werkelijke dienst hier doorgemaakt. Ze hadden de heuvel bedekt met sneeuw, schitterend in de pracht van de Oessoerische lente en ontluisterd door de herfstwinden gezien. Ze kenden iedere plooi als de palm van hun hand.

Deze golvende, rusteloze aarde was niet alleen vertrouwd voor de grenswachten; hij was hun eigendom!

Het brutale optreden van de vijand had de cavalerie niet van zijn stuk gebracht. Ze hadden voor hetere vuren gestaan. De zeven Siberiërs vuurden met overleg. Ze haastten zich niet, ze hielden hun adem in als ze de trekker overhaalden.

De infanterie bezette de vallei. De machinegeweren waren op de flanken opgesteld. Zimin verdedigde de rechterflank en vuurde in korte stoten. De linkerflank en de Zatilichaheuvel daar vlakbij werden door Korzj verdedigd. Bars lag naast hem en jankte en hapte in de lucht, als de wespen om zijn oren vlogen.

Tien pas van hem af maakte escouade-commandant Garmiz het éne pakje verband na het andere open. De duivel alleen wist hoeveel warm bloed er in de commandant zat. Het had de tampons uitgestoten, was door het verband en de tuniek gesijpeld en dampte op

de bevroren stenen. Nog vocht het behaarde lichaam van Doebach met de dood; het ademde, schokte en hilverde.

Garmiz was een armzalige ziekenoppasser. Hij verknoeide vier pakjes eer hij de commandant goed verbonden had.

Wonderlijk genoeg, werd Doebachs lichaam zwaarder naarmate hij meer bloed verloor. Tenslotte werd het zo zwaar, dat Garmiz begreep, alleen verder te moeten vechten. Hij bedekte de commandant met zijn cape en rende naar Zimin om een nieuwe schijf op te zetten.

De regencape belemmerde Korzj in zijn bewegingen. Hij gooide hem af en lag in zijn hemd. Hij lette niet op de kou. Drie soldaten kropen langzaam door het gras naar het zoutmoeras. Hij richtte zijn vuur op hen en raakte er één. De andere twee zochten dekking.

Garmiz nam de regencape, trok die een meter of twintig opzij en hing de capuchon over een paar takken boven het gras.

„Laten ze zich daar maar op oefenen”, zei hij, toen hij terug kwam.

„Waar is de baas?” vroeg Korzj.

„Bij de beek.”

„Gewond?”

„Weet niet.”

Met een stoot, zo kort als een kreet, nagelde Korzj een groepje soldaten in de buurt van de eiken aan de grond. De twee Japanners links kwamen weer tot leven en renden dwars door het moeras.

De band was op.

„Ze zijn er!” riep Korzj.

Opeens vloog de capuchon van de regencape in flarden. Belik rende naar de man die de granaat geworpen had, maar 't was Zimin al gelukt de twee helmen de helling te doen af rollen.

De Maxim gaf een holle kuch, toen Korzj de soldaten, die op hem toe renden onder vuur nam. Dan was er een pauze, alleen onderbroken door het staccato van de geweren. Bars' oren schoten naar voren en hij snoof.

„Een saluut aan de Mikado!” merkte Korzj op.

„Trekken ze terug?” vroeg Belik opgewekt.

„Nee, ze rusten even uit.”

Een scherpe steen drong in Korzj' zij. Hij gooide die weg, drukte zich nog dichter tegen de grond en maakte het zich gemakkelijker. Geen macht ter wereld kon hem nu uit die stenige holte die vol lege hulzen lag, weg krijgen. Hij hoorde de stemmen van zijn kameraden die elkander iets toeriepen.

Bars snoof weer. Uit het Eikendal kwam een vleug van zo iets als de zurige lucht van kruit of de rook van brandende mest.

Korzj keek op van achter zijn scherm en floot veelbefekenend. De wei stond in brand. De doffe, bijna rokeloze vlammen kropen voorwaarts in een onderbroken boog. Het was heel stil. De hete lucht trilde boven de weide. De Japanners zwegen.

Weldra wakkerde de wind aan. De vuren, die op verschillende plaatsen waren ontstoken, verenigden zich tot een halve cirkel. Drie strepen; blauw, rood en donkergrijs — rook, vuur en verbrand gras — kropen tegen de heuvel op. De zoetige rook prikkelde de neusgaten. Een paar roodarmisten sprongen op en begonnen het gras op de top uit te trekken. Deze onverschrokken mannen daalden de helling af en staken de rode bloemen aan om daarmee een verdedigingszone van as te vormen. Toen begonnen de geweren en mitrailleurs aan de andere kant te spreken.

De soldaten stormden voorwaarts achter de vlammen aan. Nu kon men met het blote oog hun stijve, rechtop staande kragen, hun leren knopen en de bron-

zen sterren op de helmen onderscheiden. Ze waren klein en hardnekkig als gevaarlijke insekten.

Korzj dwong ze tegen de grond. Hij voelde de woede en de macht van zijn Maxim. Zo lang het machinegeweer op de band kauwde, waren de soldaten in Korzj' macht. Hij kon ze achter de stenen vinden, afmaken, op de vlucht te pakken krijgen. Zijn woede tegen dit taaie, giftige ongedierte deed hem zijn hoofd niet verliezen. Hij zocht ze op, joeg ze terug en maaide ze neer.

Ondertussen waren de vlammen tot de voet van de heuvel voortgekropen en aan het gezicht onttrokken. De stank van de rook werd sterker. Belik spuwde op zijn vingers en maakte zijn ogen nat. Korzj deed hetzelfde. „Het smeult”, dacht hij opgelucht. „Dat betekent, dat alles afgelopen is.” Opeens sprong een koppel fazanten uit het gras op en vloog met luid geklapwiek over de heuvelkam. De schorre kreten klonken verschrikt. Een paar ratten liepen pardoes tegen Bars aan, sprongen als op commando achteruit en renden naar rechts. Kwartels volgden de ratten in een zigzaglijn. Een stekelvarken, dat zijn wijfje met zijn neus voor zich uit dreef, kwam langs. Alle levende wezens in het roestige gras — met vleugels, vier poten, stekels of pels — kropen de helling af, op de vlucht voor het vuur.

Scherpe, verschroeiende lucht kwam in wolken over de heuvel.

„Trek het gras er uit!” riep Korzj.

Belik gooide zijn cape af en kroop naar voren. Hij begroef zijn armen tot de oksels in de taaie, stoffige bekleding van de heuvel. Hij brak, vertrapte en rukte aan het warnet van zuring, braamstruiken en kruiden, dat zo taai als ijzerdraad was. Maar wat konden de vingers van een man bereiken, waar zelfs een zeis het gras dat hier groeide, niet kon maaien?

Het vuur was sneller dan Korzj en bereikte hem van achteren. Belik greep de cape. Op zijn knieën probeerde hij de gele tongen te doven. Bars schoot van achteren op hen af, trok aan hun hemd en beduidde hen weg te gaan.

De mannen letten niet op hem. Het was onmogelijk om weg te gaan, want met haar zware lichaam beschermde de Moederheuvel twee dalen als met een schild. Wie de top verloor gaf een verdedigingslinie prijs.

Vier soldaten vuurden van af de heuvel. Ze waren spaarzaam met hun kogels.

De wind blies Korzj het vuur in zijn gezicht. Hij trok zijn hoofd diep tussen de schouders. De vuurtongen gleden onder de Maxim door en de verf op de mantel bladderde.

Hij riep Belik, maar in plaats van de kok antwoordde een vreemde keelstem.

„Hé, Rus!” klonk de keelstem. „Schei uit met dat nutteloze schieten!”

Korzj wilde terug schreeuwen, maar was bang, dat zijn stem het zou begeven.

„Nooit hoor-r-r!” antwoordde de Maxim op de schorre stem.

„Hé, broer, hou op met schieten!”

„Nooit hoor-r-r!” kwam de Maxim weer.

Een reeks vloeken. Woedend over de mislukking, tegen de grond gedrukt door het machinegeweer, vervloekten de Japanners de half dode roodarmist.

Ze schreeuwden: „Hé, geroosterd kreng!”

Ze schreeuwden: „Ik zal je met je eigen darmen worgen!”

Ze schreeuwden: „Jij hond, wil je wel eens ophoe-pelen!”

De schutter achter het machinegeweer hoorde niets. Het leek hem alsof niet het gras, maar zijn bloed in brand stond, of van zijn hele lichaam alleen zijn ogen

en zijn vingers nog leefden. Zijn ogen zochten de eigenaar van de keelstem en zijn vingers omklemden de grendel.

Tenslotte verstomde het machinegeweer. De soldaten stormden naar de top.

„Stop! Hou op met schieten!” schreeuwde Amakasoe.
„Nooit hoor-r-r!” antwoordden de Maxim en Korzj.
Dat was van beiden de laatste adem.

DE RTIENDE HOOFDSTUK

„Ze liepen in de val”, zei Doebach, terwijl hij de teugels strak trok. „We accepteerden de frontaanval en ondertussen... Zie je dat kleine dal daar?”

De ruiters wendden zich om. De heuvels waren bijna niet van elkaar te onderscheiden; overal dezelfde ruige hellingen, bezaaid met heldere plukjes muurbloemen. De dalen leken ook op elkaar, blauw met bosjes eiken en hazelaars.

Het was omtrent het midden van de dag, een soezigerig en loom uur. De vogels zwegen. De stilte werd alleen verbroken door de bijen die geel van het stuifmeel langs de hoofden van de ruiters snorden.

„Ik ken ze niet uit elkaar”, gaf Nikita Michailowitsj toe.

„Dat doet er niet toe — dat dal heeft geen naam. Maar je zoon moet het zich in het geheugen prenten: de cavalerie kwam in galop uit dat dal en verpletterde de linkerflank van de Japanners. Alleen aan munitie maakten wij twee wagens vol buit.

„Ze zeggen, dat de voorschriften hen verbieden terug te trekken.”

Doebach glimlachte — zijn tanden glinsterden nog jeugdig onder zijn stroblonde snor. Fijne lijntjes van pret schoten straalsgewijze van onder de zwarte lap, die zijn éne oog bedekte.

„Wel, zie je, ze houden zich niet altijd aan die voorschriften”, zei hij grinnkend. „Luitenant, hoe heette hij ook weer... Amakasoe, zelfs die, denk ik, zou de gebroeders Znamenski 100 punten hebben kunnen vóór geven*.”

„Is hij ontkomen?”

„Nee, hij bedacht zich. Of liever, Noegis bracht hem tot inkeer. Heb je die gezien? Iemand met veel overredingskracht.”

„Het was eigenaardig”, merkte Doebach op, terwijl hij zijn paard door de beek liet waden, „dat toen ze de gewonden gingen verbinden, bleek, dat de meesten van de Samoerai-garde dronken waren. De Mandsjoe-rijers waren in een nog verrassender toestand: open pupillen, soezerig, afgestompte reacties. De dokters zeggen, dat dat van opium komt.”

„En wat gebeurde er met de Japanners?” vroeg Pawel.

„We hebben ze teruggestuurd. Drieëntwintig in doodkisten en zestien levend. We willen niets hebben, wat ons niet behoort.”

„Werd er een plechtigheid van gemaakt?”

„Hoe zou 't anders? ... Hun majoor hield zelfs een speech. Hij begon in het Japans en eindigde in het Russisch. „Ik was zeer verheugd over de heldhaftigheid van de Russische soldaten.” Hij telde de lijken, dacht even na en voegde er nog aan toe. „Een grote dank”. Kapitein Djatlow antwoordde in het Japans: „U bent zeer welkom!” zei hij. „We zullen iedereen op dezelfde wijze ontvangen!”

Ze reden naar de grenspost terug. Daar was het rustig. Twee roodarmisten begoten een bloembed dat

---

* George en Serafim Znamenski waren van 1934 tot 1940 de recordhouders op de half-lange afstand.

de vorm van een ster had. Vlak bij hen lagen zaailingen in natte doeken. Op de stoep van de barak zat een blonde, goedhartig uitziende soldaat zijn sabel te slijpen op een manier alsof het een ploegschaar was en zong daarbij met een dunne falsetstem een eindeloos lied.

Aan de overkant van de beek, in de manege hoorde men het gehinnik van paarden en korte commando's.

Als altijd beleefden de barakken meerdere dagen tegelijk. Voor sommigen was het volop dag, voor anderen was die nog niet aangebroken. In de slaapzaal lagen op de kussens in de volle zon de kortgeknipte hoofden van de mannen, die bij zonsopgang uit de taiga waren gekomen.

De commandant ging naar het raam en trok de blinden dicht. Een oppasser kwam binnen rennen. „Daar had je op moeten letten!” gromde Doebach.

Hij ging op zijn tenen naar de volgende zaal. Daar zaten Belik en Ilka aan tafel. De kok plakte krantenberichten over Korzj in het „Heldenboek”. Ilka tekende er lijsten omheen met kleurpotlood.

Op de foto's was Korzj knapper en ernstiger dan in werkelijkheid.

Ilka nam Pawel van het hoofd tot de voeten op en vroeg streng:

„Heet je werkelijk Korzj? Ben je sterk?”

Pawel boog zijn arm en liet zijn biceps zien.

„O-ho! En kan je kunsten maken aan de rekstok? Wat kan je? Als je wilt, zal ik je laten zien hoe je een patroonriem vult.”

„Je hebt wat aangehaald!” lachte Doebach.

Ilka fronste de wenkbrauwen, liep om Pawel heen en bekeek hem van alle kanten.

„Geen militaire houding”, merkte ze bezorgd op. „Dat doet er niet toe, als je alsjeblieft maar niet in slaap valt op wacht.”

„Wilt u onze boekenkast zien?” vroeg Doebach. Hij deed die open en nam er een geweldige stapel brieven uit.

Alle planken waren vol brieven. Er waren enveloppen bij, die van krantenpapier gemaakt waren, verzegelde pakketjes van perkament, briefkaarten, die op kleine stationnetjes op de bus gedaan waren, grote vellen met honderden handtekeningen. Er waren telegrammen en schoolschriften, gedichten en tekeningen bij.

Nikita Michailowitsj vouwde aarzelend een brief open. Die was van een stoker uit Moermansk.

„Neem me niet kwalijk, dat ik u lastig val”, schreef de stoker. „U bent onder dienst, terwijl ik al afgezwaaid ben en hierbij betuig ik u mijn sympathie. We delen Uw rouw en ook uw trots. Ik zend u een gedicht over de dood van kameraad Korzj (schrift Nr. 1). De rest zal ik morgen klaar maken, want om zes uur heb ik dienst. Kameraad commandant wilt u dit alstublieft op een algemene bijeenkomst voorlezen als de uitdrukking van de gevoelens van een Sowjetzeeman.”

„Het was niet mogelijk alles te ontcijferen”, zei Belik. „Als hij aan de Japanners toe is, vervalt hij in proza.”

Nikita Michailowitsj antwoordde niet. Hij frommelde in gedachten aan zijn jas, stopte eerst zijn brillemaker van de éne zak in de andere en toen de mitrailleurhuls, die hij die ochtend op de heuvel opgeraapt had. Zijn handen beefden. Noch de rit naar het slagveld, noch de tijd, die hij de vorige dag met de kameraden van zijn zoon op patrouille had doorgebracht, hadden de oude man zo aangegrepen als deze boekenkast vol brieven.

Hij zette vlug zijn bril op, ging aan tafel zitten en begon met een luide, bevende tenorstem de brieven, die de grenspost ontvangen had, te lezen. Textielarbeidsters uit Moskou, parachutisten uit Rostow, bakkers uit Barabinsk, een onderzeeboot-bemanning, geologen, conducteurs, kunstenaars, tractoristen uit Asj-

chabad — brieven van overal, uit steden, waarvan de oude Korzj nooit gehoord had.

Eenvoudige en eerlijke brieven van mensen, die Andrej nooit gezien hadden en hem niet kenden, maar die op hem wilden lijken.

„Dierbare kameraden van de grenswacht”, las Nikita. „We kunnen nu niet komen, ten eerste omdat we examen moeten doen in aardrijkskunde en Russisch en ten tweede omdat Alexej Edoewardowitsj zegt, dat we de zaak in de war zouden sturen door nu opeens weg te gaan. Maar schrijf ons alstublieft in als mitrailleur-schutters. We moeten in 1943 opkomen en willen dadelijk kameraad Korzj vervangen. Voor 't ogenblik zenden we onze Jonge-Pioniers-groeten en onze vier beste schiet-resultaten.”

„Ik moest deze eigenlijk overschrijven”, zei Nikita Michailowitsj. Maar er waren zoveel brieven, dat hij zuchtte en verder las.

„...we stellen voor, dat de sokkel van het monument van labradoriet zal zijn en het beeld zelf door de meesters van Kaslin gegoten zal worden. Moge de roodarmist uit brons voor altijd op de heuvel staan, waar hij zijn leven heeft gegeven voor zijn Vaderland.”

„...is het waar, dat hij doodgebloed is? Was het onmogelijk om een bloedtransfusie te bewerkstelligen? Of een vliegtuig uit de stad te laten komen?”

„...wij, vrachtwagenchauffeurs van het Zesde Motor-Station beloven scherpschutters op te leiden uit ons midden.”

Telegrammen uit alle delen van het land had Belik met liefderijke hand gladgestreken.

„Ben volkomen gezond, heb goede aanbevelingen. Schrijf me in voor grenspost.”

„...telegraaf Kaloega postbox 16. Neemt u ook meisjes als vrijwilligers? Heb G.T.O.-insigne, gereed voor werk en verdediging en middelbare opleiding.”

„...troep komt begin mei. Studeren „Platon Krechet” en „Slawa” in. Meld ons of rekwisieten met pakpaarden kunnen worden vervoerd.”

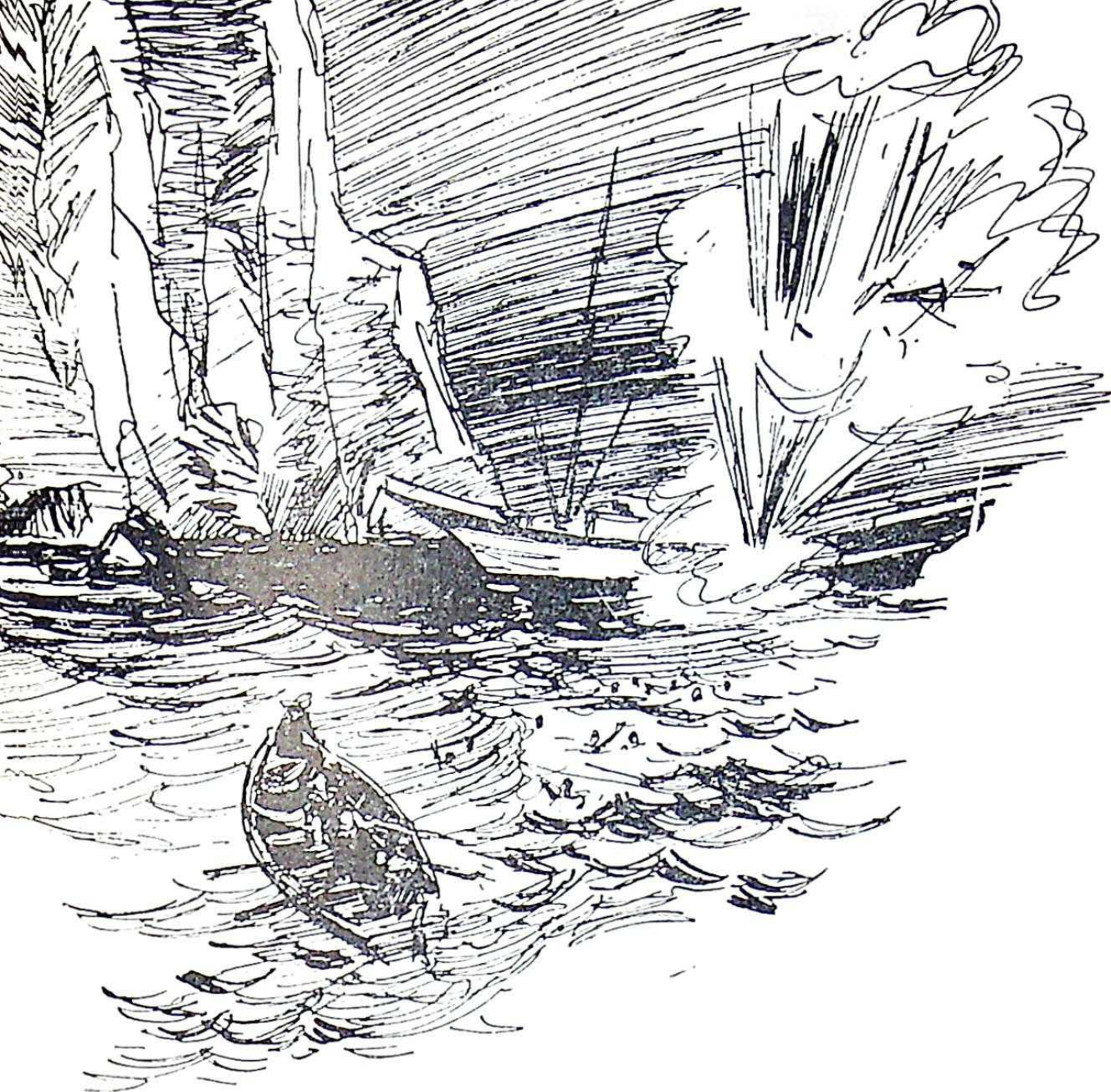
„...meld per omgaande aan Trechgorna Textiel-fabriek of kameraad Korzj kinderen heeft. Willen ze adopteren.”

De mannen waren allang terug van de rijles. De commandant had zich verontschuldigd en was weggegaan, Belik had Pawel meegenomen. De nacht-patrouilles waren al bezig zich klaar te maken voor de dienst, maar Nikita Michailowitsj zat nog steeds hardop de aandoenlijke brieven van vreemden te lezen.

Nog nooit had hij gevoeld, dat de wereld zo groot was en dat zoveel duizenden mensen ernstig bedroefd waren over Andrejs dood. Hij herinnerde zich het jaar 1904, de door de regen overspoelde weg naar Moekden, het hoofdkwartier van het regiment, de zwarte letters op de munitiekisten, het zure, verwijfde gezicht van de klerk, die de namen van de gesneuvelden op formulieren invulde. Zou zijn vrouw zulke brieven gekregen hebben, als hij, Nikita Korzj, door een Japanse granaat uiteengereten was?

Voor hem lag een stapel brieven — hartelijke, vaderlijke brieven. Zijn ondeugende Andrej met de tintelende ogen was niet alleen hem dierbaar, maar iedereen.

Nikita Michailowitsj zette zijn bril af en zuchtte, getroost. Voor het eerst sinds hij het noodlottige telegram ontvangen had, voelde hij geen verdriet.

DE ONDERGANG VAN DE SAGO-MAROE

Ik zal deze geschiedenis vertellen op één voorwaarde: dat je onze machinist Sasjkow in Leningrad gaat opzoeken. Hij is gemakkelijk te vinden, zelfs zonder navraag te doen bij het adres-bureau.

Hij woont op Nr. 6 bij de Jelaginbrug. Hier is zijn signalement: hij is 1,72 m — zowat een hoofd kleiner dan ik — met gewone ogen en haar. Zijn borst is nog

al behaard; en op goede, oude zeemansmanier is een blauw anker op zijn schouder getatoeëerd. Hij speelt de eerste domra in het orkest en is altijd links-half van het voetbal elftal.

Als je Sasjkow ziet, zeg hem dan dat er van de Sago-Maroe, zelfs bij eb, niets meer te zien is. Verleden jaar stak de achterstevan nog uit het water, maar toen we een maand geleden langs Kaap Boeroen voeren, waren een paar zeemeeuwen alles, wat er te zien was bij die landengte. Zo gaat het altijd in die streken; wat de zee niet verzwelgt, verzwelgt het zand...

In 1934 dienden Sasjkow en ik op de kotter Smjeli van de kustwacht. Sasjkow was machinist en ik roer-ganger. Het was een kittig, klein scheepje, kort, met boorden die bolden als bij een walnoot en van top tot teen grijs geschilderd, zoals het past voor een schip van de kustwacht. Het was leuk om te zien (vanaf de wal natuurlijk) hoe de zee haasje-over speelde met de Smjeli, als hij voortzwalkte en de aanstormende golven sputterend afschudde. We zijn met hem heel wat keren de kust van Kamtsjatka langs gevaren en we kenden elke rots tussen Oljoetorka en Lopatka.

Om de waarheid te zeggen liep de Smjeli op zijn laatste benen in ons detachement. Hij was stevig genoeg en zeewaardig bij ieder weer, maar veel te langzaam om daar profijt van te trekken bij een ontmoeting met de vijand.

Als het succes van operatie alleen van de snelheid afhing, was er niet veel te beginnen met de Smjeli. Dat dacht iedereen — behalve Sasjkow. Natuurlijk, beneden in de machinekamer merk je nooit veel van wat er boven gebeurt. Bovendien was Sasjkow verduveld koppig en gauw op zijn teentjes getrapt. Je hoefde bij het eten er maar even over te reppen, dat de Sobol en de Kizjoesj sneller liepen dan de Smjeli, of de machinist legde zijn lepel neer:

„Je moet eerst maar eens leren, wat het verschil is tussen 'n spiritus-brander en een diesel-motor”, raadde hij degene die hem beledigd had, „en dan met de Sobol proberen om mij in te halen.”

Hij verdroeg geen tegenspraak, en alles wat er op de oude machine aangemerkt werd, vatte hij als een persoonlijke belediging op.

„Er bestaat maar één kotter, de Smjeli en Sasjkow is zijn machinist”, zeiden de grappenmakers onder ons.

Die benige knul met zijn scherpe neus had nog een andere eigenaardigheid: hij was dol op wiskunde. Uitrekenen in hoeveel tijd een trein een slak inhaalt of hoeveel minuten het duurt om een bodemloos vat te vullen, waren kleinigheden voor hem.

Onze machinist trok vierkantswortels vlugger dan de compagnie-arts kiezen. Het is moeilijk te geloven, natuurlijk, maar ik heb zelf gezien, hoe Sasjkow; als hij verlof aan wal had, in het stadspark languit in het gras ging liggen en wiskundige problemen kraakte, alsof het noten waren. Daarbij ginnegapte hij en smakte met zijn lippen.

Op een goede dag bracht Sasjkow het portret van een of andere Griek mee, met ogen zonder pupillen en een kroesbaard als een lamsvacht, en hing dat in het vooronder naast het portret van de volkscommissaris. Toen ik beweerde dat het niet behoorlijk was die twee naast elkaar te hangen, zei hij: „Doe niet zo dwaas, Olesjsjoek. Je wilt toch niet zeggen, dat je nog nooit een afbeelding van Pythagoras gezien hebt?”

Al die tijd hadden we er geen idee van, dat Sasjkow zich voorbereidde voor de universiteit en daarom waren we zo stomverbaasd over zijn gedrag.

Natuurlijk hadden Sasjkows vorderingen op het gebied van de wiskunde geen invloed op de prestaties van de kotter. Als het ons lukte een, als een sardineblik met vis vol gestouwde Japanse piraten-schoener

op te brengen, had dat niets te maken met de bekwaamheid van de machinist in het oplossen van vergelijkingen. Elke kruistocht maakte het ons duidelijker, hoe langzaam onze kotter was.

Dat jaar patrouilleerden we in de drie-mijls-zone langs de westkust van Kamtsjatka waar Japanse stropers bij voorkeur kwamen vissen. De zee is daar onstuimig en allesbehalve aanlokkelijk, maar nergens op de wereld wemelt het zo van vis.

Hier kun je gestreepte walvissen vinden, meterlange krabben, potvissen met een visstaart en een bek als een nijlpaard, schol zo groot als een flink wagenwiel, vette haringen, die smelten in de zon, gespikkelde mintai, dikbuikige kabeljauwen, inktvissen, octopussen, zeeleeuwen, die liggen te brullen op de rotsen bij Kaap Sjipoonsky, zee-otters, zeehonden; in één woord, alles wat ademt of duikt of zwemt of kruipt in zout water.

Ik heb nog niets gezegd over de familie van de rode vissen, hoewel de Zuidzee-zalm verdient, speciaal vermeld te worden. Die vis schiet maar eens in zijn leven kuit en onfeilbaar in de rivier, waar zijn voorouders dat gedaan hebben. Elk jaar, te beginnen midden juli komt de Zuidzee-zalm in scholen naar de rivieren. Als de rivier ondiep geworden is, kruipen ze; is de weg versperd door omgevallen bomen, dan springen ze daar overheen.

In die tijd van het jaar is heel Kamtsjatka op de been. Iedereen, die een schol van een zalm kan onderscheiden, trekt rubberlaarzen aan en gaat wadend de Zuidzee-zalm tegemoet.

De zalm zwemt de mond van de rivieren op; magere beren komen naar de rivieren; trekhonden, die de verse joekola ruiken, blaffen en rukken aan hun kettingen.

Vuren branden de gehele nacht langs de kust en op zee. De vissen scheuren de netten en doen de koengasi's (grote platboomde roeiboten) kantelen. Ze krioelen in

de rivieren. Vissers, zouters en fileerders lopen rond, bedekt met schubben, moe en kletsnat, maar opgewekt.

De piraten komen ook in beweging. De Japanse vissers zijn als kabeljauwen: hoe groter de vis, hoe wijder hun kaken van elkaar gaan. Ik ben geen profeet, maar ik kan met zekerheid voorspellen, dat de dag zal komen, dat er een visstaart in hun keel blijft steken.

De „ijzeren chinees” (een automaat voor het snijden en reinigen van vis) kauwt de hele dag Zuidzeezalm in de conservenfabrieken; Japanse seizoen-arbeiders zoeken werk op de verpachte visgronden en schurken van schippers zetten netten uit met verlengstukken. Maar dat is ze nog niet genoeg. De heren van Hokkaïdo sturen een muskieten-vloot naar Kamtsjatka, gewapend met vistuig en netten. Logge maar zeewaardige kavasaki's, dikbuikige trawlers, snellopende schoeners, oude tobben met houtsnijwerk aan de boegspriet — honderden gretige roofdieren komen er in zwermen op af, als vliegen op een keuken. De kleinste bootjes komen van de Koerillen. Ze komen zonder kompassen of kaarten maar met zakken vol slechte rijst en vaten bedorven radijs. Ze slaan op de klippen of lopen boeten op, maar ze blijven het proberen en stelen wat ze kunnen.

Hun methodes zijn laf en onbeschaamd. Als er een schip van de kustwacht in de buurt is, blijven ze net buiten de drie-mijls-zone; daar wachten ze, boeten hun netten, breien truien of wandelen over het dek alsof ze alleen maar voor hun plezier naar de heuvels van Kamtsjatka zijn komen kijken.

Maar zodra we weg zijn, vliegen ze in honderden op de kust af en met een handigheid, die zijns gelijke niet heeft, halen ze de vissen bij de kieuwen omhoog.

We kenden veel van die stropers heel goed. Op drie mijl afstand kon ieder van onze bemanning de kavasaki N. G. 43 of de twee-motorige Hajai, die altijd een

hele vloot kleinere bootjes op sleeptouw hadden, herkennen.

De schoener Sago-Maroe was er een, die ons bijzonder hoog zat. Het was een schip van 70 ton, stevig en goed gebouwd. Bij windig weer liep hij gemakkelijk 10 mijl, net genoeg om op tijd de veilige zone te bereiken.

Waarschijnlijk had de Sago-Maroe een aanloophaven ergens in de buurt op het eiland Sjimoesjoe, want hij verscheen wonderlijk regelmatig bij Kaap Boeroen, waar een Japanse conservenfabriek stond.

Kaap Boeroen en een zandbank die ontstaan is door aanslibbing van de rivier, vormen een ondiepe baai, die altijd vol vis is. Het is moeilijk te zeggen, wat die vis naar dat troebele water lokt, maar in juli lijkt die baai wel een vat gezouten haring.

De vis zwemt bij vloed over de bank en is bij eb dan gevangen. Op zoek naar een uitweg schieten ze door een nauw kanaal langs Kaap Boeroen. Daar lopen ze in de netten die stiekum uitgezet zijn door de Japanse stropers.

De vissers die achter de kabeljauw en de zalm aan, de baai in komen, lopen hetzelfde risico als de vis; een schoener met zeven voet diepgang kan alleen weg komen door het kanaal dat evenwijdig met Kaap Boeroen loopt. Hoe 't ook zij, over die omstandigheid maakten onze vrienden zich geen kopzorg.

De schipper van de Sago-Maroe had een zevende zintuig. De Smjeli hoefde zich maar op vijf mijl afstand van de conservenfabriek te vertonen of de schoener haalde zijn netten op en stoof naar de veilige zone.

Dat jaar stond de kotter onder bevel van luitenant ter zee Koloskow. Hij kwam uit een vissers-familie uit Kerzj, had gezond verstand en was aardig slim; hij had een vette, stugge nek en grote, rode handen die een heel eind uit elke jekker staken.

Koloskow joeg met hardnekkig geduld achter de Sago-Maroe aan en liet zich door tegenslag niet ontmoedigen.

„Ze kunnen in elk geval niet verder dan de zee varen”, troostte hij zich als hij met de kotter onverrichterzake terugkeerde. „Die kabeljauw zal gevangen worden.” Maar je voelde iets van ergernis in die grap. Het is niet makkelijk voor een kustwacht om aan te moeten zien, dat er in Sowjet-water geroofd wordt.

We brachten de hele maand mei voor de kust van Kamtsjatka door, waar we een schoener die aan de Firma Nisjiro behoorde, te pakken kregen en twee koengasi's vol haring. In juni werden we van de Pacific naar de Zee van Ochotsk gezonden.

De Sago-Maroe plunderde nog steeds de kustwateren. Soms lukte het tot op drie mijl van de schoener te komen, maar dan wist hij toch nog net weg te glippen, nadat de uitgezette netten met kleine boeien of matten waren aangegeven. We haalden eens een kabeljauw-trawl-net van een halve kilometer lengte op. Een andere keer haalden we een uitgezet net met zowat vijftig ton naar adem snakkende haring omhoog.

Onze buit leek om het zacht te zeggen heel bescheiden, vergeleken bij de toenemende onbeschaamdheid van de Sago-Maroe. Hij liet ons zo dichtbij komen, dat we de gezichten van de bemanning konden onderscheiden. Bij die gelegenheid kwam de schipper naar de achtersteven en stak ons een lijn toe.

Eéns losten we een waarschuwings-schot. Het deed de bemanning van de schoener angstig door elkaar lopen en hij minderde zelfs vaart, maar dadelijk werkte de machine weer met verdubbelde kracht. De schipper had de machinist zeker overtuigd, dat de kustwacht niet op een ongewapend schip zou vuren.

We konden de hondeneus van de schipper niet de baas worden tot we de verbinding tussen de Sago-

Maroe en de Japanse conservenfabriek in de gaten kregen.

We waren zo gedekt door de Kaap, dat de piraten vanuit de baai zelfs het topje van onze mast niet konden zien, maar van de conservenfabriek was zowel de baai als de zee prachtig te overzien.

Zodra we in zicht van de fabriek kwamen, werd er een gestreepte kegel aan een signaal-mast bij het kantoor gehesen. Wij hadden dat onschuldig uitziende signaal aangezien voor iets, dat de windrichting aangaf, tot we merkten, dat zodra het verscheen de schoener als een pijl uit een boog achter de kaap vandaan schoot.

De hele maand juli joegen we achter de Sago-Maroe aan; we lagen hem op te wachten achter de Vogel-Rots; we probeerden hem ongezien te naderen bij mist, maar nooit lukte het. Als we op de plaats aankwamen, waar hij gevestigd had, was de schoener al buiten de drie-mijlszone.

In juli, juist voordat de scholen Zuidzee-zalm verwacht werden, moest de machine van de kotter in de revisie. Dat was een saaie tijd. De Smjeli stond op de helling zonder schroef en hol als een lege ton, terwijl wij de eendemossels van de onderkant afkrabden.

Alleen Sasjkow was in zijn sas. Hij kwam laat in de avond in het vooronder, vol olie- en kaarsvetvlekken, waste zich zo zachtjes mogelijk en verdween bij zonsopgang weer in de werkplaats.

Toen hij de machine weer in elkaar had, liet hij hem lang proefdraaien in de werkplaats, luisterde en verkondigde tenslotte: „Loopt als fluweel — snori als een kat... loopt op zijn tenen.”

Iemand merkte nijdig op: „Laat de kat op zijn tenen lopen. Waar het op aan komt, is hoe hard hij gaat!”

„Als een hazewind! Met zo'n machine zouden we zelfs naar de Noordpool kunnen varen.”

We voeren bij nacht uit. De zee was zo kalm alsof hij bevroren was. Het was kil in de lucht, de machine haalde diep adem en we vlogen er over als over het ijs.

Juist toen de vuurtoren uit het gezicht was, riep Sasjkow me in de machinekamer.

Onze machinist glom van het hoofd tot de voeten als een opgepoetste koperen munt. Hij had zich geschoren, een schone jas aangetrokken, een nieuwe overtrek over zijn pet gedaan en zich zelf zo overgoten met eau-de-cologne, dat het in mijn ogen prikte.

Met een weids gebaar schonk Sasjkow water in een kopje en zette dat plechtig op de machine-kap.

„Minder dan een Packard?” vroeg hij in extase.

Er kwam geen rimpeltje op het water in het kopje. Volgens de machinist was dat het bewijs, dat de machine en de as feilloos uitgebalanceerd waren. Ik prees de machine. Sasjkow straalde van bevrediging.

„Ik geloof, dat we de sleepkabel klaar kunnen leggen”, zei hij, terwijl hij naar de machine keek als een kloekhen naar haar kuikens. „Vergeet niet me te roepen, als we de Sago-Maroe te pakken hebben. Ik wil het gezicht van die machinist wel eens zien.”

„Maar als...”

„Dan laat ik hem nog vijf toeren harder lopen”, zei hij in alle ernst.

Bij zonsopgang kwam de korte, dikke vuurtoren van Kaap Lopatka, die iedere zeeman uit het Verre Oosten kent, in zicht. Deze vuurtoren staat op het uiterste puntje van Kamtsjatka, tussen de Pacific en de Zee van Ochotsk en op mistige dagen waarschuwt hij de passerende schepen met kloksignalen. Nu zweeg de vuurtoren. De horizon was kalm. Een zachte landbries deed het water nauwelijks rimpelen.

Noordkapers speelden in de ochtendstilte, sprongen in een grote boog uit het water en lieten hun glim-

mende staarten zien, als ze weer onderdoken. Van tijd tot tijd vloog een papegaaï-duiker vlak voor de neus van de Smjeli op en knipte met zijn vleugels als met een schaar.

We hielden dicht langs de kust, toen we Kaap Boeroen naderden, maar toch zagen ze ons. Een Japanner rende naar de mast en hees het signaal -- een kegel.

De Sago-Maroe verscheen niet.

We voeren de kaap om en kwamen bijna in botsing met een Japanse koengasi die op weg was naar de conservenfabriek.

Een paar kerels met blauwe jassen en kleurige halsdoeken sprongen overeind en hieven een geweldig geschreeuw aan.

De Sago-Maroe was niet meer dan drie kabellengten van ons af. Zelfs zonder kijker konden we hopen vis op het dek zien liggen en netten, die om een kaapstander gewonden waren. De windas moet defect geweest zijn, want vier matrozen haalden met de hand het anker op en keken aldoor naar ons.

Twee kleine isaboeni's boordevol vis haastten zich naar de Sago-Maroe. De bootsman rende over het dek en schreeuwde tegen de roeiers. Maar ze hadden geen aansporing nodig; schorre kortademige kreten uitstotend, spanden ze zich als één man in en de riemen plonsden in het water en vlogen er door.

We waren met zijn drieën aan dek van de Smjeli: Koloskow aan het roer, naast hem de rekrut Kositsyn, een nauwgezette jongen uit Sjoewasjië en ik bij de boeg, klaar om een lijn uit te gooien.

De Smjeli schoot op volle kracht naar de schoener. De afstand was nu nog maar twee kabellengten, maar de Japanners bewogen als mechanische poppen en gingen door met het ophalen van de ankerketting.

We vroegen ons af, waar die piraten op hoopten, want de isaboeni's met de vissers waren er nog niet en onze kotter sneed de weg naar zee af.

„Kameraad Kositsyn”, zei Koloskow bijna vrolijk, „pak de kurkenzak. Kijk, onze gasten komen niet van hun plaats... ze zitten tot hun hals toe vol.”

Juist toen gaf de bootsman een triomfantelijke schreeuw. Het anker kwam boven water. Op 't zelfde ogenblik hadden de isaboeni's met de vissers het schip bereikt. Het was te laat om de boten op te halen. We zagen de vissers aan dek van de schoener springen.

Toen wendde de Sago-Maroe de achterstevan naar onze kant en ging recht op de bank af, die de baai van de rivier scheidde. Op iedere andere tijd zou dit zelfmoord betekend hebben, maar het was juist vloed en er stonden meerdere voeten water boven de bank — we wisten niet hoeveel.

Koloskow en ik keken elkaar als op bevel aan.

„Hoeveel diepgang hebben ze?” vroeg hij.

„Zes... Niet meer dan zeven.”

„Dat dacht ik ook.”

Met die woorden draaide Koloskow een halve slag om, teneinde de schoener van de zandbank af te snijden. We hadden twee of drie voet meer water onder onze kiel dan de Sago-Maroe.

Waar de rivier in zee komt, deinden we en werden we dwars op de stroom gedraaid. Een paar seconden luisterde de Smjeli niet naar zijn roer. Toen kreeg hij de middenstroom te pakken en liep hard achter de schoener aan.

De machine van de Sago-Maroe werkte niet goed. Hij nieste, kuchte en spuwde pikzwarte rookringen in de lucht. We waren maar vijftien meter van de schoener af; we zagen de verschrikte gezichten van de bemanning en konden de vissen op het dek tellen.

De Sago-Maroe lag voor ons aan bakboord. Kositsyn hing de kurkenzakken langs het boord. Ik riep „Stop!” tegen de stropers en wierp een lijn op het dek van de schoener. Niemand van de bemanning greep hem en hij gleed terug in zee.

De schipper stond op de achtersteven, trok aan zijn koperen pijpje en spuwde aldoor in het water, alsof we een spelende dolfijn waren en niet een kotter van de kustwacht.

Kositsyn had nog nooit zo'n vertoon van arrogantie gezien. Hij verloor zijn geduld, schudde zijn vuist tegen de schipper en riep een paar woorden die in alle talen verstaan worden. Daar kreeg hij meteen een standje voor: „Dat helpt niets”, zei Koloskow. „Als je je niet kunt inhouden, kijk je maar de andere kant uit... Dat is 't beste.”

Toen draaide hij zich naar de spreekbuis en fluisterde: „Zet alles op alles!”

„Ja! Ja!” antwoordde Sasjkow.

Een ogenblik leek het ons alsof de Sago-Maroe en de Smjeli stil stonden maar toen werd de afstand iets groter. Langzaam, met grote inspanning won de schoener het van de kotter.

„Nog twee toeren meer... meer...”, fluisterde Koloskow en probeerde niet naar de Sago-Maroe te kijken.

„Twee meer!” kwam de echo van beneden. Maar er, was nog iets meer nodig, misschien een paar toeren. Nu waren we buiten de luwte van de Kaap en de aanrollende golven verminderden onze vaart meteen.

In twintig minuten was de schoener buiten de driemijls-zone. De schipper zwaaide naar ons met zijn arm en gooide twee grote, glazen drijvers met netwerk er omheen in het water.

„Hij is ons ontsnapt!” zei Koloskow toen we langs de drijvers gingen zonder te stoppen...

Het weer was slecht. De wind sloeg hard tegen de dekhut, de Smjeli begon te stampen en het water vloog over het dek. Als we een halve slag gedraaid hadden, waren we meteen in de luwte van de kust gekomen. Maar we zetten onze jacht voort, want Koloskow was van het koppige soort en wedde altijd op succes.

De Smjeli stampte hevig. De boorden kreunden onder de slagen. Het water sloeg sissend over het dek. Telkens als de achterstevan boven water kwam, hoorden we de schroef gieren.

Tenslotte sloeg de storm een ruit van de machinekap stuk en de machinekamer begon water te maken. We waren moe en nat. De kok probeerde eten te koken, maar de pannen vlogen uit de ringen en de spiritus-brander kreeg een soepbad.

Je werd er akelig van, als je naar Kositsyn keek. Zijn gezicht was zo groen als winterkoren; hij hield zich met tien vingers aan een rol henneptouw vast en deed zijn ogen dicht om het water niet te zien.

Ik raadde hem om naar kooi te gaan en hij antwoordde: „Ja! Ja”, maar klemde zich nog steviger aan de verschansing.

„Laat hem met rust”, schreeuwde Koloskow expres heel hard. „Ik ken die Wolga-lui; die worden zelfs in het water niet nat!”

Dat werkte op Kositsyn als een kop hete, sterke koffie. Hij kwam overeind en probeerde zelfs over het dek te lopen.

Al gauw kwam het eiland Sjemsoe in zicht — sneeuwachtig blauw aan de schaduwkant en bloedrood in de zon —. De lage romp van de schoener verdween tussen de witte schuimkoppen en we keerden terug.

Op onze terugweg naar Kaap Boeroen liet de luitenant ons de drijvers oppikken. Tussen het glas en het netwerk zat een briefje, in oliegoed verpakt. Het

was een beetje nat, maar de woorden, in Russische drukletters geschreven, waren nog leesbaar.

„Goedendag! Heb je soms een kan olie nodig? Je zult wel veel verbruikt hebben vandaag.”

Koloskow streek het papiertje zorgvuldig glad en stopte het in zijn jekker.

„Nou”, zei hij grinnikend, „’t kan wel zijn. We zullen die kan in ontvangst nemen met de hele schoener erbij!”

De volgende dag zag ik Sasjkow bij zijn boeken. Hij zat stralend in de kajuit, schetste iets in een schrift en smakte zelfs met zijn lippen van plezier; waarschijnlijk werkte hij aan één van zijn gewone problemen met tien onbekenden.

Zijn ongepaste gelijkmoedigheid maakte mij woedend. Hij zag er uit alsof het hem net gelukt was, de Sago-Maroe binnen te slepen. En daar hingen onze jekkers nog, kletsnat van de vergeefse jacht!

Ik ging tegenover hem aan tafel zitten en vroeg opzettelijk luid: „Waarom ben je niet aan dek gekomen? Had je de Japanse machinist niet willen zien?”

Zijn gezicht betrok, maar hij zei niets.

„All right! Laten we daar niet meer over praten. Daar ben ik ook niet voor gekomen. Er is een interessant vraagstuk... werkelijk, het is zo gecompliceerd, dat de duivel zelf...”

„Wat is het?” ging Sasjkow daar gretig op in.

„Hier dan; schrijf maar op: Een stroper heeft in onze wateren 100,05 centenaar vis gevangen. Zijn snelheid is x vermenigvuldigd met zijn onbeschaamdheid. Nou... om precies twee uur krijgt de kotter Smjeli, met Sasjkow als machinist, hem in zicht op twee mijl afstand. Gevraagd wordt...”

„Daar zat ik juist over te denken”, antwoordde Sasjkow meteen. „Hier is het antwoord.”

Hij liet me een tekening zien van de rivier, de baai en Kaap Boeroen met een driehoek in dikke, zwarte inktlijnen er over heen.

„Wat is dat?”

„De hypotenusa is korter dan de som van de rechthoekzijden”, antwoordde Sasjkow geheimzinnig. „Wist je dat?”

Ik was toen niet zo erg sterk in de meetkunde. „Nou”, zei ik voorzichtig, „dat hangt er van af...”

Hij keek me verwonderd aan en ging voort: „De hypotenusa is de rivier. Het kanaal langs de bank vormt de beide rechthoekzijden. Als je de rivier opvaart bij nacht en dan wacht tot het eb is... Zie je?”

„Ik geloof van wel... Alleen die zijden...”

„Als de Sago-Maroe ons op de zee niet ziet, zal hij de baai binnen varen en zijn netten uitzetten. Dan varen wij snel de rivier af, langs de hypotenusa, zo...”

„Dan ontkomt hij ons weer, net als gisteren.”

„Maar ik heb gezegd, dat we tot eb moesten wachten. Dan kan hij alleen weg door het kanaal, dat langs Kaap Boeroen loopt. Hij zal naar die kant varen. Maar de hypotenusa is korter dan de twee rechthoekzijden. En wij kunnen de schoener bij de mond van het kanaal opwachten. Duidelijk?”

Ik probeerde er wat tegen in te brengen, maar ik moest bukken voor de overmacht. Ik stond alleen tegen twee: Euclides en Sasjkow. Onder het gewicht van hun argumenten moest ik toegeven, dat de hypotenusa de kortste weg is naar de overwinning.

Koloskow, die we meteen de tekening lieten zien, hoorde ons zwijgend aan. „We zullen zien, we zullen zien”, zij hij ontwijkend.

We waren nog al teleurgesteld, toen de commandant van boord ging, maar een uur later zagen we

hem terugkomen met een in oliegoed gepakt schrift onder zijn arm. Hij kwam uit het hoofdkwartier. Achter hem aan kwamen twee matrozen, die, waarvoor begrepen we niet, een veldtelefoon en een rol draad droegen.

„Vandaag geen verlof aan wal”, waarschuwde Koloskow, langs ons heen lopend.

Die avond, voeren we zonder rust gehad te hebben na onze kruistocht, weer uit.

Deze keer ontmoetten we de Sago-Maroe juist even buiten de baai. Hij had zijn trawl-netten al ingehaald en voer de zee op, bijna tot zijn boord in 't water, zo vol vis zat hij. De vissers op de achterstevan stonden tot hun knieën in de vis, rog, dikke kabeljauw en gespikkelde mintai, die ze handig aan het uitzoeken waren.

Het voorruim was al volgestouwd. De bootman met een halsdoek om en een gele zuidwester op, spoot het dek dat nog glom van de visschubben, met de brandslang schoon. Toen ze ons zagen, jowden ze ons uit en trokken lange neuzen. We kwamen zo dichtbij, dat we de stank van rotte vis, waarmee 't schip van onder tot boven doortrokken was, in onze neus kregen.

We deden alles net als de vorige dag. Kositsyn hing de kurkenzakken uit. Ik wierp een lijn, deze keer opzettelijk onhandig. De schoener ging er van door naar de open zee.

Koloskow speelde zijn rol goed. Hij deed alsof hij woedend was, sloeg zich op zijn dijen, stak dreigend zijn vuist omhoog, liep druk over het dek op en neer en deed iedereen aan boord van de schoener brullen van het lachen. Eindelijk, met een wanhopig gebaar, ging de luitenant naar het vooronder, waar de hele bemanning verzameld was.

„Prachtig gespeeld!” lachte hij en voelde in zijn zak, waar zijn notitieboekje zat.

Gewoonlijk gingen wij na zo'n jacht naar onze basis terug of we gingen de zee weer op. Deze keer stuurde Koloskow de kotter recht op Kaap Boeroen af. Hij was tevreden, maakte een grapje met de machinist en keek voortdurend op zijn horloge.

Het was zo donker, dat we de kustlijn niet meer konden onderscheiden. We zagen alleen de glimmende witte koppen, waarvan het schuim door de wind werd verspreid. De duisternis stemde Koloskow nog beter.

„Het zal gauw vloed zijn”, zei hij, toen de lichten van de conservenfabriek boven het water aan stuurboord verschenen. „Ik zou wel eens willen weten, hoe laat hun derde ploeg afnokt.”

„Over een uur slapen ze”, zei Sasjkow, terwijl hij uit zijn luik klom. „Dat is gemakkelijk na te rekenen.”

„Weer de hypotenususa?”

„Neen, een gewoon rekensommetje.”

„Nou dan, kijk eens”, zei Koloskow plechtig. „Hier is een probleem om op te lossen — haal alle vijftig paardekrachten uit je machine, vermenigvuldig dat met twee en doe er dan nog zeven toeren bij. We moeten de rivier opvaren, voor het tij verloopt.”

Bij die woorden doofde hij de navigatie-lichten en lachte tevreden.

De conservenfabriek sliep, toen we stilletjes naar Kaap Boeroen voeren. De barakken van de Japanse arbeiders, net doodkisten met daken van asfalt-papier, waren donker. Natte matten hingen op palen op de werf. Hopen met zeilen overdekte rode vis schemerden in 't donker. Iemand met een lantaarn deed de ronde in de fabriek om de pekelpotten na te zien.

Onze vissers-nederzettingen zijn vol leven, zelfs om middernacht. Er is altijd wel ergens licht of gezang. De een of andere overmoedige koeriban trekt altijd wel door de straten met een groepje meisjes van de zouterij. De Japanse conservenfabriek leek zo ver-

laten als in de herfst, nadat de laatste koengasi met vissers van Kaap Boeroen weggevaren is.

Er werkten hier alleen mannen: vissers uit Karafoeto en Hokkaïdo. Ze hadden zes uur rust per dag en elke minuut van hun korte slaap was kostbaar. Je kon je niet voorstellen, dat die drie rijen barakken, 1500 man bevatten. Alleen het puffen van de ijsmachine verstoorde de stilte van de nacht.

Het was vloed. Het water van de rivier stond gelijk met de hoge kaden. Wilgen doopten hun bladeren in het donkere water. Ver weg naar zee liep een brede streep schuim. We volgden die streep en we baanden ons een weg tegen de sterke stroom naar de mond van de rivier.

Om het geluid van de machine te dempen, deden we de luiken en de patrijspoorten van de machinekamer dicht.

Niemand aan dek had lust tot praten. We kwamen dicht bij de zandbanken in de mond van de rivier. Koskowskoff gaf mij het roer en ging naar de voorsteven om van daar de koers van de kotter aan te geven.

Iedereen, die wel eens langs zandbanken gevaren heeft, weet hoe gevaarlijk die zijn, zelfs voor ervaren zeelui. Omdat de rivier hier door de branding heen breekt, vormt hij enige lange hoge golven. In de dalen tussen die golven kun je de bodem bijna zien. De golven zelf gaan een paar meter hoog. Als je niet heel goed oppast of je verrekent in de loop van de kotter, draait derivier je dwars op de stroom en gooit een paar ton water, vermengd met stenen en zand, op je hoofd.

Soms steekt een boot zijn neus recht in het zand en begraaft degenen die zich op het dek hebben weten vast te houden. Het maakt voor de bemanning niet veel uit of ze zich op het dek vasthouden of niet, want degenen, die om zich te redden op de zandbank sprin-

gen, kunnen hun avonturen alleen aan diepzee-duikers vertellen.

Ik heb steeds zulke nuchtere gedachten, wanneer aan beide zijden van de kotter takken rondwentelen en draaikolken grommen als een lege maag.

De Smjeli was in een bijzonder gevaarlijke situatie, doordat in het nachtelijk duister alleen de streep schuim van de rivier ons de weg wees. Koloskow stond op de plecht en stak nu eens zijn rechter, dan weer zijn linkerarm op, zoals bootwerkers de man aan de hijskraan tekens geven.

Langzaam kroop de Smjeli naar de gevaarlijke plaats, voer rakelings voorbij de zandbank en zat opeens gevangen tussen twee hoge golven.

Kosilsyn peilde het water met een stok en kwaakte bezorgd:

„O-over...”

Maar het was ook zonder peilstok duidelijk genoeg, dat de Smjeli niet aan de grond zat. Een sterke middenstroom drong zo zwaar tegen de kotter, dat ik de grootste moeite had om het roer om te krijgen.

De Smjeli hing tussen twee dikke golfbuiken. Zijn boeg rustte op een lage, glasachtige golf. Het water liep langs het dek de spuigaten uit, terwijl een hele berg van nat achter ons aan kwam met een hoge kuif, die op het punt stond om te krullen en zich over ons heen te storten.

De kleine, oude romp van de Smjeli kreunde en trilde. De kettingen in de kluisgaten ratelden, de railings trilden, de ramen en deuren rammelden en het bordenrek rilde of het de koorts had. Het was of een machtige hand de kotter gegrepen en vastgeprikt had.

Het binnenlopend getij hielp ons, maar zelfs met de machine op volle kracht konden we niet tegen de golf opkomen. De boeg van de Smjeli sneed er een voet of twee in, maar niets kon hem bewegen een duim

verder te gaan. Alles stond als versteend om ons heen: de oever, de branding, de tijd en de gietijzeren golf achter ons.

Eén van de luiken boven de machinekamer was open. Ik zag Sasjkow in zijn jersey en linnen broek de machine onthalen uit zijn langneuzige oliekan. Uitgeput door vierentwintig uur zwaar werk, knarste zij en spuwde heet water en rook. Op zijn hurken naast de machine veegde Sasjkow haar vette flanken af met een poetslap en sprak haar toe alsof ze een koppige hond was.

„Toe nou, nog even”, mompelde hij met ogen die traanden van de rook. „Jij leukerd, jij schat, jij groene duivel, schattebout, nog een halve toer... Heus... Nou dan, geduld... Juist, zo, nog een keer...”

Hij spoorde haar geduldig en vriendelijk aan, schroefde de kranen vast, regelde het mengsel en hield zijn oor tegen de hete machinekap.

„Hoep-stji — hoepstij — niets te merken — te merken”, kwam het antwoord van de machine.

Ondertussen begon Koloskow op de boeg tekenen van ongeduld te geven. Hij keek van de oever naar de zandbank, trok de kraag van zijn jekker op en eindelijk ging hij naar de spreekbuis en herinnerde Sasjkow aan zijn afspraak.

„Kameraad Sasjkow, hoe staat het met onze afspraak?”

„Ik haal er het allermeeste uit!”

„Ik merk er niets van. We blijven op één punt staan. Haal er alles uit!”

„Ja, ja, ik haal er alles uit!” antwoordde Sasjkow en hij ging voort met fluisteren tegen de machine.

Ik heb mensen met hun paarden zien praten en ik ken persoonlijk een onderofficier, die een „honden a-b-c” heeft gemaakt, maar 't was voor het eerst van

mijn leven, dat ik een nuchter mens met een machine hoorde praten.

Blijkbaar konden ze niet tot overeenstemming komen, want Sasjkow kwam overeind en beloonde zijn vriendin met een harde klap.

„Wil je niet?” vroeg hij beledigd. „Nou dan, hou dan vol en de duivel zal je halen.”

Hij stond op en legde zijn hand op de smoorklep. Het geklop werd gekreun. De machine steunde alsof zij tegen een heuvel op klom.

„We komen vooruit. Nog iets meer... We gaan”, fluisterde Koloskow vanaf de boeg.

De kotter schoot vooruit, sneed door een golf, liep die onder de voet en schoot, heet water spuwend de kalme rivier op.

We moesten zeven kilometer tegen de stroom opvaren eer we een geschikte ankerplaats vonden. De rivier maakte daar een scherpe bocht, alsof hij van plan was op zijn weg terug te keren. Alleen een rij lage heuvels, bedekt met rode klaver, scheidde ons van de zee. We konden opnieuw het gedempte geluid van de branding horen.

Kositsyn sprong aan land om een tros vast te maken, maar een ruige hond met een touw om zijn nek kwam van achter de bosjes te voorschijn. Achter hem aan kwamen er nog meer. We ontdekten, dat we in een hondenkamp terechtgekomen waren. De vissers en jagers van Kamtsjatka binden hun honden 's zomers altijd vast in de buurt van een rivier. Ze komen eens per dag en brengen elke hond twee vissen uit een inmaakput en laten hen verder aan hun lot over.

De hond jankte van kommer. Zijn kameraden ondersteunden hem. En een goede honderd hongerige, verharende honden begonnen zich tegen ons te beklagen over de slechte kost, de regen, de muggen en andere honden-ellende.

We lieten deze luidruchtige bureen haastig alleen en een half uur later meerden we in een nauw kanaal, waarvan de oevers met wolfsmelk overwoekerd waren. Hier moesten we wachten tot de Sago-Maroe zich onder Kaap Boeroen vertonen zou.

Ik was net van plan mijn jekker te drogen te hangen en voor een half uurtje een tukje te doen, toen Koloskow naar me toe kwam en op vertrouwelijke toon vroeg: „Je wilt toch zeker niet gaan slapen, kameraad Olesjsjoek?”

„Nee, natuurlijk niet”, zei ik met mijn ogen knipperend. „Na zo'n tocht lijd ik altijd aan slapeloosheid.”

Koloskow lachte, hij kon zelf bijna niet meer uit zijn ogen zien.

„Dat dacht ik ook.”

Hij zette op heel andere toon de conversatie voort: „Neem het telefoon-toestel en de lijn en ga met de bootsman over de heuvels naar Kaap Boeroen. Kruip daar goed weg en kijk uit. Meld je elk half uur. Om vier uur word je afgelost.”

De nacht was koud en helder. Het gehuil van de honden volgde ons toen we ons, de lijn achter ons afwindend, een weg baanden door een dal met ceders.

Een uur later lagen we te huiveren in het natte gras en luisterden naar de fluisterende bas van de commandant, die uit de hoorn kwam.

Er was weinig nieuws. Koloskow klaagde over de muggen en ik over de kou. Toen hoorden we het snorren van de primus en Koloskows stem die meldde, dat er koffie voor ons gezet werd.

De zee stond hol. We zagen de Japanse vissers met hun koengasi's verder van de kust afhouden. Geen enkele schoener voer die nacht door de baai.

De volgende dag stak een storm op. We zaten op de rivier gevangen. Maar daarmee verzuimden we niets, want bij zulk weer bleven de piraten ook thuis. Maar Koloskow was ontmoedigd en leek zich te verbeelden, dat de Japanners geland waren en de zeeotter-kolonie plunderden.

Doordat de heuvels ons tegen de zee beschermden, hadden we niet zoveel last van de wind. Iedereen kon zijn kleren drogen en uitrusten. Sasjkow liet zijn machine lopen en schakelde de elektrische strijkbout in. Zelfs Kosilsyn kwam weer tot leven. Hij begon weer te glimiachen en verzekerde mij, dat op de Wolga in de buurt van Kazan de stormen nog heviger waren.

Ik vroeg Kolcskow permissie om van boord te gaan en ging hoger op in de rivier naar het kuitschieten van de zalm kijken. Het was juli en de vissen kwamen in scholen uit zee naar het zoete water, dat ze twee jaar geleden verlaten hadden.

Ze zeggen, dat als je een kat in een zak naar het andere eind van de stad brengt, hij altijd zijn huis terugvindt. Maar de zalm heeft een nog veel beter geheugen. Het doet er niet toe, waar een Zuidzee-zalm leeft — in de buurt van Afrika of aan de Noordpool, hij komt zonder mankeren naar zijn geboorte-rivier terug. Een zalm zal nooit kuitschieten in een vreemde rivier.

Ik verwijderde me een honderd pas van de plaats, waar we gemeerd lagen en ging in het gras liggen op de kant van de oever. Een koude adem steeg van de rivier op. In het water dat zo doorzichtig als de lucht was, leken de stenen glanzend te trillen. Van tijd tot tijd vlamden voorbijschietende vonken in de diepte. De zalm was in beweging. De stroom in de rivier leek me zwak. Ik brak een wilgetakje af en gooide dat in het water. Het begon dadelijk te draaien en te trillen alsof het door de wind bewogen werd.

Weldra waren mijn ogen aan de glans gewend en ik kon de vis onderscheiden van de donkere schaduw-
wen die de golven op de bodem wierpen. Ik zag een
paar mannetjes rondom een dood wijfje zwemmen. Ze
lag op haar zij, licht roze met witte ogen en open bek.
Haar buik was plat, zoals bij iedere vis, die kuit ge-
schoten heeft. Een halve meter van haar staart zwom-
men andere wijfjes, die nog geen kuit geschoten had-
den, af en aan.

Vier grote, sterke mannetjes bewogen er opgewon-
den omheen; ze sloegen de stevige bodem met hun
staarten, draaiden rond en duwden met hun neuzen
tegen de dode vis. Soms was de beweging van de
vissen zo wild, dat een lichtende wolk van luchtballen
boven het dode lichaam verscheen. Ik kreeg een dwaas
idee: de vissen namen afscheid van hun kameraad en
voerden een oorlogs-begraffenis-dans uit. Toen kwam
ik tot de conclusie dat de mannetjes eenvoudig om het
dode lichaam vochten.

Tenslotte werd ik moe van het kijken naar die ein-
deloze mallemolen, liep verder de rivier op en hield
halt bij een beekje dat mijn pad kruiste. Duizenden
vissen zwommen naar boven en tornden met moeite
tegen de stroom op. Hoog boven het water stond een
donkere muur van wolfsmelk met zware, dikke blade-
ren. De irissen werden al geel; de hei bloeide; het stond
daar vol met roodachtige stengels van de bereklauw
en de witte „paraplu's” spreidden zich uit op een
hoogte van wel twee meter. Het speet me, dat er geen
bijen in Kamtsjalka zijn.

Om beter te kunnen zien, deed ik mijn laarzen uit,
stroopte mijn broek op en liep naar het midden van
de beek. Hij bleek ondiep en kwam maar juist even
boven mijn knieën. Het water was zo koud, dat na een
ogenblik mijn verkleumde voeten de schelpen op de
bodem niet meer voelden. De vis was eerst verschrikt

en stoof naar alle kanten weg, maar nieuwe scholen kwamen steeds de rivier op en weldra maakte de Zuidzee-zalm zich geen zorgen meer over mijn blauwe kuit.

De vissen deden hun werk. Vóór de wijfjes kuit schoten zochten ze een geschikte plek. Ze ploegden door het grint met hun koppen, vinnen en staarten en holden zo een trog uit in de stevige bedding. Ze spaarden daarbij zich zelf niet en velen kerfden hun lichaam open, dat het roze vlees te voorschijn kwam. Verminkt, hun bek met tanden vertrokken tot een roofdiermuil, legden zij hun eieren en stierven. Van hoger op in de rivier voerde de stroom halfdode vissen die al kuit geschoten hadden, mee naar zee.

Terwijl de wijfjes de bodem toebereidden met hun staarten, stonden de mannetjes er bij op wacht. Een meter of vijf stroom-afwaarts dartelden de gespikkelde, vlugge modderkruipers, die op forellen lijken, rond. Ze wachtten op de alloop van het kuitschieten met het plan op de trog af te schieten en de eieren op te slobberen. . . Maar dan begon de aardigheid! De mannetjes, die wel door de reis verzwakt waren, maar veel zwaarder dan de modderkruipers, vielen de rovers dapper aan.

Als ze hen verjaagd hadden, kwamen ze weer naar de wijfjes toe, duwden hen met hun koppen en beten hen in hun staart, alsof ze haar tot spoed wilden aanzetten om zich van haar bedreigde last te ontdoen.

Eindelijk, op een halve meter van mijn voeten, zag ik een wijfje, dat zich kromde en heftig met haar staart sloeg, terwijl ze wat bleekroze korrels op de schoongemaakte bodem liet vallen. Het mannetje schoot er op af, spoot zijn hom over de eieren en toen bedekten ze die samen met grint. Weldra was een klein bergje, zoals ik er zo veel gezien had op mijn weg

naar het midden van de stroom, op de bodem gevormd.

Ze draaiden er samen een paar maal omheen, om zich er van te overtuigen, dat hun schat in veiligheid was en zwommen dan langzaam tegen de stroom op.

Nu waren hun bewegingen onzeker en sloom. Alles was afgelopen voor hen. Ten dode opgeschreven, wisten ze niet, hoe ze hun laatste uren moesten doorbrengen; ze gingen op vijanden af, draaiden rond, joegen modderkruipers weg en tenslotte verdwenen ze in de machtige stroom van vis, die uit zee omhoog kwam.

Er kwamen wolken, de wind stak op en het water begon te rimpelen. Toen ik op de oever klauterde en mijn verkleumde voeten wreef, klapperden mijn tanden van de kou. Het aanschouwde had mij droevig gestemd: je hele leven in vreemde zeeën rondzwerven, op je oude dag naar je geboorterivier terugkeren en dan sterven, zonder je nakomelingen zelfs gezien te hebben. Alleen zulke zwervers als de Zuidzee-zalmen waren daartoe in staat.

Op mijn weg terug bleef ik staan bij de plaats, waar de vier mannetjes „gedanst” hadden. De dode vis was niet meer te zien. Ik onderzocht de bodem en na lang zoeken, ontdekte ik een visstaart, die uit het grint stak. Het instinct, dat de zalmen ertoe brengt het helderste water voor het kuitschieten uit te zoeken, had de mannetjes ertoe gebracht het dode lichaam met grint te bedekken.

Een half uur later was ik weer aan boord terug. Koloskow sprak met de wal. Sasjkow was bezig de brandstofleiding met een stuk zeemleer op te poetsen. Bij hem, als bij iedere machinist, jeukten zijn vingers zodra hij een stuk rood of geel koper zag.

Hij luisterde zonder de minste belangstelling naar het verslag over mijn waarnemingen.

„Zo gaat het in de natuur”, zei hij en gaapte. „Vissen schieten kuit, vechten en sterven hun natuurlijke dood. . . Heb je er tenminste één gevangen?”

„Maar daar gaat het niet om. Je moet het verschijnsel tot op de grond onderzoeken.”

„Nou, natuurlijk”, lachte hij. „Je trekt je broek uit en loopt het water in. . . Ik ben bang, dat je toch niet een tweede Darwin wordt.”

Het had geen zin om verder met hem te redetwisten. Sasjkow vond maar twee dingen op aarde waard om eerbied voor te hebben: mensen en machines. Ik besloot hem te herinneren aan de alleenspraak, die ik afgeluis-terd had.

„Er zijn nog grotere idioten. Ik heb een machinist met zijn diesel horen praten. . .”

Sasjkow raakte een beetje van zijn stuk.

„Maakte de pomp misschien een beetje raar geluid?” vroeg hij voorzichtig. „Als die duivel gaat piepen, denk ik zelf wel eens, dat iemand. . .”

„Wel nee, ik zou het nog precies kunnen herhalen, waar iedereen bij was.”

We keken elkaar strak aan.

„Weet je Aljosja”, zei hij op verzoenende toon, „ik geloof dat kuitschieten heel interessant moet zijn. In 't bijzonder de dans van de vissen en het gevecht met de modderkruipers.”

„En jij, wat jou betreft, je moet je pomp vaker smeren”, raadde ik hem. „Het lijkt me dat hij een klets-kous is.”

De bemanning begon zich klaar te maken voor de ontmoeting met de schoener. Sasjkow smeerde de machine, keek de schroef na, beluisterde haar innerlijk met een stethoscoop, die hij van een laadstok en een membraam gemaakt had. Ik onderzocht de romp en

verfde een groene streep op de uitlaatpijp — het merkteken van een kotter van de kustwacht. Kositsyn oefende zich in het seinen met vlaggen, terwijl Koloskow, die nu al drie maanden Japans studeerde, in de messroom zat en eindeloos herhaalde: „Konnitsi-wa! Goedendag. Darega sensjoe-san? Wie is de kapitein? Kono foene-wa nan-to mosi masoe ka? Hoe heet die boot? Doko kara kaeitki-masita? Waar vandaan?”

Toen begon hij zich te oefenen in het geven van orders, alsof we de piraten al gevangen en op sleeptouw hadden.

„Joekinasai! Vooruit! Togilazi, omokazi! Stuurboord je roer, bakboord je roer.”

We lagen hier nu de tweede dag. De wind was bedaard, maar nog geen schoener kwam opdagen. Ieder half uur was er bericht van de wal: „Mist slecht zicht. Vis-sers laden vier koengasi's af. Geen schoener in zicht.”

Koloskow werd somber. Het wachten werd bijzonder onaangenaam, omdat de muggen ons van alle kanten aanvielen. Siberische tijgers zijn lammetjes vergeleken bij die woedende, bloeddorstige creaturen. De lucht leek er dof-grijs door en zoemde als de snaar van een balalaika. Onze huid jeukte zelfs onder onze jekkers. We ademden muggen, aten ze met ons brood, dronken ze met de thee.

Iedereen smeerde zich in met wilde knoflook en ruwe olie, gebruikte zijn jersey als masker, wond handdoeken om zijn hals, rookte machorka met dennenaalden en bladeren, maar ze kwamen in steeds groter zwermen.

Koloskow was beter gehumeurd dan de rest. Zijn ogen waren zo gezwollen dat hij nauwelijks zien kon en zijn nek had de kleur van fijn gewreven kersen; maar hij hield vol.

„Wat hindert dat? Bijten ze? Nonsens!”

's Nachts onder zijn deken bleef hij tandenknarsen.

Op de derde dag viel omtrent etenstijd een zware, warme regen, die een eind aan onze marteling maakte. Toen we in de messroom onze laatste ingeblikte rantsoenen opmaakten, hoorden we de stortbui op het dek neerkomen.

Iemand opperde de veronderstelling, dat de Sago-Maroe in Hokkaïdo voor reparatie in dok was gegaan. Anderen vielen die spotvogel bij. Er werden enige vriendelijke, maar fijne steken gegeven over onze vis-toestand, over een hypotenususa zonder rechthoekzijden en de leeftijd van de diesel. Natuurlijk waren de meeste prikken voor Sasjkow bedoeld. De goede knul zat maar met zijn ogen te knippen en wist niet of hij moest lachen of opstuiven.

De commandant nam Sasjkow dadelijk onder bescherming.

„Wat denken jullie wel?” vroeg hij streng. „Het was een goed voorstel. We zijn op de goede weg... en bemoei je alsjeblieft met je eigen zaken.”

We maakten ons reeds gereed een lange voordracht aan te horen, toen de telefoon ging. Mopperend nam Koloskow de hoorn op. Dan wendde hij zich plotseling tot Sasjkow en maakte een snelle beweging met zijn hand.

„Ja, ja!” antwoordde Sasjkow, duwde zijn bord weg en stormde naar de machinekamer.

We vertrokken in der haast...

Het is nu drie jaar geleden, maar ik zie nog de rivier, bobbelend van de regen, de lage oever, even hoog als de boorden van de kotter en het gezicht van Koloskow, dat strak stond en waar het regenwater afstroomde. En als ik mijn ogen dicht doe, kan ik nog het haastige kloppen van de machine horen... Misschien is het het kloppen van mijn eigen hart — ik weet het niet zeker...

Sasjkow haalde alles uit de diesel, wat hij er uit kon krijgen en nog vijftig toeren meer. De stroom van de bergrivier en ons eigen ongeduld deden de kotter nog sneller lopen.

De Smjeli sneed door de rivier met zo'n vaart, dat alles trilde voor onze ogen. Scholen vis kwamen ons van uit zee tegemoet. We hoorden de doffe slagen, als de zalmen tegen de romp stieten.

Van tijd tot tijd sprong een vis, opgeschrikt door de kotter, met een boog als een sikkels uit het water.

De oevers weken terug. Het werd merkbaar lichter. Door de stortregen konden we de zee nog niet zien, maar we voelden haar sterke en frisse adem.

„Nou! Hou je vast!” riep Koloskow. Hij drukte zijn pet vaster op het hoofd en plantte zijn voeten steviger neer. Op 't zelfde ogenblik voelde ik, dat ik geen lucht, maar zoutwater, vermengd met zand, inademde. Iets, dat zwaar modderig-geel was sloeg me tegen het dek, drukte tegen mijn schouders en boog mijn knieën. Ik greep de trapleuning zo stevig vast, dat als de golf me mee had gesleurd, mijn vuisten er aan zouden zijn blijven hangen.

De kotter sloeg hard tegen de grint-bodem. Hij slingerde heen en weer, alle dekbalken trilden en kreunden. We stonden tot ons middel in het water. De zee stroomde naar binnen door de machinekap.

Dan opeens was alles rustig.

Weer stoven we door het schuim. De dwarsgolven met hun bleek-gele, twee meter hoge ruggen rezen achter ons op. Zeehonden, die altijd bij de riviermonden de zalmen opwachten, staken hun katachtige koppen omhoog en loerden naar de kotter. De Smjeli kwam zo dicht langs hen, dat ik hun ronde, donkere ogen kon zien.

De ebstroom liep naar buiten. De reuk van jodium kwam van de wal; overal lagen donkergroene strui-

ken zeekool. De zandbank, die de baai van de zee scheidde, was duidelijk zichtbaar door het gele water.

We merkten niet hoe koud we waren en hoe nat onze jekkers. Daar lag de Sago-Maroe — alleen en onbeschaamd, met de twee rode hiëroglyfen, die op krabben leken, aan de voorsteven.

De luiken waren net geopend en alles was gereed om de Zuidzee-zalm in te laden, toen de Smjeli om de bank voer en de weg naar zee afsloot.

De hypotenusas is korter dan de som der rechthoekzijden. Dat moest de schipper nu ook ondervinden. De Sago-Maroe floot om de boten te waarschuwen. Hij voer snel heen en weer en zocht naar een uitweg; tenslotte schoot hij, in een wanhopige laatste poging, op de zandbank af.

We hoorden een geluid als het scheuren van zeilen. De vissers aan dek van de schoener rolden over elkaar heen.

De machinist van de Sago-Maroe zette zijn motor stop. Het werd stil.

De Japanners stonden op het dek en keken met hangend hoofd in onze richting.

We zetten een boot uit en voeren naar de schoener om proces-verbaal op te maken. Juist toen begonnen de vissers, als op bevel, over boord te springen. Als laatste volgde, nadat hij zijn gele overall had uitgetrokken, de kapitein. In doodsangst zwommen de vissers zo hard ze konden naar onze boot.

Er gebeurde iets vreemds op de schoener. Het dek zwol op, de planken spleten, glas versplinterde. Het leek of de schoener, te vol met vis, barstte, omdat hij te veel gegeten had; maar dikke witte rook kringelde uit de patrijspooten en de naden.

Koloskow snoof de lucht wantrouwend op.
„Achteruit!”

Het commando ging verloren in de donder van een machtige explosie. De achterstevan van de Sago-Maroe werd afgesneden als met een mes. De dekhut kwam dertig meter verder in het water terecht. Iets scherp sneed in de pols van Kositsyn.

Het water rondom de schoener, werd vuil-wit en siste hevig.

De oorzaak van de explosie werd duidelijk, zodra de eigenaardige lucht van acetyleen ons bereikte.

Japanse vissers merken hun netten, die ze over grote oppervlakten in zee uitzetten, met lantaarns. Zo waarschuwen ze de schepen. En iedere schoener heeft tonnen met carbid aan boord voor die lantaarns.

De bodem van de Sago-Maroe werd opengescheurd, toen hij op de zandbank terecht kwam. Het water stroomde door een gat van twee meter naar binnen en bereikte het ruim waar de carbid was opgeslagen. De explosie zou nog heviger geweest zijn, als het dek steviger was geweest.

We haalden negentien vissers uit het water en namen ze aan boord. Nog overstuur door het ongeval stonden ze op een hoop bij elkaar op het voordek. De bootsman die nog even te voren Koloskow voor de gek gehouden had, stond zo te buigen en te zemelen, dat Kositsyn hem bijna tegen het dek geslagen had.

Nadat de formaliteiten vervuld waren en Koloskow de schoener gefotografeerd had, wendden we de sterven naar zee.

Ik hield de kotter ongeveer tweehonderd meter van de conservenfabriek af, maar Koloskow gaf bevel er dichters langs te varen.

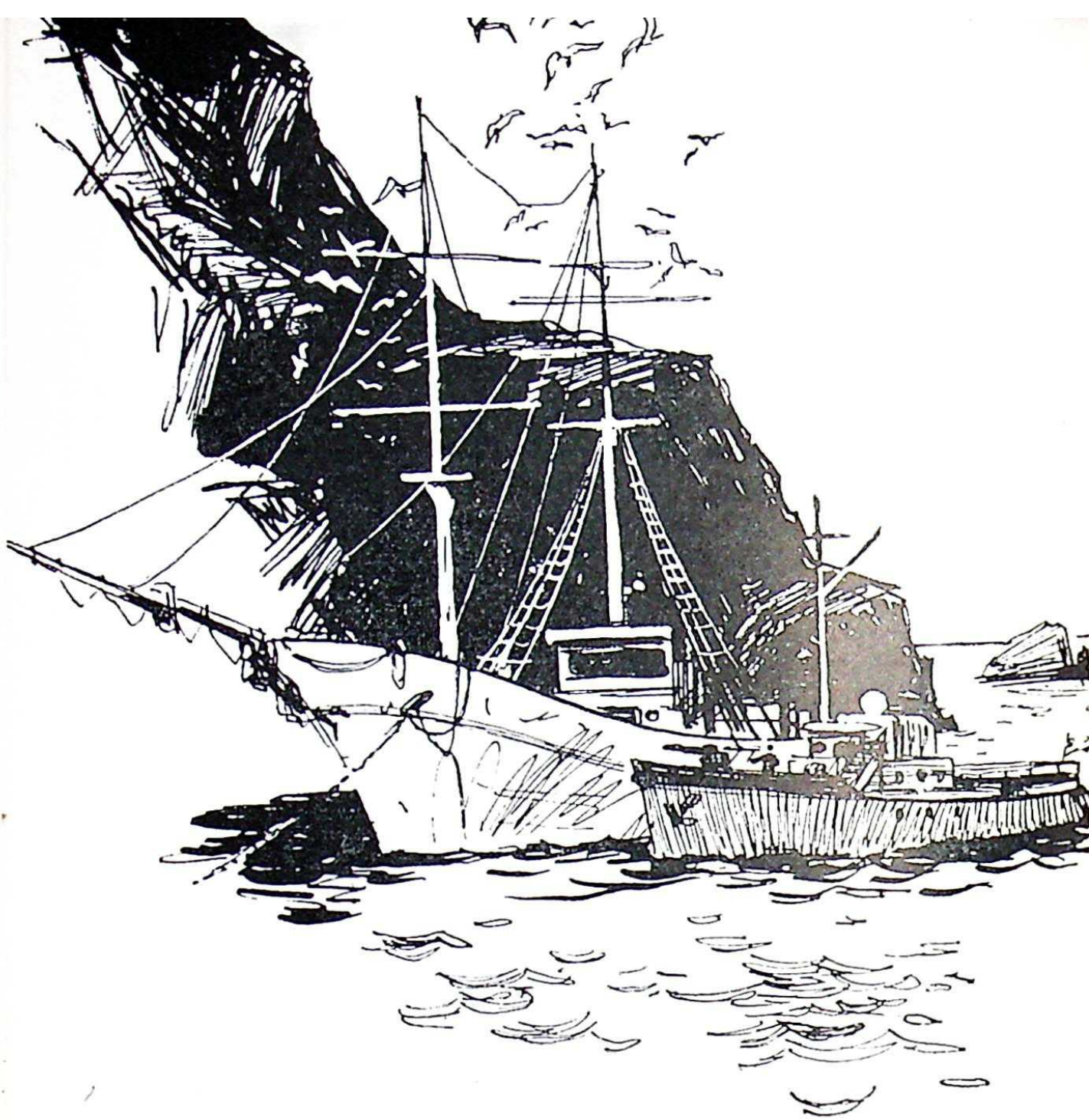
„Voor hun opvoeding”, zei hij grimmig.

De regen had opgehouden. Hoog boven de ondiepte, waar de romp van de Sago-Maroe nog lag te roken, brak de bleke zonneshijf door de wolken.

Ik keek voor het laatst naar de wal. De kegel, door-
nat, hing nog aan de mast bij het kantoor. Een paar
vissers zaten op de walsen aan de werf en wachtten
op koengasi's, die hun werk zouden brengen.

Het leek me, dat vanaf de wal de natte figuren van
de piraten heel goed te zien waren.

februari 1938

BERI-BERI

Ik waarschuw vooraf, dat als je een interessant verhaal over avonturen op zee verwacht, je niet naar dit relaas moet komen luisteren. Het gaat niet over mist en niet over storm; het logboek vermeldt alleen: zon, kalme zee en 20° Celsius in de schaduw. Maar in de zon was het zo heet, dat de pek tussen de dekknaden wegdroop. We voeren langzaam de Berenbaai bin-

nen en manoeuvreerden tusschen de eilandjes en de rif-
fen door. De bemanning lag op het voordek, nauwe-
lijks in staat om de tong te bewegen. De schaduw van
de mast was een kort, blauw, onbeweeglijk streepje op
het dek. De zon schitterde zo fel op het koper, dat het
onmogelijk was ernaar te kijken. Alleen het plassen
van het water en de witte vleugels van de langssche-
rende meeuwen deden je nog aan iets koels denken.

We hoopten onze watervoorraad aan te vullen in
de baai. De sneeuw op de heuvels blijft lang liggen —
tot eind juli, soms begin augustus — en dan klateren
dozijnen bergstroompjes door de kloven en vallen van
een geweldige hoogte in zee. De kleinere komen nooit
beneden, want de wind krijgt ze te pakken en blaast
ze als een fijne, witte regen overal heen, maar twee
of drie watervallen bereiken toch in grote bogen de
baai. Op een foto zie je niets dan een soort ijspegels,
maar om je de waarheid te zeggen, heb ik nooit zó iets
indrukwekkends gezien, als deze heldere, donderende
pilaren, die door het groene zeewater heen snijden tot
op de bodem.

We hoorden het geruis van die stortbeken al, toen
de uitkijk riep: „Een Japanner bij de kust!”

En warempel: Vlak bij de kust lag een witte twee-
master. Niemand zou zo'n schaamteloze brutaliteit
voor mogelijk gehouden hebben, maar Koloskow keek
naar de schoener en zei vastberaden:

„Een halve draai naar de kust — die koers houden!”

Op zo'n ogenblik telt iedere seconde. Vóór de pira-
ten tijd hadden het anker te lichten, sprongen al twee
van onze matrozen aan dek.

Dit dek was verlaten. De Genzan-Maroe had niet
eens geprobeerd om er vandoor te gaan. Het leek wel
of hun eigen jol op hen af kwam in plaats van een kot-
ter van de kustwacht.

Er zwaaide wat voor hen, op zijn minst een zware boete: natte netten hingen nog op de bamboe-stangen te drogen.

Sasjkow zette de machine af en keek door het luik. „Wat een buit!” zei hij verontwaardigd. „Een vliegenvanger. Je grootmoeders doodkist!”

Nu had die schoener masten die veel te zwaar waren voor een motorboot. Het moet eerst een zeilschip zijn geweest en goed getuigd in de dagen van Behring. Het had een slanke romp; je kon zien, dat het zeewaardig was en de vier tanks met zoetwater wazen op een lange reis voor de boeg. Een meisjesfiguur met zwierende haren, ruw gehouwen uit donker hout, stak wel zes meter vooruit onder de boegspriet. En deze schoonheid keek ons met rode, dode menieogen aan. De tijd, het zout en dikke lagen verf hadden niet veel van haar trekken overgelaten.

We inspecteerden de schoener zwijgend. Je kon zo zien, dat de eigenaars meer op de assurantie-premie hoopten dan op een goede vangst: de velste ratten konden door de gaten in de huid kruipen.

„Hé, anata!” riep Koloskow.

Er lag een mat over het voorluik en die werd opgetild. Een magere Japanner met een blauwe doek om het hoofd keek ons aan, alsof hij van niets wist.

„Bjonin des”, ziek, siste hij.

„Hé, jullie, waar is de kapitein?”

„Bjonin des”, herhaalde de Japanner met een toonloze stem en de mat viel weer neer.

Koloskow ging naar zijn hut om een schone jas aan te trekken. Onze commandant was heel precies als het op officiële bezoeken aan kwam.

„Kameraad Sjirokich”, zei hij, „zoek de kapitein op en laat de bemanning langs stuurboord aantreden.”

Sjirokich was een bezadigde, verstandige Siberiër, van de pokken geschonden, met witte wenkbrauwen en

een beetje slaperige glimlach, zodra Sasjkow of de kok hem in de maling namen. Hij had dat langzame van mensen die op de grote vlakke geboren en getogen zijn en was zo sterk als een stier — maar dat moet ik hem nageven, hij schepte daar nooit over op.

Ik herinner me, dat Sjirokich eens, tot zijn middel in het water een anker van bijna tweehonderd kilo van boord aan wal torste. En dat in stormweer over grote, glibberige rotsblokken.

Op de Smjeli was hij roerganger. Nu, Sjirokich liep over het dek, tilde de mat op en ging naast het luik op zijn hurken zitten.

„Wie is hier de kapitein?” vroeg hij zakelijk. „Jij neem mannen en ga gauw naar dek!” Van binnen klonk alleen maar gekerm.

We zagen Sjirokich de benen over de rand van het luik gooien en zich met moeite door de nauwe opening wringen. Eerst was er veel herrie in het vooronder, toen opeens was alles stil.

„Hij heeft ze overtuigd”, lachte Sasjkow.

Maar geen Sjirokich kwam te voorschijn en de schoener zag er nog even dood uit als eerst. Droge kabeljauwschubben lagen te glinsteren op het dek. Alleen aan enige bonte foendosi's, die met een touw aan het want gebonden waren, kon je zien, dat er iets moest leven aan boord.

Eindelijk kroop Sjirokich uit het vooronder. Hij was nog roder dan anders en in zijn uitgestrekte hand hield hij een stuk papier, alsof het een giftige slang was.

„Kameraad luitenant”, brulde hij van af het dek van de schoener. „Sta mij toe rapport uit te brengen. Ik heb het vooronder onderzocht. Ik heb elf piraten ontdekt, de schipper meegeteld. Drie hebben symptomen van een besmettelijke ziekte. De anderen hebben geen builen op hun rug. Ze weigeren. Ze liggen naakt.”

„Wat voor builen? Waar heb je het over?”

„Misschien zwarte pest... Ze liggen maar ellendig te kreunen.”

„Wat is dat allemaal voor nonsens?” vroeg Koloskow verontwaardigd.

Hij had zijn nieuwe uniform met twee gouden strepen aangetrokken en een schone overtrek om zijn pet gedaan. „Kom hier... Nee, blijf waar je bent. Laat me die brief zien.”

Sjirokich reikte hem het papier over, waarop ze heel precies, met Russische drukletters getekend hadden:

„Help ons. Besmettelijk. Siberische pest. Zend ons alstublieft een Russische dokter.”

Als het de Japanners er nu om te doen was geweest Koloskow van zijn stuk te brengen, hadden ze niets beters kunnen bedenken. Deze dappere Oostzee-vaarder, een kerel, die getoond had zijn mannetje te staan, was als een kind, zodra het ging over iets, dat naar hospitaal rook. Toen hij twintig was, had hij voor het eerst iets over typhusbacillen gehoord van een compagnie-dokter aan het front. Hij was altijd kerngezond en een grappenmaker geweest en hij stond die dokter gewoon voor de gek te houden (in die tijd was Koloskow vast overtuigd, dat alle ziekten van vochtigheid kwamen). Hij was nog koppig ook. Maar toen lieten ze hem een druppel water uit zijn eigen veldfles onder de microscoop zien en daar stond hij toch van te kijken. Zoals Koloskow zelf toegaf, was 't of hij „een voltrefter van een granaat” had gehad. Van die vreemde zwermen van staafjes, bolletjes en puntjes sloeg zijn verbeelding op hol. Als een militair gevaar ziet, dan houdt hij niet van halve maatregelen. Koloskow besloot eens en voor altijd te zorgen, dat die „reptielen”, die overal rondzwermen, hem niet in zijn vurenhouten overjas zouden helpen.

Hij had zich op beide armen laten inenten tegen pokken, liet zich een grote fles jodium-tinctuur geven

en verfdde nauwgezet ieder schrammetje bij zich zelf en bij ieder ander bruin. De slang boven het glas, (het embleem van de medische dienst) was in zijn ogen de belichaming van alle menselijke wijsheid.

Dat was nu twintig jaar geleden, maar als je er-gens een zeeman tegenkomt, die nooit anders dan ge-kookt water drinkt en zijn appels schilt, dan kun je er zeker van zijn, dat het Koloskow is.

Natuurlijk bracht dat woord pest onze commandant even van zijn stuk. Als die piraten het vuur op ons geopend, of geprobeerd hadden er onder onze neus van door te gaan, dan had hij direct geweten, wat hem te doen stond. Maar met het verlaten dek van de schoe-ner voor zich, moest hij zich toch even bedenken. Hij had meer meegemaakt en was voorzichtig: er kon best iets achter die brief steken.

„Vertel me eens precies wat voor symptomen je hebt gezien.”

„Het stonk smerig, kameraad commandant.”

„Dat is van de vis. Wat nog meer?”

„Ze hebben zwarte blaren op hun benen. Bovendien zijn hun ogen ontstoken.”

Maar Koloskow was al over zijn verlegenheid heen.

„Pest komt niet van bedorven kabeljauw. Ze hebben die blaren zelf aangebracht. Simulanten! In elk geval, ga naar het vooronder. Neem zeep en carbol mee. Be-grijp je? Zorg dat geen enkele microbe...”

Dat jaar was ik roerganger en ook nog ziekenop-passer. Ik deed de medicijnkast open, vond wat subli-maat en op bevel van de commandant drenkte ik daar twee zakdoeken in. Hij gaf ons ook order om de gele overalls aan te doen, die bij gas-oefeningen gebruikt worden.

We bedekten onze monden met de zelfgemaakte gasmaskers, gingen aan boord van de Genzan-Maroe

en onderwierpen de schoener aan een nauwkeurig onderzoek.

Het was een tobbe van zowat driehonderd ton met hoge verschansingen die bij de achtersteven in een wonderlijke railing overgingen met balustrades, zoals je die alleen op balkons in de provincie vindt.

Nu zijn Japanse schoeners nooit bekend geweest om hun zindelijkheid, maar zoiets hadden we nog nooit meegemaakt.

Het dek, het houtwerk en de afvoerpijpen zaten zo vol vet en slijm, dat zelfs hoge-druk stoom, de zoetige stank, die de lucht een halve mijl in de omtrek verpestte — niet zou hebben kunnen wegspoelen.

Aan alles was de moeilijke en afstandse oudedag van het schip te zien. De blauwe verf die eens de bovenbouw gesierd had, was in droge schilfers opgekruild. De koperen bel had de kleur van pek. Alles was grauw, dood hout, roestig ijzer en smerige zeilen. Zelfs de eiken latten op het dek verkruimelden onder onze voeten, als we er overheen liepen.

Maar de windas en de katrollen waren pas overgeschilderd met menie en er lagen nette rollen nieuw touw; de oude regel van de Japanse reders was nog altijd — niet bezuinigen op de lakelage.

De twee voorruimen die met matten waren afgedekt, zaten vol zalm en bot. Het vlees van die vis was nog stevig en de schubben glansden nog vochtig, je kon zo wel zien, dat die pas gevangen was.

„Het is duidelijk, dat ze simuleren”, zei Koloskow nijdig.

We keken in het vooronder en riepen de schipper. Gekreun als antwoord. Een man kwam aankruipen, die jammerde en zijn hoofd met twee handen vast hield. En de tien anderen begonnen meteen mee te jammeren. Je kon aan de Japanners nu ook niet merken, dat ze dolblij waren, omdat er menselijke wezens

verschenen waren of dat ze zich beklaagden over de hitte en de stank in het vooronder.

Een benige Japanner in een bombazijnen jekker en met een handdoek om het hoofd, jammerde nog harder dan de anderen. Hij drukte zijn schouders en zijn hielten tegen de randen van de kooi, spande zijn lichaam in een boog en slaakte hartverscheurende kreten.

Voor zover we in 't donker zien konden, waren er negen Japanners. Half naakt en nat van het zweet lagen ze daar als sardines in een blik. Een paar minuten lang stonden we naar hun open monden te kijken en te luisteren naar hun gejammer. Zelfs een hondenjager zou daardoor van zijn stuk gebracht zijn. Toen kuchte Koloskow en zei op zijn besliste toon. „Hé — anata! Nu is 't genoeg!”

Het koor van Jeremia ging nog razender te keer.

Die oude tobbe leek wel te daveren van het gebrul. Er waren er zelfs, die met hun blote voeten op de grond begonnen te trommelen.

Koloskow die niet verdroeg wanneer iets niet ging zoals hij het wilde, barstte toen los. Hij schreeuwde naar beneden in het vooronder als in een lege ton: „Hé, jullie! Te-sjen!”

Dadelijk was alles stil. We konden zelfs het water legen de romp horen klotsen.

„Waar is de kapitein?”

De man in de bombazijnen jekker, die het ergst te keer gegaan was, kroop uit het vooronder en in een mengelmoes van Japans, Engels en Russisch legde hij ons uit, dat de ergste patiënten apart gelegd waren. Al maar jammerend bracht hij ons naar een tussendek in het voorschip.

In een nauwe ruimte, die spits toeliep, lagen nog drie Japanners op één mat.

„Varoei dés! Taihen varoei dés!” slecht, heel slecht, zei de schipper, niet bepaald onder de indruk.

Bij die woorden nam hij een bamboestok en gooide zonder plichtplegingen de lompen, waarmee de zieken toegedekt waren, opzij.

We zagen levende lijken, bedekt met korsten vuil en zwarte zweren; ze hadden afschuwelijk opgezette kuiten, waarover kris-kras opgezwollen aderen liepen. De ribben van de stakkers staken uit als spanten van een schoener, waar de huid afgesloopt is. Ze hadden zo maar... de stank van ammoniak stak in onze ogen.

Levende wezens lagen hier gewoon weg te rotten in die vuile kajuit met smerige patrijspoorten en groen papier in plaats van glas.

Schaaltjes met slechte rijst en kommetjes met moten gezouten kabeljauw stonden bij de zieken op de matten waar visschubben aan kleefden.

„Arme vissers! Niet leven! Dood!” zei onze gids.

Als op commando staken de drie Japanners hun spookachtige handen die zwart, krom en gehavend waren door een of andere vreemde ziekte, naar ons uit. Ik weet niet hoe pestlijders er uit zien, maar ik heb nog nooit zo iets treurigs aanschouwd.

De schipper had zowat vijftien Russische en ten naastebij evenveel Engelse zinnen tot zijn beschikking. In een ratjetoe van drie talen probeerde hij ons duidelijk te maken, wat voor een ongeluk de schoener overkomen was.

„Eto bilo v soebotsoe — silny toemanka!” zaterdag — mist. Gaan hier, gaan daar, zien niets. Skosi mo miemasen. Kompas liegt, ik denken. Reef beetje. Ineens Arita vallen. Eén minuut — visser wordt zwart, als kool. Twee minuten — Mioera vallen. Drie minuten Toyama. Komatta ne, ongeluk. Opeens kust. Sjto? Russisch land? Is nieuws!”

Koloskow hoorde hem kalm aan. Hij keek over de schouder van de schipper naar de zieke kerels en vroeg

droogweg: „Goed! Maar waar heb je die vis gevangen?”

„Sa-a. Hij altijd sterk”, antwoordde de schipper treurig. „Wat zeggen tegen arme pappie en mammie?”

„Ik vraag je waar en wanneer je die vis gevangen hebt.”

„Ja, ja... Arita branden als vuur... misschien zwarte pest.”

„Versta je me niet? Waar heb je die vis vandaan?”

„Eerlijk. God, niet verstaan”, zei de schipper en boog als een knipmes. „Wij zo bang alleen!”

Hij gaf een teken met zijn hand en de zieke mannen deden er nog een schepje op door nog barbaarser te gaan schreeuwen.

We gingen weer aan dek, achtervolgd door het gekerm en het gemopper van de schipper. Koloskow trok nijdig het in sublimaat gedrenkte masker af.

„Heb je ooit een pestlijder gezien?”

„Alleen op plaatjes”, moest ik toegeven.

„Wonderlijk!”

„Ja, die vis is pas gevangen.”

„Ik wilde in elk geval de lamp die voor het starten van de machine gebruikt wordt, weghalen, maar Koloskow liet me niet naar de machinekamer gaan.

„Je moet begrijpen”, zei hij, „dat zwarte pest geen stof is. Je kunt hem niet met de hand afvegen.”

We konden de schoener niet naar de haven opbrengen. We namen contact op met het hoofdkwartier en hadden in tien minuten antwoord.

„Dokters en verplegers zijn onderweg. Isoleer de gene, die aan boord geweest is. Ga niet meer aan boord en let op alles.”

We begonnen onze wacht. We hadden het vooruitzicht zes uur lang niets anders te zien te krijgen dan de met pest besmette schoener.

Het was middag — zonnig en heet; hoewel op de heuvels rondom de baai nog sneeuw lag. Hoopjes schuim en de ingewanden van potvissen, opgezwollen door de hitte, dreven rond. Een bewijs, dat walvisvaarders in de buurt bezig waren. Op een afstand leken die ingewanden op bundels zware, roestige scheepskettingen. Er zaten nijldige, luidruchtige zeemeeuwen op.

Het dek van de Genzan-Maroe was overdekt met vliegen, al gauw kwamen die ook in het vooronder van de Smjeli. Koloskow gaf order een paar kabellengten verder van de schoener af te houden.

We aten niet veel. De borsj, het brood, het gebraden vlees en zelfs de mosterd smaakten naar carbol. Op bevel van de luitenant liep onze kok het hele schip rond met een sproeier die hij elke minuut opnieuw vulde met het ontsmettingsmiddel.

„Alles op zijn tijd”, legde hij uit en zijn blauwe ogen straalden. „Eerst carbol, dan bleekwater, alle kleren uit en in de stoomkamer. . . inenten. . . dan drie weken quarantaine.”

Hij hield er van de dingen erger voor te stellen dan ze waren, maar heel wat dachten er net zo over als hij. Op de schoener vlakbij heerste rust, maar van die rust werd je gewoon koud.

Sjirokich voelde zich beroerder dan de anderen. Van boven tot onder afgeschrobd met groene zeep en carbol, zat hij naakt tot op zijn middel op de voorplecht, terwijl wij om strijd probeerden om hem op te vrolijken.

We hadden met hem te doen. Hij was altijd een beste roerganger geweest en speelde links-half in het voetbalelftal — en wat stond hem nu te wachten? Geduldig, zwijgend en ernstig zat hij de vliegen te verjagen en zuchtte terwijl hij naar zijn kameraden keek.

We troostten hem zo goed we konden.

„Mijn oom heeft cholera gekregen in Rostow”, vertelde onze kok omstandig. „Hij had twee meloenen en een portie zure room gegeten... Nou, dat is nog veel erger dan de zwarte pest. Drie dagen lang braakte hij aan één stuk (net als Kositsyn) tot hij binnenste buiten gekeerd was. Hij was zo mager als een lat en zo zwak, dat hij nauwelijks meer een lange neus kon trekken, toen zijn familie hem wou laten bedienen. Toen kwam kameraad Gritsai. Heb je zeker wel van gehoord? Hij was de districts-dokter. Hij pompte mijn oom zijn maag uit en gaf hem honden-serum...”

„Kalfs...”

„Wat maakt dat voor verschil? De volgende morgen was hij dood!”

„Donder op!” zei Sjirokich en huiverde.

„Maar dat was cholera. Geloof je, dat je al ziek bent? Bekijk je zelf eens in de spiegel.”

Ze gaven Sjirokich nog eens de thermometer. Hij stopte die onhandig onder zijn oksel, helemaal in de war.

„Heb je het koud?”

„Een beetje.”

Onze marconist kwam naar hem toe en gaf hem zwijgend (hij deed altijd alles zwijgend) een pakje Troika-sigaretten, die hij gespaard had voor zijn verlof aan wal.

„Als het helemaal misloopt, kun je een bloedtransfusie krijgen”, zei de bootsman. „We geven allemaal een halve liter.”

„Waar het 't meest op aan komt, Kostja, is dat je de moed er in houdt.”

„Niet aan denken, denk maar aan lieve meisjes.”

„Ja, ja”, zei Sjirokich gedwee. „Dat moest ik maar doen.”

Hij trok zijn voorhoofd in rimpels en begon naar de zon, die op het water scheen, te staren.

Sjirokich moest alleen eten. Hij at een kom pap, een dubbele portie hutspot met vlees en vijf boterhammen.

De kok, waar hij altijd mee overhoop lag over een tweede portie, bracht hem nog een hele liter chocolademelk.

„Laat eens zien, hoe ziek je bent”, zei hij streng. Sjirokich dacht even na, zuchtte en sloeg de chocolade in één teug naar binnen. Dat stelde ons wat gerust.

„Heb je ooit iemand gezien, die zó de pest heeft?” vroeg de kok sarcastisch.

Tenslotte zag Koloskow, dat al dat gepraat de arme kerel maar benauwd maakte en hij verbood ieder gesprek op de voorsterven.

Iedereen toog aan het werk. De marconist ging zijn rapporten uittikken. Sasjkow had wat aan de donkey-machine te prutsen en Kositsyn poetste het ijzerwerk van de luiken op.

Alleen Sjirokich zat maar droevig rond te kijken; zijn handen jeukten. Tenslotte bracht de bootsman hem een stuk duimdik kabel en Sjirokich leefde meteen weer op, grinnikte en begon zelfs te neuriën.

Koloskow liep het dek op en neer. De klep van zijn pet beschutte zijn vervellende neus, en wanneer hij van tijd tot tijd wantrouwend naar de schoener keek, wierp hij het hoofd in de nek. Eindelijk stapte hij op Sjirokich af en vroeg, alsof hij dokter was: „Heb je buikpijn?”

„Nee — dat is te zeggen — een beetje, kameraad commandant.”

„En kramp?”

„Nog niet.”

„Dan krijg je die ook niet”, zei Koloskow onverwachts en meteen brulde hij: „Alle man op zijn plaats, anker lichten!”

We gingen op de schoener af. Het hoofd van de schipper, nog altijd in een handdoek gewikkeld, kwam weer uit het luik te voorschijn.

„Hé, anata!” riep Koloskow. „Jij blijven hier. Ons halen dokter!”

Toen ze hoorden, dat we de schoener in de steek wilden laten, begonnen de zieken oorverdovend te jammeren. Ze waren allemaal bang, dat ze daar in die verre verlaten baai alleen moesten achterblijven. Maar de schipper kalmeerde zijn angstige vissers: „Goed — goed”, zei hij op zijn zangerig toontje. „Russische dokter goed.”

Hij liet zijn hoofd hangen, hurkte in elkaar — als het levend beeld van de wanhoop.

De baai, waarin de Genzan-Maroe voor anker lag, was zo krom als de tuit van een samowar. Toen we de eerste bocht voorbij waren en langs een laag rots-eiland kwamen, keek ik onwillekeurig de commandant eens aan.

„Hier?”

„Natuurlijk”, zei Koloskow.

Zelfs de mast ging achter de rots schuil. Een betere plaats voor een hinderlaag hadden we nooit kunnen vinden. Langzaam manoeuvreerden we tussen de kantige rotsen die uit het water omhoog staken en stopten in de schaduw van het eiland.

„Dus ze simuleren?” vroeg de bootsman. „Net wat ik dacht.”

Sjirokich trok zijn jas recht: „Ben ik vrij?”

„Als de dokter je onderzocht heeft”, zei Koloskow meedogenloos.

We zetten de machine stop en waren één en al oor. De zeemeeuwen die door de kotter opgeschrikt waren, vlogen boven de mast en krijsten erger dan marktwij-

ven. Ondanks de herrie die de vogels maakten en het geklots van de golven, hoorden we nog een ander geluid. Het was duidelijk, dat de Japanners bezig waren hun koude machine op gang te brengen.

Toen Koloskow dat welbekende geluid hoorde, rekte hij zijn hals, grinnikte en draaide zijn snor op. Hij keek als een verwoed hengelaar, die opeens merkt, dat hij beet heeft.

Een golf brak tegen het eiland. Het geluid van de motor kwam dichterbij en werd duidelijker. Opeens hoorden we een halve minuut niets en toen hoorden we hem weer puffen, maar onregelmatig en met een hol geluid.

We zetten onze machine aan. Iedere man ging naar de plaats, waar hij hoorde. De Smjeli schudde, klaar om de onbeschaamde schurken achterna te gaan.

Opeens gaf de bootman op de achtersteven een schreeuw, alsof hij een klap in zijn gezicht gekregen had.

„Ach, duivels, kijk nou eens...!”

Tien meter van ons af lag tussen de rotsen een omgekeerde kano, die van een of andere nederzetting langs de rivier moest zijn weggedreven. Iedere golf stootte hem tegen de rots en dat veroorzaakte het ritmische geluid.

We waren zo woedend over de poets die de zee ons gebakken had, dat we onze oren niet geloofden, toen we het bekende tsjoek-tsjoeek-tsjoeek-tsjoeek achter de bocht weer hoorden. Nu was het werkelijk de Genzan-Maroe. Hij kwam, heet water spuwend van achter een uitstekende rots te voorschijn, zo'n vijftig meter van ons af en zette koers naar open zee. Rookringen kwamen uit de pijp, de schroef ging geweldig te keer en de hele bemanning was aan het dek. De schipper rende, zo ziek als hij was van voren naar achteren en zette die pestlijders van matrozen tot meerdere spoed aan.

De halfdode bootsman lag op zijn buik en probeerde met een haak het anker, dat was blijven steken, verder op te halen.

Toen de Genzan-Maroe ons in de gaten kreeg, probeerde hij op zij weg te komen, maar Koloskow gaf kalm bevel om gelijk met hem op te varen. De motor van de schoener was te zwak voor die zware romp en de onze liep perfect.

Tien minuten later zetten de Japanners hun Bolinder stop en Koloskow, Kositsyn en ik gingen aan boord van de schoener. Koloskow was woedend over de onbeschaamdheid van de kerels. Hij probeerde zich in te houden en sprak heel rustig. De schipper stond maar te buigen als een opgewonden stuk speelgoed.

„Hoe gaat het — pestlijders?” vroeg Koloskow.

„Dank u. Heus, heel slecht.”

„Waarom hebben jullie niet op de dokter gewacht?”

„Sa-a... Dood hier, dood thuis, arme vissers denken, blijft gelijk.”

De schipper wou net weer beginnen te jammeren, maar Koloskow wist hem te kalmeren: „Nou nou”, zei hij droogjes. „Ik denk, dat je eerder in de gevangenis dan in je graf terechtkomt.”

Al gauw kwam de kotter met de dokter en toen was er geen twijfel meer. De schoener had net zoveel pestlijders aan boord als wij bisschoppen.

De schipper moest toen wel opbiechten: De schoener had de kotter te laat gezien en die oude ark, vol gestouwd met vis, liep belachelijk langzaam, veel te langzaam om nog weg te komen. Toen hadden ze als de bliksem de zwarte pest er bij gehaald. Het koor van gejammer en de brief waren alleen maar een truc en ze hadden gedacht, dat wij wel zo onnozel zouden zijn om daar in te lopen. De schipper wist te vertellen, dat ze die aardigheid al tweemaal hadden uitgehaald voor de Canadese kust en dat beide keren de kustwacht er

met een vaart van door was gegaan en de Genzan-Maroe aan zijn lot had overgelaten.

Drie vissers waren niet aan dek gekomen voor het onderzoek. Maar die waren echt ziek. Beri-beri, de ziekte van de armoede, een zusje van de honger, een veel geziene gast in vissersdorpen en op schoeners, had de drie vissers die daar op de matten lagen, te pakken gekregen.

Het rantsoen slechte rijst en gezouten vis, dat de vissers alle dagen krijgen, had hen toen helemaal in de put geholpen.

De drie mannen van de Genzan-Maroe waren al in het voorjaar ziek geworden. Eerst hadden ze geprobeerd niets te laten merken en gelijk op te werken met de anderen. Maar op die schoener slapen ze allemaal bij elkaar en zo goed als naakt... Volgens de wet hadden ze de zieken meteen aan land moeten zetten, maar de schipper had uitgerekend, dat ze tenminste hun voorschot nog zouden terug verdienen.

Hij had ze „licht werk” gegeven: het aas aan de haken doen en de vangst schoonmaken (tegen half geld natuurlijk). Ze hadden trouw de vijftig yen, de gedroogde kabeljauw en de ruwe, blauwe jekkers, die de haas hen had voorgeschoten, inverdiend en nu lagen ze geduldig op het eind van hun laatste reis te wachten.

Als je hun holle ogen en hun half afgestorven ledematen zag, kon je wel begrijpen, dat het niet lang meer duren zou. Eén had al gangreen: zijn benen waren asgrauw tot aan de knieën.

Die schurk van een schipper had netjes van die gruwelijke symptomen van beri-beri weten te profiteren en had die laten doorgaan voor zwarte pest.

Koloskow liet de zieke mannen macaroni, koffie en boter brengen. Ze raakten het voedsel niet aan. En

toen de oppasser de vissers weer kwam bezoeken, bleken de lege borden in de hut van de schipper te staan.

„Die mensen niet gewend aan goed voedsel”, zei de schipper ijskoud.

Die avond lichtten we het anker en brachten de Genzan-Maroe op naar het hoofdkwartier. De schoener volgde de Smjeli op eigen kracht. Het voorste luik stond open en een lantaarn flikkerde aan de zoldering. Ik stond aan de vuile helmstok en kon de gelaten uitdrukking op de gezichten van de zieken zien. Ze wachtten af, voor hen deed het er allemaal niets meer toe.

De wind stak op. De Genzan-Maroe begon te rollen en te stampen. De zwarte mast tekende achten af tegen de hemel. De sterren vlogen de één na de ander uit hun nissen en vielen in de zwarte kokende zee.

Tegen de ochtend kwam de Smjeli langs zij van de schoener en ik gaf de wacht over aan Sjirokich, sprong op de kotter en viel spoedig in een diepe slaap.

juli 1939

DE COMMANDANT VAN VOGEL-EILAND

I

Die schoener liet zich niet zo gemakkelijk vangen. Vóór de machine stopgezet werd en er kurkenzakken aan te pas kwamen, speelde de Kobe-Maroc nog verstoppertje en verschuilde zich achter een klip. Toen die ontwijkende manoeuvre niet baatte, begon hij in de baai rond te varen als een kabeljauw aan de haak. Daarna nog een dolle race rondom twee eilandjes, een poging om de Smjeli op de klippen te laten lopen, om

ons te rammen en ons een zijdelingse klap te geven. In één woord, hij nam alle middelen waarover hij beschikte te baat om van ons af te komen.

Om de Smjeli gevaarlijke botsingen te besparen, hield Koloskow koers naast en gelijk op met de Kobe-Maroe.

We waren doornat, razend van woede en wensten de schoener in alle ernst naar de bodem van de zee. Bootsman Goetorow die al een half uur op de voorplecht stond en een haak gereed hield, bracht deze begrijpelijke wens onder woorden, maar kreeg daarvoor meteen een standje van de commandant.

„En dan diepzee-duikers sturen om ze te ondervragen?” gromde Koloskow, „Aha, ze lopen vast! Ze krijgen in de gaten, dat ze het spel verloren hebben.”

Eindelijk konden we langszij van het Japanse schip komen en twee van onze mannen sprongen over op het dek.

„Konmitsi-wa! Goedendag!” zei de schipper die omgedraaid was als een blad van een boom. Hij stond bij de lier op de voorplecht en boog als een knipmes.

De netten waren leeg. De ruimen glinsterden van de schubben van vorige vangsten. En de hele bemanning had schone overalls aan, waar nog geen kreukeltje in was. De hoge rubberlaarzen zonder een spatje, die aan hun gordels waren vastgemaakt, gaven de vissers een martiaal, zelfs militair uiterlijk.

We vonden de marconist, nors en halsstarrig in een hut die tegen die van de schipper aan gebouwd was. Dat kleine mannetje in een gestreepte jersey had zich zelf opgesloten en klopte met zo'n snelheid morse-seinen, dat je zou denken, dat de Kobe-Maroe op zinken stond.

We sloten de radiohut af, verzegelden hem en lieten de Japanners langs de railing aantreden. We stonden versteld over het gedrag van die „vissers”. Te oorde-

len naar hun houding en de martiale nauwkeurigheid van hun bewegingen waren ze net zo thuis met een Arisaki (Japans leger geweer) als op een kawasaki.

Onder het linoleum op de vloer van de hut van de schipper vonden we een mauser, twee Zeiss-camera's, een theodoliet, een doos fotografische platen en nog meer van zulk „vistuig”.

Het laatste wat we vonden, was calqueer-papier, waarop met een losse, maar geoefende hand kaarten getekend waren.

De Japanners weigerden beslist om ons op eigen kracht naar het hoofdkwartier te volgen, dus moesten we hen op sleeptouw nemen. Ze hadden het klaargepeeld om met stukken kurk en vilt op verschillende plaatsen de brandstofleiding te verstoppen. We commandeerden de bemanning naar het vooronder, maakten een sleepkabel vast en trokken de schoener met moeite de baai uit.

Het werd merkbaar koeler. De golven gingen hoger en de schuimkoppen stoven in fijne druppels uit elkaar. Nu en dan stak de Smjeli zijn neus in een golf en het water vloog met geweld over de brug en maakte onze handen en gezichten steenkoud.

De bloedrode hemel beloofde ons een lastige reis. We hadden een buiige wind recht tegen en de korte, strakke sleepkabel trilde aan onze achterstevan.

Halfweg het hoofdkwartier begon de Smjeli te stampen. Er stroomde hoe langer hoe meer water over het dek.

Nu de schoener, door de strakke sleepkabel, niet langer vrij met de golven mee kon deinen, was het daar aan boord nog slechter dan bij ons.

Al gauw zagen we alleen nog maar de hoge, rollende golven achter ons. De kust die we aan stuurboord flauw hadden kunnen onderscheiden, verdween. Het doffe gedreun en het eindeloze plassen van de golven

overstemde het stampen van de machine. Een stortzee kwam met zo'n kracht over de kotter, dat de verschan-
sing van de brug en het dekzeil van de jol weggesla-
gen werden.

Trillend en kreunend onder de slagen ploeterde de Smjeli langzaam door de duisternis. Er was geen ster en geen lichtbaken te bekennen. De commandant gaf bevel het zoeklicht in werking te stellen en ging naar achteren om de sleepkabel na te zien.

Ik stond aan het roer, toen Koloskow weer op de brug kwam en ik hoorde hem, om zich zelf moed in te spreken, zachtjes mompelen: „De duivel! Hij zal zich wel goed houden! Natuurlijk...”

We dachten allebei hetzelfde. Achter op het verlaten dek van de schoener stonden twee van onze mannen: Goetorow, de bootsman en Kositsyn, de leerling-machinist. Op Goetorow konden we rekenen. Hij was bij de pinken, hard als een bikkell en had een goed stel hersenen. Hij kwam uit het dorp Kerba, dat beroemd is om zijn vissers en jagers en hij stond steviger op het dek van een schip dan een bolder. Maar over Kositsyn maakten we ons ongerust. Heel wat keren hadden we hem uit de machinekamer aan dek gehaald, slap, groen, met glazige ogen. Aan wal leefde hij op en had hij het gezonde verstand en de vasthoudendheid van een boer, maar op een hoge zee werd hij zo week als in hete thee gesopte scheepsbescuit. Wat moesten we beginnen, als die landrot noch tegen het rollen van het schip, noch tegen de vocht was opgewassen?

Om de commandant gerust te stellen, zei ik: „Hij zal het wel klaren, als hij in de frisse lucht blijft.”

„Ja, dat denk ik ook”, zei Koloskow en toen veranderde hij opeens van toon. „Wat bedoel je? Waar heb je 't over? Sta je daar aan het roer of zit je in een kroeg?”

We waren al in de buurt van de vuurtoren van Oeglowoi, toen de matroos bij de sleepkabel een schreeuw gaf.

Ik voelde opeens, dat de kotter verdacht snel vooruit schoot en toen ik omkeek, zag ik de golven snel langs ons heen schieten. Uit de duisternis kwam de stem van Kositsyn, overstemd door een stortzee: „...raad commandant!... mraad....ant!”

't Was onmogelijk uit te maken, wat hij nog meer zei, we probeerden het ook niet. We gooiden snel het roer om en schoten de schoener te hulp.

Het zoeklicht vond de Kobe-Maroe gauw — tussen de zwarte golven leek hij een notedop — toen draaide de lichtstraal en kwam op de golven terecht. Opeens schreeuwden Koloskow, de seiner en ik tegelijk: „Houd je gedekt!”

Twee mannen spartelden in het door de razende storm opgezweepte water. Ze vochten. De golven sloegen hen meedogenloos, maar ze vochten door. Grijpend en hijgend probeerden ze elkaar onder te duwen. Het zoeklicht verblindde hen, maar ze lieten niet af. Het éne ogenblik tilde een golf hen hoog boven ons uit, op de dreunende, kreunende zee, dan zagen we hen in de diepte, maar ze bleven doorvechten.

De zee dreef hen uit elkaar, maar ze vlogen weer op elkaar af. Toen we dicht bij het toneel van de strijd waren, gooiden we een lijn uit en maar één van de twee kreeg die te pakken...

Het was Goetorow.

Bloedend en uitgeput viel hij voorover op het dek en hijgde: „Kositsyn is alleen — op de schoener!”

„Volle kracht vooruit!” commandeerde Koloskow.

„Ja, ja! Volle kracht vooruit!” kwam de echo uit de machinekamer.

De Smjeli trilde, maar kwam niet van zijn plaats. „Machinekamer!”

Sasjkow antwoordde iets onverstaanbaars. Het water achter de schroef werd tot wit schuim geslagen, de romp schudde en kraakte terwijl we voortploeterden — maar we kropen vooruit met de snelheid van een drijvende bok.

Koloskow gaf bevel de schroef na te zien. We lieten ons aan een touw zakken. Een grote rol kabel sleurde achter ons aan en belemmerde onze vaart en het manoeuvreren. Waarschijnlijk was een hele rol stevig manilla-touw van het dek van de schoener geslagen en een honderd meter of zo was om onze schroef gewonden.

We zetten de machine stop en begaven ons te water om de kabels los te hakken of af te wikkelen. Ondertussen vertelde de bootsman, klappertandend, wat er op de schoener gebeurd was.

„Kositsyn stond aan het roer. Ik hield toezicht op de sleepkabel. Toen sloeg een golf een ruit van de dekhut in. Toen de Japanners dat hoorden, probeerden ze aan dek te komen. Ik rende naar het tussendek en baricadeerde de deur met een roeiriem — het zat niet erg stevig. Opeens komt één van die „vissers” uit een of ander gat, misschien de kabelkamer, te voorschijn gekropen. Het lukte hem de sleepkabel met een mes door te snijden en toen probeerde hij mij een beentje te lichten. Net op dat ogenblik helde de schoener sterk over...

Goetorow wist niet, wat er met Kositsyn gebeurd was. Hij sloeg een glas wodka naar binnen, bond een lijn om zijn middel en begaf zich te water, want hij alleen kon het daar meer dan een halve minuut uithouden.

We kregen de schroef vrij, maar we bleven op dezelfde plaats liggen deinen, want de schroef en de schroef-as waren onklaar geraakt. De motor hijgde

als een geslagen beest, maar de Smjeli kon niet meer tegen de wind op.

De kotter werd een speelbal van de golven en de schoener dreef al verder en verder weg. Het zoeklicht bereikte nog de toppen van de masten, die naar alle kanten heen en weer slingerden — als grashalmpjes in het woedende water. Tenslotte verdween de Kobe-Ma-roe geheel.

Het is nauwelijks de moeite waard na te vertellen, hoe we die nacht doorbrachten. Ik wil alleen maar zeggen, dat we het ondanks de stortzeeën warm genoeg hadden. In het ruim moesten een motorpomp en twee handpompen de hele nacht in werking blijven.

De zee smakte alle zetborden van de brug tegen de kaapstander, sloeg de jol overboord en tot overmaat van ramp brak het glas van het zoeklicht en bezorgde de seiner lelijke snijwonden.

Het aanbreken van de dag toonde ons een zwaar beschadigde kotter op een kwaadaardige, dof-grauwe zee.

Met een loeiende sirene verscheen de ijsbreker Troewor. Koloskow, grimmiger dan de zee, keerde de Troewor de rug toe en gaf bevel een sleepkabel klaar te maken.

Bij zonsopgang was het hele detachement in rep en roer. Zonder onze terugkomst af te wachten had de commandant van de brigade zes kotters uitgezonden. Patrouilles te voet en te paard zochten in zuidelijke richting elke bocht van de kust af naar de schener.

Die zelfde dag nog, nadat de schroef en de schroefas vervangen waren, kozen we weer zee. De storm was gaan liggen; de horizon was helder. Maar geen enkel vissersschip had over honderd mijl ten zuiden van Kaap Sobol de lichten van de hulpeloze schoener gezien.

Pas op de vierde dag ervoeren we, wat er met de Kobe-Maroe gebeurd was.

Hier volgt het verhaal van de avonturen die Kositsyn beleefd had.

II

„Kameraad commandant!” had Kositsyn geschreeuwd.

Geen antwoord. De romp van de schoener dreunde onder het beuken van de golven. Het water vloog sissend over het dek.

Hij zette zijn handen als een trompet voor de mond en schreeuwde weer in de duisternis over de schuimkoppen, die glinsterden in de wind: „Kameraad commandant!”

Kositsyn was alleen op het natte dek, slechts verlicht door het zilverachtige schuim. Een razend verlangen om de stemmen van zijn kameraden te horen, om tenminste in de verte de omtrekken van de kotter te zien, greep hem aan. Hij ging door met roepen naar alle kanten, want hij had ieder gevoel van richting verloren. Telkens hield hij even in om op adem te komen en om te luisteren of er ook antwoord kwam, maar alles wat hij hoorde, was het dreunen van de zee.

Een plotselinge lichtstraal deed Kositsyn omkijken.

Aan stuurboord gleed de straal van een zoeklicht over de golven. Het licht was zwak. Van ver, nog verzwakt door het rondspattende schuim, zocht het geduldig in de ruimte naar de schoener. Kositsyn voelde zich niettegenstaande de kou en zijn doorweekte jekker dadelijk warmer en gelukkiger. De zee kon dan wel grenzeloos zijn, maar hij zou er niet op verdwalen; ze zouden hem wel vinden.

Hij ging weer aan het roer staan en probeerde het schip met zijn kop in de golven te zetten. Dat lukte niet.

Zonder motor dreef de Kobe-Maroe af en kwam dwars te liggen, waardoor de zijden blootgesteld waren aan de golfslag.

Ondertussen werd de afstand tussen de twee schepen steeds groter. De golven gingen hoger. Nu bereikte de straal van het zoeklicht alleen nog maar de toppen van de masten. Het was duidelijk, dat de Smjeli de storm niet baas kon. Kositsyn spande zijn ogen in om de lichtsignalen die de Smjeli uitzond, te ontcijferen. Hij kon er niet goed wijs uit worden. Terwijl hij daar door en door koud stond, las hij: "...averij... we komen... doe de lichten aan... kluiver... in 't ergste geval... kust."

„Ja, ja, houden zo”, zei Kositsyn uit gewoonte en meteen werd de zee weer donker.

De schoener werd meegesleept, luisterde niet meer naar zijn roer, slingerde als dronken, zonder navigatie-lichten.

Hij dreef langs Kaap Sjiponsky met zijn woeste branding, langs een rots, waarop een vuurtoren korte lichtflitsen uitstraalde over de zee, langs de ingang van de baai, waar het detachement gestationeerd was en verder en verder naar het zuiden.

Kositsyn nam de lampen voor de zijlichten en probeerde ze aan te steken, terwijl hij zijn jekker voor de lucifers hield om de wind te keren. De regen trommelde op zijn rug en de wind en het schuim doofden de lucifers. Eindelijk kreeg hij één pit aan, maar een onverwachte golf van opzij stroomde over het olie-reservoir en spoelde zijn lucifers weg. Met een bezwaard hart hing hij de lantaarns weer op.

Het liep tegen de ochtend. De golven bleven op de hulpeloze schoener aanstormen.

Kositsyn moest telkens even over de railing leunen. Hij kon niet aan het stampen wennen en elke keer, als hij weer bij het stuurwiel terug kwam, zei

hij in zichzelf: „Nu is 't genoeg! Verdomme! Genoeg zeg ik!”

Maar dan moest hij weer over de verschansing leunen en zich aan de railing vastklampen. Toen het geheel licht was, nam hij een emmer om de verraderlijke sporen van zijn zwakheid weg te spoelen.

Met het aanbreken van de dag kreeg Kositsyn zich zelf ook weer beter in bedwang. Hij moest iets doen om de hulpeloze schoener weer in zijn macht te krijgen.

Hij maakte de holster van zijn revolver los, nam voorzichtig de riem weg, waarmee de deur gebarricadeerd was en beval de schipper aan dek te komen. Als voorzorg sloot hij het vooronder meteen weer af.

„Anata!” zei hij zo vastberaden mogelijk. „Je moet de machine starten versta je, anata?”

„Waarom? Die hebben we niet nodig.”

De schipper had zich niet verwaardigd de matroos aan te zien. Hij stond zich te krabben en geeuwde. Dat maakte Kositsyn woedend.

„Wat is dat, tegenspraak? Het is een bevel!”

„Hoe aardig. Ik weiger.”

De machine was de avond te voren onklaar gemaakt. Kositsyns blik viel op de mast en op een donkere rol zeil; hij dacht even na en haalde toen zijn revolver te voorschijn.

„Wat?” vroeg de schipper vlug. „Wat wilt u?”

„Dat maak ik uit. Hijs de kluiver!”

Ze keken elkaar strak aan, toen draaide de schipper zich om en liep langzaam naar de mast. Kositsyn borg zijn revolver weer op.

Een laaghangende mist strekte zich aan stuurboord uit tot aan de horizon. Van tijd tot tijd konden ze in de verte het dreunen van de branding horen. Als altijd boven een bank, gingen de golven hoog.

„We zullen te pletter slaan”, dacht Kositsyn. „We slaan vast te pletter.”

Maar toen de kluiver gehesen was, luisterde de schoener weer naar het roer. Kositsyn wendde hem vastberaden in de richting van de mist.

Hij was zo door en door koud en had zo'n heimwee naar 't vaste land, dat hij met plezier op de rotsen gelopen zou zijn, of op een zandbank of zelfs op de duvel zijn rug, als die maar vast was. Bovendien werd het gevaar een Japanse schoener tegen te komen met het aanbreken van de dag veel groter.

De schipper maakte de schoot van het zeil achter vast en ging op de verschansing tegenover Kositsyn zitten. Hij was helemaal niet op zijn gemak: hij zat maar te draaien en luisterde naar het dreunen van de branding. Om beter te kunnen horen deed hij zelfs de halsdoek, die hij om zijn oren geknoopt had, af. Eindelijk kwam het hoge woord er uit: „Dit is zeker gevaarlijk.”

Kositsyn antwoordde niet. De mist trok op. Hij kon de hoge rollers zien, de kust en het donkere groen, dat de heuvels bedekte.

„Gezond verstand is het wapen van de dapperen”, zei de schipper haastig. „Als je wilt, zullen we de jol strijken.”

„Ik versta je niet; ik heb nooit Japans geleerd.”

„Ik dacht, dat ik Russisch sprak.”

„En ik dacht, dat de woorden Russisch, maar de bedoelingen Japans waren.”

De schipper keek naar het jeugdige, bedrukte gezicht van de man aan het roer en vierde meteen de schoot.

„Laat dat”, zei Kositsyn dreigend en de schoot van de kluiver werd weer strak getrokken.

Het land was vlak bij, maar de zeven voet hoge branding was nog nader. Kositsyn staarde in gedach-

ten over het hoofd van de schipper naar de heuvels. Ellendig, dat ze zo langzaam liepen. Hij zou zeker zijdelings op de kust terechtkomen. „Vooruit, hou vast”, zei hij tegen zich zelf en draaide zo hard als hij kon aan het stuurrad.

„Niet doen, Iwan!” schreeuwde de schipper.

„Ik weet, wat ik doe! Hou je er buiten!”

De schipper rende naar de deur, duwde de riem weg en alle Japanners renden schreeuwend uit het vooronder naar het dek. De Kobe-Maroe dreef recht op een eiland aan, een donkere groene heuvel, die ruig begroeid was als de wollen vacht van een lam.

Zij gooiden het anker uit, maar de schoener was al dwars tegen de kust gedreven en kwakte op de stenen. Water vermengd met grint sloeg donderend over het dek en smeed de mannen overboord.

III

Ze waren terechtgekomen op Vogel-eiland, een kleine verhevenheid van zand en grint ingesloten door onstuimig water. Kositsyn herkende het zodra de zon de mist had doen optrekken en de bergen van het vaste land aan de andere kant van de zeeëngte opdoemden.

Vanaf de top van de heuvel was het geheel te overzien: de kust omzoomd door de woelige branding, de streep schelpen en zeewier, de stokken, waar de bemanning nat linnengoed op te drogen had gehangen en zelfs de eendemossels aan de kiel van de gekapseisde Kobe-Maroe. De zee ademde diep en ruim, terwijl hij zachtjes tegen de onbeweeglijke schoener sloeg; olievlekken glommen nog op de aflopende golven en matten dobberden op en neer.

Beneden rookte een vuurtje. Zes halfnaakte Japanners zaten om een pot, aten om de beurt van de noedels en keken schuin naar de heuvel.

Kositsyn trok behalve zijn shorts al zijn kleren uit, maar behield zijn revolver. Aan land voelde hij zich veel sterker dan op zee, hoewel de schrammen op zijn schouder nog pijn deden en hij nog de bittere smaak van zeezout in zijn mond had. Dit was land! Heet en stevig! Staande in de bries wendde hij zich nu eens naar de gevangenen, dan naar de zee.

Het eiland was Sowjet-gebied. Hij was hier meer geweest. Ze hadden hier wel schietoefeningen gehouden en wilde knoflook en zeemeeuwen-eieren in hun petten verzameld. Laat ze maar met elkaar fluisteren bij hun pot; de schoener was vergaan en met de jol zouden ze niet ver komen.

De scherpe reuk van kruiden en de warme wind die over de rotsen streek, maakten Kositsyn slaperig. Hij trok zijn broek en zijn vochtige jekker aan en besloot langs het strand om het eiland te lopen.

Het stond er slecht voor! Zodra zijn voeten het zand aanraakten, begonnen al zijn spieren pijn te doen, ze werden onvast en smeekten om genade. Uitgeput door de stormnacht op zee stond Kositsyn op het punt om aan de voet van de heuvel languit te gaan liggen. Wat? Gaan liggen? Hij kneep zichzelf zonder genade, sleepte zijn voeten voort en bleef doorlopen, hoeveel moeite het ook kostte.

Op het eiland waren geen beekjes, geen bomen, geen schaduw. Het was overwoekerd door stug, kroezig gras. Er woonden alleen vogels. Zwarte, vette papegaai-duikers stegen op uit het water, vlogen met moeite een paar honderd meter en doken weg in een holte in de helling. Maar de zeemeeuwen zweefden hoog op hun sterke vleugels. Ze vochten dapper tegen de wind

en kwamen slechts zelden uitrusten op de allerhoogste stenen.

De hele oostkant lag vol vochtige rommel. Kositsyn onderzocht het allemaal met belangstelling en staarde, praktische boer die hij was, vol spijt naar al die schatten die de zee vernield had. Er waren kanti-ge, roestige vaten, glazen drijvers in netwerk, rode scharen van krabben, stinkend zeewier met bolletjes aan het eind van iedere stengel, stukken van riemen, touw, walvisbeenderen die uiteen vielen, puimsteen, planken met namen van schepen er op, reddingsboeien die nooit iemand gered hadden, zeesterren, kwallen die smolten tusschen het zeewier als klompen ijs in het voorjaar, rottend olie-goed. Alles was dood, vochtig en overdekt met zoutkristallen.

Hoger op, boven dat kerkhof lagen hopen droog, wit wrakhout. Daardoor kwam Kositsyn op de gedachte om een vuur aan te leggen, een signaalvuur, dat veel rook moest geven en bij dag en bij nacht vanuit zee te zien zou zijn. Maar toen hij op de Japanners afging en hen vroeg om takken voor hem van de kust naar de top te brengen, verroerden ze geen vin. De schipper wilde hem zelfs geen lucifers afstaan.

„Skosi mo vakarimasen”, lachte hij.

Zeven „vissers” zaten met zichtbaar genoeg hun noedels naar binnen te werken. Ze waren er in geslaagd uit de schoener een kist noedels en een paar pakken scheepsbeschuit te halen en die onder het zeewier te verstoppen en nu keken ze vol leedvermaak naar de hongerige matroos.

„Ik versta u niet”, vertaalde de schipper gediens-
stig.

Kositsyns gezicht betrok. Hij kon het, wat hemzelf betref, wel zonder water en zonder brood stellen. Maar lucifers... een vuur moest hij hebben. Hij kneep zijn

ogen half dicht en zei rustig: „Weer tegenspreken? Vooruit, geef op!”

Toen verdween de glimlach van het gelaat van de schipper en hij gooide hem een doosje lucifers toe.

Wat hij met die „vissers” moest beginnen, was voor Kositsyn een heel probleem. Hij was pas tweeëntwintig, wist hoe je een machine moest bedienen en kon zijn weg vinden met een kompas, maar hij was nog nooit alleen met een groep Japanners op een eiland gestrand.

Maar toch maakte hij zich niet al te veel zorgen. In zijn nette uniform, met zijn jekker tot boventoe dichtgeknoopt, voelde hij zich heer en meester over het eiland, waarop een stel verdachte „vissers” zaten, die voldaan smakten met de lippen.

Hij moest deze kerels van het begin af duidelijk maken, wat hun plaats was. Vooral omdat het eiland maar een mijl of twee van het vasteland lag.

Ze duidelijk maken wat hun plaats is... Maar hoe? Hij herinnerde zich Koloskows rustige manier van spreken op bijeenkomsten en zijn houding met één arm achter zijn rug en de andere aan de lapel van zijn jas. Hij ging rechtop staan en zei grimmig: „Hei, daar, schipper! Leg je mensen uit wat ik van jullie wil. Jullie zitten op een eiland. Dat is punt één. Het is geen groot eiland, maar het is ons land, Sowjet-land. Dat is punt twee. Dus de wet hier is onze wet. Niemand gaat weg zonder permissie. Geen streken uithalen. Wees verstandig en gedraag je ordelijk. Als er iets gebeurt, zal ik straffen met alle strengheid, die een commandant past. Heeft iemand iets te vragen?”

„Ja”, zei de schipper meteen. „Jij commandant? Goed. Dan geven bevel ons eten te brengen. Rijst, dat is punt één — vis, dat is punt twee — dessert, dat is punt drie. Goed?”

Hij en zijn bemanning keken Kositsyn brutaal aan en gingen ondertussen door met eten.

De commandant dacht even na, zocht zijn woorden: „Ik kan jullie geen rijst beloven”, zei hij ernstig. „Op de vis moet je nog een beetje wachten, maar dessert zul je hebben, dat kan niet missen en een dubbele portie ook.”

Kositsyn moest zelf het wrakhout bij elkaar zoeken. Negen keer daalde hij af naar het strand en negen keer droeg hij armen vol droge, uitgebleekte spaanders naar de top van de heuvel.

Hij stak het vuur meteen aan, maar het hout brandde veel te vlug en gaf zo goed als geen rook. Toen haalde hij enige armen vol zeewier van het strand. Al gauw stegen bruine rookkolommen boven het eiland op.

In een stenige inzinking op de top van de heuvel vond Kositsyn een plasje warm regenwater. Eerst leste hij vol behagen zijn dorst en waste er toen het overtrek van zijn muts in uit. Hij doorzocht al zijn zakken in de hoop iets eetbaars te vinden. Wat hij vond, was te hard om te bijten: een zakmes, knopen en een lege patroonhuls. Er plakten stukjes papier en een rode kleverige massa aan en toen herinnerde hij zich, dat hij de avond te voren twee boterhammen met kaviaar in zijn zak gestoken had (je kunt je wacht beter volhouden, als je goed geladen bent).

Hij haalde enige stukjes van de ziltige massa te voorschijn, begon er langzaam op te kauwen en spoelde ze naar binnen met water uit de plas. In de buurt van het vuur vond de commandant een paar nesten van zeemeeuwen. In elk lagen drie warme, blauwachtige eieren. Hij sloeg er een stuk of tien van naar binnen. De meeuwen vlogen boven zijn hoofd en pikten met hun snavels naar zijn pet.

Na dit ontbijt voelde hij zich soezerig. De zon scheen zo gelijkmatig, zo vriendelijk, dat zijn ogen van zelf dicht vielen. De commandant ging rechtop staan

en tuurde de gehele horizon af. Maar de zee, kalm na de storm, glansde blauw en verblindde zijn ogen. Om niet in de verleiding te komen, begon hij zijn „commando-post” in orde te maken. Hij zocht grote stenen bij elkaar en zette die in een halve cirkel, bouwde een soort bank en effende een pad over de oostelijke helling naar de houtvoorraad.

Toen het avond werd, ging hij naar de Japanners. De „vissers” speelden een wonderlijk spel. Ze stonden in een kring rondom de schipper en trokken om de beurt een strootje uit een bundeltje, dat hij in zijn hand hield. De bootsman trok het langste. Toen deze Kositsyn zag, deed hij een pas opzij en begon zijn nagels schoon te maken met een stukje hout.

„We hebben geloot, wie kok moet zijn”, legde de schipper vriendelijk uit. „Deze man moet vandaag voor ons koken.”

Kositsyn keek naar de mannen die geloot hadden. Ze stonden in een halve cirkel, fluisterden en bogen met gehuichelde vriendelijkheid. De fatterige, marconist salueerde zelfs voor hem. De bootsman herwon zijn zelfbeheersing, keek opzij en opende langzaam zijn grote mond.

Het was duidelijk, dat ze iets in het schild voerden. Wat precies, kon Kositsyn niet raden. Diep in gedachten liep hij om de Japanners heen. De matten, de potten, het vat, de rubberlaarzen: alles stond nog net zo als vanmorgen. Maar de jol was aanmerkelijk dicht bij het water. Kwam dat door de vloed? De commandant kende zo'n twintig woorden Japans, maar van hun radde koeterwaals begreep hij niets. Hij ving alleen het welbekende woord „Sadi des” op. Waren ze van plan er van door te gaan?

Na enig nadenken trok hij de twee riemen, waarop kleren te drogen hingen, uit het zand en nam ze mee

naar de top van de heuvel. De kok liep hem na en vroeg bezorgd: „Hé, Iwan, waarom wegnemen?”

„Ze moeten wat korter gemaakt worden. Veel te lang voor lepels”, antwoordde hij grimmig.

IV

De nacht viel en een heldere sterrenhemel breidde zich over het eiland uit. Het vuur op de heuvel stierf langzaam weg en de schipper gaf bevel tot de aanval.

Zoals we later vaststelden, was het de „vissers” gelukt twee messen en een sabelbajonet in een kabeljauw te verbergen. Eerst hadden ze besloten geen wapens te gebruiken en te wachten op de Japanse politie-schoener die het bericht wat de Kobe-Maroe de vorige dag had uitgezonden, opving. Toen wilden twee „vissers” (er konden er niet meer in de jol) proberen om het dichtstbijzijnde eiland van de Koerilien te bereiken en daar hulp te halen. Maar de riemen lagen boven op de heuvel in de commandopost. Er bleef hun niets anders over dan te wachten tot de slaap hun messen te hulp zou komen. En die slaap kwam. Ze zagen hoe het vuur langzaam uit ging, doordat het niet gevoed werd. Weldra bewoog ook de commandant niet meer.

Om geen leven te maken lieten de Japanners hun sandalen en rubberlaarzen beneden. Getrouw aan hun omsingelings-tactiek verdeelden ze zich in twee groepen en bestegen voorzichtig van twee kanten de heuvel. De bootsman die het langste strootje getrokken had, moest als eerste aanvallen.

Het vuur was uit. De man sliep. Zijn ronde rug stak af tegen de sterrenlucht. Zijn pet was over zijn neus gezakt en zijn hoofd tussen zijn knieën.

De bootman rende naar de slapende man en stiet het mes in zijn rug. Eén maal! Twee maal!

Hij gooide Kositsyn in het gras en de „vissers” die in de duisternis toesnelden, begonnen de commandant met onbeheerste woede uit te jouwen.

De schipper was de eerste, die tot bedaren kwam.

„Sa-a, dat dachten jullie maar!” schreeuwde hij. De anderen stonden ook versteld. En toen hoorden de „vissers” de bekende, schorre stem van Kositsyn: „Nou, wat moet dat, hè?” en hij rekte de woorden uit. „Een slapende man vermoorden? Jullie blij?”

Hij kwam uit het duister te voorschijn en smeed de pop in het vuur, nadat hij hem eerst van zijn jekker ontdaan had. Het in elkaar gedraaide zeewier vlamde op en verlichtte de teleurgestelde gezichten van de Japanners.

„Geef mij dat mes!” zei Kositsyn tegen de moordeenaar. „Dus dat is wat je kok-zijn noemt?”

Hij wou nog iets scherpers over de gemeenheid van de Samoerai's zeggen, maar kon zo gauw niet de juiste woorden bedenken; toen hij wist, wat hij had willen zeggen, ratelden de stenen achter de vluchtende Japanners van de heuvel af.

De rest van de nacht bracht Kositsyn in het natte gras door en hij stond alleen van tijd tot tijd op om het vuur te onderhouden.

Tegen de ochtend had hij een blauwe arm, zo had hij er in zitten knijpen. Hij waste zich met ijskoud water en ging weer aan 't werk. Hij vond de kracht om nieuw hout te halen, zijn jersey te wassen en de gesp van zijn koppel en zijn knopen te poetsen met een stukje puimsteen. Hij was de commandant van Vogel-eiland en elke keer als hij langs de vijandig zwijgende Japanners kwam, dwong hij zich om zijn moede oogleden hoog op te trekken en zijn voeten stevig neer te zetten.

Maar het zand was verleidelijk warm. Het droge, veerkrachtige zeewier klemde zich vast aan zijn voeten en nodigde tot liggen en rusten. Die verleiding werd zo groot, dat Kositsyn de gevaarlijke plek begon te vermijden en de grote, oneffen stenen verkoos.

Omtrent etenstijd ging hij er weer op uit om eieren te zoeken. Maar alle nesten waren leeg en op het zand dicht bij de vissers lag een hele berg eieren.

Die onbeschaamdheid maakte hem woedend. Hij ging naar zijn burens, vastbesloten zijn deel op te eisen. Maar al op een afstand zag hij hoe twee „vissers” midden in de hoop eieren sprongen en uit wraakzucht een dolle krijgdsdans tussen de schalen uitvoerden.

Ze weggagen? Ze aan het schrikken maken, om zijn figuur te redden? Hoe hongerig de commandant ook was, hij wilde zijn revolver niet te gauw gebruiken.

Kositsyn deed eenvoudig alsof hij de twee dansers niet zag. Hij raapte al zijn moed bijeen en liep langs de Japanners in de ongedwongen houding van iemand, die genoeg te eten gehad heeft. Zijn bedoeling moet hem echter wel aan te zien geweest zijn, want de schipper grinnikte. Dat maakte Kositsyn kwaad. Hij hield zijn pas in en zei met nadruk: „Je kok is het knapst in het poken in een andermans pot. Ik ben bang, dat hij blauwe bonen te slikken zal krijgen.”

De honger dreef Kositsyn weer naar de vogel-kolonie. Hij gooide zijn jekker uit en ging in de holen, die de vogels in de zandige helling gemaakt hadden, rondsnoeffelen. De papegaai-duikers hadden snavels als ijzer en ze verdedigden zich wanhopig. Maar Kositsyn draaide er twee de nek om en roosterde ze in de gloeiende houtskool. Het donkere vlees was taai en smaakte naar vis.

Wat er verder gebeurde, is in zijn herinnering in een nevel gehuld. Hij zat bij het vuur met zijn ogen

wijd open en zag niets dan het vuur en de Japanners die naar het strand zaten te staren. De rotsen zwommen voor zijn ogen en verdubbelden zich; de golven stortten zich, om de één of andere reden over het gras; de zon gloeide als een soldeerlamp. De zeemeeuwen krijsten centonig: „Fi-as-co! Fi-as-co!”

V

Het was een rustige en lieflijke avond toen Kositsyn de heuvel af liep en tegenover de Japanners ging zitten. Uitgeput door de voortdurende zenuwspanning had de commandant er behoefte aan de vijand in het aangezicht te zien.

„Ga slapen, anata”, zei hij met vermoeide stem. „Ga slapen, versta je me...?”

Het was wonderlijk, dat geen enkele „visser” enige tegenwerping maakte. Het leek of de gehele bemanning stilzwijgend aannam, dat tegenstand nutteloos was. Slapen? Dan gaan we slapen.

De zon zonk weg in de rustige, schitterende zee. Een eend stopte zijn kop onder de vleugels. De rookwolk boven het eiland stond op één spillebeen en stak zijn top in de groene hemel. Door de stilte klonk het gemurmel, waarmee de golven op het vlakke strand sloegen.

Zeven „vissers” lagen op hun matten, rekten zich uit en gaapten behaaglijk. Het was genoeg, dat één zijn mond open deed voor een geeuw om die de ronde te laten doen langs de gehele bemanning en ook Kositsyn aan te steken. Dat merkten ze al gauw en begonnen zich vrolijk te maken over de commandant. Eerst de één, dan de ander trok een gezicht, alsof hij geheel uitgeput was. Van alle kanten kwamen diepe, voldane zuchten, het knappen van gewrichten, het smakken van lippen, gesnork en slaperige geluiden

— de aanstekelijke muziek van de slaperigheid, die zelfs iemand die net uit zijn slaap komt, zou kunnen overmannen.

Om de slaap af te schudden ging Kositsyn naar het strand en dompelde zijn hoofd in het ijskoude water. Dat friste hem een beetje op. Hij maakte zijn pet nat en duwde die zo op zijn hoofd.

Als hij het maar tot de volgende morgen volhouden kon en dan... De Smjeli moest tenslotte zijn vuur toch wel opmerken.

Hij ging weer naar de Japanners. Nu leek het of ze werkelijk sliepen: het snurken en zuchten scheen echt. Kositsyn telde de „vissers” nog eens na. Zeven Japanners lagen in een halve cirkel met hun hoofden tegen de heuvel en hun voeten naar het vuur gekeerd. Dit smeulde ook weg, de houtskool raakte bedekt met een laag grijze as.

Koud water druppelde van de linten van de muts in zijn hals. De commandant vertrok geen spier. Laat het maar druppelen — dat is beter. Zijn hand was gevoelloos van het knijpen en de druppels verdreven de slaap immers.

Een vogel krijste. Een mug zoemde vermoeiend bij zijn oor. Lager, lager zoemde hij, steeds luider... Als de morgen nu maar gauw kwam, dan kon hij weer eieren gaan rapen. In de wind waren zijn oogleden niet zó zwaar. Hij verjoeg de mug. Die vloog af en aan en maakte zich klaar om te bijten... Als hij maar beet! Niet een mug, maar een telegraafpaal in de steppe... Hoe kwam die steppe nu hier? Onzin! De wind? Het was gezang — een vreemd gezang.

Hij staarde naar de kolen en probeerde uit te maken of er iemand zong of dat het alleen maar het suizen in zijn vermoeide hoofd was. En door het trage deinen van de zee klonk het gezang duidelijk — treurig en eenvoudig.

Hij sprong op en begon weer te lopen. Het gezang volgde hem, liep naast hem, sloot hem in een spookachtige omhelzing.

Het knakte hem, deed hem wankelen, suste hem in slaap... Wat duivels!!! De sterren gingen op en neer en het strand rolde als het dek van een schip. Was dat alles verbeelding?

De commandant kreeg het koud. Hij liep vlugger, rende bijna. Het gezang stierf weg, bleef achter...

Uit de duisternis doemde een grote steen op. Hij liep tegen de natte helling op. Het bloed klopte pijnlijk in de schram op zijn schouder. Zou hij die met zoutwater uitwassen? Morgen zou de dokter hem verbinden zoals het hoort. Wat was dat? Als een strik om zijn hals?

Weer voelde Kositsyn het gezang geheimzinnig op hem af komen. Het kwam van ergens uit de duisternis, omhelsde hem en legde een zachte hand over zijn ogen.

Hij hurkte neer, terwijl hij tussen zijn tanden nog eens en nog eens mompelde: „Ik mag niet inslapen. Ik mag niet inslapen. Ik mag niet...”

Maar het gezang was sterker dan hij. Zachtjes boog zijn koortsige hoofd naar zijn knieën. Slapen! Slapen! Niets anders deed er meer toe!

Hij richtte zich op en keek wanhopig in het donker rond. Het leek de commandant of hij de schipper op een steen tegen de helling zag zitten met de ellebogen op de knieën en het hoofd in de handen. Zijn gezicht was zonder uitdrukking, maar hij loerde door zijn oogharen.

Dat was het dus! Het gezang kwam van tussen zijn tanden.

En opeens begreep de commandant het: hij probeerde hem in slaap te suggereren. Nog een minuut en het gezang zou hem stap voor stap het bewustzijn

hebben doen verliezen. Als naar de slachtbank. Verdond nog aan toe!

Hij sprong op en schreeuwde zo hard mogelijk: „Je krijgt me niet! Helpt je niets! Zwijg!”

Het gezang brak af. Hij kon de zee traag horen deinen.

„Goed”, zei de schipper. „Ik niet zingen.” Hij sloeg zijn armen om de knieën en ging dromerig verder, terwijl hij zijn ogen half dicht kneep: „Neem niet kwalijk. . . Ik dacht u genoeg te doen. Siberiërs houden van mooie liederen.”

„Ik ben geen Siberiër, zwijg!”

„Neem niet kwalijk, maar wat? Zeker van Wolga? Wolgaliederden ook mooi.”

Kositsyn haastte zich weg van die gevaarlijke plek. Nu wist hij tenminste, wie zijn vijand was. De duistere angst voor het geheimzinnige gezang ging over in de gewone kwaadheid van iemand die hongerig en moe is.

„Ik stel hier vragen”, zei Kositsyn nors. „Jij kwaakt niet in je eigen poel.”

Ze zwegen.

„Ja. . . Ach zo”, fluisterde de schipper. „Goed, kennen wet: hij lachen, die sterk?”

„Daarom lach ik!”

„Waarom jij? Commandant? Nee! Baas? Nee! Gewoon matroos. Wij zijn allemaal Robinsons in dezelfde narigheid.”

„En ik meen, dat er hier geen Robinsons zijn”, kaatste Kositsyn terug, „alleen maar schurken. En ik ben hier commandant. Is dat duidelijk?”

Hij wendde zich met moeite van de schipper af. Toen keerde hij zich nog eens om en zei bitter: „Zing geen Wolgaliederden. Ik ben bang, dat de vissen er voor aan de haal zullen gaan.”

VI

Een kreet van de Japanners wekte de commandant uit een sluimering.

De opgewonden „vissers” stonden op een hoop op het strand, vlak bij het water en schreeuwden begroetingen naar een witte schoener. De marconist die nog harder dan de rest schreeuwde, trok zijn gele jas uit en zwaaide die boven zijn hoofd, hoewel de schoener de groep al lang opgemerkt had. De boot was op niet meer dan tien kabellengten afstand.

Hij liep recht op het eiland aan en de Japanners probeerden om strijd Kositsyn duidelijk te maken, wat voor treurig einde hem wachtte. De bootsman was het duidelijkst in zijn uitleg, want hij was door de commandant ernstig in zijn ijdelheid gekrenkt. Hij ging op zijn tenen staan, maakte een handbeweging rond zijn korte hals en stak zijn tong uit, alsof hij zeggen wilde: „Nu heb je het tot de hennepen das gebracht!”

De schipper haastte zich om het op een elegantere manier te zeggen: „Dit uur. Deze keizerlijke boot. Wel dra jij krijgen helemaal rust, mijnheer — de commandant.”

„Ik begrijp het”, zei Kositsyn nors. Hij haalde zijn revolver te voorschijn, keek in de cilinder en telde bezorgd: „Zeven voor zeven. Klopt precies.”

Toen keek hij weer naar het schip en keerde zich van de zee af.

De commandant had geen verrekijker nodig. Het was de bekende Kairi-Maroe, een blauw-witte, langgebouwde schoener met een bovenbouw op de achtersteven, alsof hij een koelinstallatie aan boord had. Officieel behoorde hij aan het Ministerie van Waterstaat, maar hij werd op allerlei verdachte zaakjes uitgestuurd, die alleen omschreven kunnen worden met termen uit het Wetboek van Strafrecht. Zodra we in onze

wateren een krabbenvisser of een paar piratenschoeners oprachten, verscheen de Kairi-Maroe en trad, hoewel op een eerbiedige afstand, in een breedvoerige conversatie vol wenken en verkapte bedreigingen. Meer dan eens hadden we hem vlak bij de startplaats van de watervliegtuigen aangetroffen; bij de nieuwe werf of bij de zee-otter-kolonie en Sasjkow had in zijn woede beloofd zijn éne oog te geven, als hij met het andere die „os aan een ketting” kon zien. Hij won er niets bij, dat hij zich kwaad maakte. Zijn beide ogen waren in uitstekende conditie en de overmoedige Kairi-Maroe had nu al bijna drie jaar langs de kust van Kamtsjatka gekruist en 's nachts berichten geseind naar de verpachte conservenfabrieken.

...Dit was het einde. Kositsyn had zich omgedraaid, liep langs het strand en probeerde uit te maken, waar de schoener een boot aan land zou sturen.

Het is moeilijk te zeggen, welke hoop hij nog koesterde. Hij wist het zelf niet. De zware holster klopte tegen zijn dij, alsof hij hem op een vriendschappelijke, maar onbeholpen manier voor het laatst moed wilde inspreken.

De „vissers” kwamen Kositsyn achterna. Ze waren het wachten op het ogenblik dat Kositsyn het op zou geven, moe. De nabijheid van de Kairi-Maroe, en het gefluister van de schipper versterkten hen in hun voornemen om Kositsyn af te maken vóór de schoener mannen aan land zou zenden.

Als Sasjkow of Goetorow in zijn plaats waren geweest, zou de ontknoping veel eerder zijn gekomen. Het is moeilijk om je kogels — en je hersenen — bij elkaar te houden, wanneer je vinger jeukt om de trekker over te halen. Maar Kositsyn had geduld genoeg om niets overhaast te doen.

Hij begon vlugger te lopen en de „vissers” deden hetzelfde. Hardnekkig, vlug, en zwijgend. Men hoorde

slechts het knarsen van de schelpen en het krijsen van de zeemeeuwen die de mannen volgden.

Zwijgend gingen ze over het wrakhout, klommen over de stenen, vervolgden Kositsyn tot aan de zee en liepen over de natte, harde strook zand.

Hij draaide zich om en zei met een vermoeide stem: „Hé, anata, ik heb geen escorte nodig!”

De schipper zoog fluitend de lucht naar binnen en antwoordde op eerbiedige toon: „Het is een afscheidswandeling, mijnheer de commandant!”

Ze liepen verder. Het was een wonderlijke optocht. Voorop liep de lange, enigszins gebogen matroos met een grimmig en oververmoeid gezicht; achter hem zeven verwaande, kwade „vissers” in ruwe, blauwe, jassen en opzichtige jersey's. Als de commandant voort liep, volgden de „vissers”; als hij bleef staan, bleven dezen ook staan.

Zo liepen ze om het eiland en kwamen uit op het noordwestelijke strand, de enige plaats, waar behoorlijk geland kon worden. De kleine baai, die de kustwachters sindsdien de Kositsyn-baai gedoopt hebben, buigt naar binnen als een hoefijzer. De steile hellingen vormen een uitstekende bescherming tegen de wind.

Hier ontdekte Kositsyn twee lange schaduwen vóór hem. De marconist en de bootsman waren op een drafje omgelopen en sneden hem nu de pas af. De anderen sloten hem van links in en allen samen vormden ze een kring om hem heen, die alleen open was in de richting van de zee.

De schipper riep een paar korte woorden in zijn eigen taal. Kositsyn begreep het onmiddellijk: hij zou geen gemakkelijke dood hebben. De marconist had een zware schroefsleutel in zijn hand. De bootsman zwaaide een handspaak. De overigen hielden stokken en stenen bereid.

De Japanners liepen in een halve cirkel. Achter hem

op de naakte top flikkerde het vuur nog. De rook verhief zich als een reusachtige boom en de wolkige kroon wierp een schaduw op het zand.

Het was unfair om op zo'n korte afstand te schieten. De commandant deed een stap achteruit in het water. Wonderlijk genoeg had Kositsyn een gevoel van opluchting. De spanning van voortdurend op zijn hoede te moeten zijn, die hem de laatste drie dagen geen ogenblik verlaten had, verdween geheel. Hij voelde zelfs geen slaap meer.

Hij zette zijn voeten stevig neer en hij zag duidelijk, dat woede en angst elkaar bij de Japanners bestreden. De bootsman kwam op hem af, met zijn hoofd omlaag als een stier, zijn ogen op het water gericht. De schipper hield zijn ogen gesloten. De marconist maakte een zijdelingse beweging. Allen waren bang, want de eerste keus was aan de commandant: tot het eerste schot zou zijn afgevuurd, was hij sterker dan elk van hen afzonderlijk en sterker dan zij allen tezamen.

Zeven voor zeven. Laat het zo zijn!

„Waarom kruip je?” schreeuwde hij tegen de bootsman. „Kijk recht voor je! Kijk mij aan!”

Hij zette zich schrap op de glibberige stenen en schoot op de vleugelman. De bootsman viel. De rest stormde naar voren. Stenen raakten de commandant tegelijkertijd bij zijn elleboog en op zijn borst, waardoor hij niet goed meer mikken kon.

„Nu, wie volgt?”

Hij mikte op de schipper en verwachtte een klap of een sprong. Maar de „vissers” stonden opeens stokstijf. Alleen de schipper, grauw van woede en angst, kwam met gebogen hoofd, loerend op hem af.

Een sirene loeide op zee.

De „vissers” rekten hun halzen en keken over het hoofd van de commandant naar de schoener, terwijl hun

gezichten met iedere seconde somberder werden. Sommigen lieten hun stenen in het water vallen. „Sa-a!” zei de marconist onthutst. De schipper deed voorzichtig één oog open, siste en ontspande zijn vuist.

Kositsyn kon niet omkijken: de „vissers” stonden twee passen van hem af. Hij keek naar de Japanners en probeerde te raden, wat er met de schoener gebeurd was. Slechts één ding wist hij zeker; hij had geen tijd te verliezen.

Hij drukte de pet vast op het hoofd, liet de revolver zakken en liep uit het water recht op de vijand toe.

De marconist was de eerste, die achteruit deinsde; na hem gingen de anderen. De „vissers” liepen al vlugger en vlugger van de zee weg en spoedig begonnen ze te rennen.

Eénmaal op het strand keek de commandant om. De Kairi-Maroe werd begeleid door een kotter van de kustwacht, die al die tijd door de hoge boorden aan het gezicht onttrokken was geweest. Nu ging de schoener over stag en de kleine, grijze kotter kwam te voorschijn, met een groene vlag en matrozen die een boot uitzetten.

...We sprongen aan land en renden naar Kositsyn.

We zagen hoe hij zijn hand ophief om de Japanners te beduiden, dat ze moesten aantreden en we zagen, dat hij de kleine schipper op de linkervleugel plaatste. Toen deed Kositsyn drie stappen achteruit, bekeek de „vissers” kritisch en met het commando: „Te-sjen!” liet hij ze afmarcheren naar de boot.

Met zijn jekker netjes dichtgeknoopt liep hij recht op ons af — mager en met een koperkleurige borstel rondom zijn kin.

De ogen van de commandant waren gesloten. Hij was staande ingeslapen.

november 1939

VOOR ALLES — BLIJF BEDAARD!

I

Het leven aan wal is eenvoudiger dan op zee. Er is minder nevel, je riskeert niet op een zandbank te lopen en wat het belangrijkste is; er bestaan niet van die lastige conventies, waar een schip zich aan te houden heeft.

In elk geval, de zee is lang niet zo ruim, als je denken zou, wanneer je van de wal af naar de rook van een schip tuurt.

Hier is een voorbeeld.

Binnen de drie-mijls-zone wordt alles bij zijn naam genoemd. Een dief is een dief, de wet is de wet en een kogel — een kogel. Vlak bij de kust geven wij het bevel: „Stop! Pak die lijn!” Maar een piraten-schip hoeft maar even buiten de verboden zone te komen of de dief is Mijnheer de Visser en de geroofde schol heilig, persoonlijk eigendom.

...Om kort te gaan, de Osaka-Maroe was precies vier mijl uit de kust voor anker gegaan. We konden de zwarte masten en het blauwe firma-merk aan de schoorsteen alleen op een afstand bewonderen. Het was een flinke tobbe met een waterverplaatsing van zowat achtduizend ton, een ruim in het voorschip, waar een krabben-conservenfabriek ingericht was, diepe ruimen en een groot aantal laadbomen en kranen, die bedrijfsklaar over boord hingen. Een complete fabriek, rokerig en bedrijvig, met niet minder dan vijfhonderd vissers en arbeiders aan boord.

Vlak bij de Osaka-Maroe, zodat hij de boeg bijna raakte, lag een lichter, die juist steenkool had uitgeladen en nu de blikjes uit het moederschip in ontvangst nam.

Koloskows gezicht klaarde op, toen hij de boot zag, alsof hij een oude kennis ontmoette.

„Net op tijd voor het diner”, zei hij met een knip-oogje. „Dat zal hun krab zijn en ons dessert.”

We waren werkelijk oude kennissen. Ieder voorjaar, tussen de 15^e en 20^e april, verscheen de krabbenvisser in de Zee van Ochotsk en wierp het anker uit op een eerbiedige afstand van de kust. Hij plunderde de westkust van Kamtsjatka onvermoeid, handig, zakelijk en ieder jaar op dezelfde manier.

's Avonds als er geen kotter van de kustwacht in zicht was, zette de Osaka-Maroe een hele flottielje van kawasaki's en roeiboten uit. Wel honderd kleine vissersboten schoten als een muggenzwerm op de kust af

om achter scholen krabben aan te zitten en netten aan de grote, glazen drijvers uit te zetten. Zodra de morgen aanbrak, haalde de flottielje de vangst op — duizenden krabben met hun stekelige harnassen en scharen waren in de netten gevangen. En terwijl het kleine dieven-grut druk bezig was vlak bij de kust, stond hun grote baas kalm op een afstand te roken.

Natuurlijk was er altijd een uitkijk in het kraaienest. Zodra het topje van de mast van de Smjeli in zicht kwam, gaf de Osaka-Maroe het alarm-signaal en de bootjes wendden hun steven naar de open zee, zoals kompasnaalden zich naar het noorden wenden.

Het was een interessant gezicht: de opspattende schuimkoppen, de tuffende motoren, het geschreeuw, waarmee de schippers hun mannen aanvuurden. De krabben vlogen over boord en de rook krulde boven de motoren als ze „gevaar”, „gevaar” puften. Degenen die hun netten niet vlug genoeg konden inhalen, sneden de lijnen door, maar vergaten niet de plaats aan te geven met een plank of een mat.

De kawasaki's snelden voort in een onregelmatige kring, die enger werd, naarmate ze dichterbij het schip kwamen. Daarachter op sleeptouw kwamen de platboomde, lage sampans en daar weer achter, als achterhoede, de muggen-flottielje, de roeiboten met de halfnaakte vissers die uit alle macht schreeuwden.

We gingen op twee kawasaki's af. De éne sneed de sleepkabel door en wist buiten de drie-mijls-zone te komen, maar de andere kregen we te pakken.

De schipper, bleek van ergernis en woede, was weinig spraakzaam. Toen hij zag, dat de andere kawasaki ons zijn achtersteven toekeerde, ging hij op onze mannen die aan boord kwamen, met een handspak af en zou zeker één van ons de krabben achterna gestuurd hebben, als onze kalme bootsman niet naar zijn revolver gegrepen had.

Daarna ging alles zijn gewone gang. De schipper liet zijn handspak vallen en de bemanning begon te buigen en te fluisteren. We doorzochten de kavasaki en in het voorruim vonden we een nat net, waarin een stuk of twintig krabben rondspartelden. Dat was voldoende om de drijvende conservenfabriek in staat van beschuldiging te stellen en de Smjeli ging meteen op de Osaka-Maroe af.

In die tussentijd had de muggen-flottielje kans gezien om buiten de drie-mijls-zone te komen. Een laaghangende wolk zwarte rook vlak bij de kust was het enige spoor, dat de krabben-flottielje achtergelaten had; dichtbij, omgeven door bootjes als een hen door haar kuikens, doemde de ijzeren romp van het moederschip op.

We naderden de Osaka-Maroe en seinden met inachtnaam van de internationale regels: „Laat een valreep neer!” Niemand verroerde een vin, hoewel er heel wat vissers en matrozen aan dek waren. Niet minder dan vijftig kerels die nog hijgden van de race, keken nieuwsgierig naar de kotter.

Boven, bij het uiteinde van de brug, stond de kapitein van het krabbenschip, een arrogant, rimpelig, oud mannetje met uitstaande oren en een platte neus. Hij vond het niet eens de moeite waard zijn uniformjas aan te trekken; terwijl hij zijn wapperende kimono op de borst vast hield, geeuwde hij demonstratief achter zijn hand.

Leunend over de railing vroeg hij in het Engels: „Wat moet je?”

„Laat een valreep neer. We hebben een motorboot van u gesnapt.”

„Ik versta je niet.”

Dat was het gewone smoesje. Als we Engels gesproken hadden, zou hij ons geantwoord hebben in het Japans, Mexicaans, Maleis — in een of andere ongebruikelijke taal, uitsluitend om tijd te winnen.

Van de gehele bemanning van de Smjeli kende alleen Sasjkow een paar woorden Engels. De luitenant riep hem uit de machinekamer om de kapitein te zeggen, dat hij een valreep moest neerlaten en niet proberen om ons voor de mal te houden.

Onze Sasjkow was een beste kerel! Hij kon negentig paardekrachten uit zestig halen, maar hij kon geen Engelse zin opbouwen.

Sasjkow knoopte zijn jekker vast, nam de megafoon en schreeuwde, waarbij hij meer vertrouwde op zijn stembanden dan op de grammatica: „Hallo! Hé! Jullie, anata! Geef me trap! Hallo! Spreek je?” Toen op Russisch terugvallend, zei hij: „Ik zeg, laat de valreep neer! Versta je me? Nou, dan... De trap. Wat duivels! Hallo!”

Zijn stem zette hij meer en meer uit en de kapitein, die eerst aandachtig geluisterd had, begon te geeuwen en draaide ons tenslotte de rug toe.

„Wat een idioot!” zei Sasjkow woedend. „Laat het dekzeil van het machinegeweer afnemen. Dat zal hij beter verstaan.”

„Dat is niet verstandig”, zei Koloskow. „Als je het afneemt, dan moet je het machinegeweer gebruiken ook.”

„Zal ik het nog eens proberen?”

„Maar niet zo.”

Er werden twee seinen gehesen op de Smjeli. Eerst: „Laat de valreep neer. Je boten hebben de kust van de USSR geschonden”, en toen een tweede: „Geef antwoord. We zullen genoodzaakt zijn strenge maatregelen te nemen.” Toen eindelijk liet de kapitein een dikke man met een vilten hoed komen (de tolk, naar het bleek) en begon het gesprek met drukke bewegingen eerst naar het dek en daarna naar de kust.

„De kapitein protesteert!” verklaarde de dikke man. „De kapitein is ver genoeg uit de kust.”

„Uw kavasaki is de verboden zone binnen geva-
ren.”

„Daar weet de kapitein niets van af.”

„U heeft onwettig gevist.”

„Neemt u mij niet kwalijk, de kapitein begrijpt dat niet.”

„Hij zal het gauw genoeg begrijpen als hij wil”, antwoordde Koloskow kalm. „Zeg hem, dat we de kavasaki in beslag genomen hebben. Teken het proces-verbaal.”

De kapitein glimlachte en schudde zijn hoofd en de dikke man, zonder op antwoord te wachten, schreeuwde in de megafoon: „De kapitein ontkent dit. De kapitein kent die boot niet!”

Van het dek steeg bulderend gelach op. De vissers trommelden, verrukt over de vindingrijkheid van de kapitein, met hun houten sandalen op het ijzeren dek, juichten en riepen hun vrienden van de kavasaki bij de naam.

„Hoe bedoelt u, die is niet van u?” zei Sasjkow verontwaardigd. „Kameraad luitenant, mag ik hun het firma-merk laten zien?”

Hij begon de kavasaki dichtbij te halen om de naam op de reddingsboei te laten zien, maar Koloskow zei rustig: „Laat maar. Het doet er niet toe. Deze zone is niet van ons. Halve kracht vooruit!”

We voeren langzaam weg. Een plotselinge windstoot deed het Japanse schip zwaar slagzij maken en droeg het gejuich en gelach naar ons over. De lier op de voorplecht ratelde, toen de Osaka-Maroe de ankerketting vierde om het anker steviger vast te zetten.

Koloskow wendde zijn blik van het krabbenschip naar de kust. De nevel die gewoonlijk over de toppen van de heuvels op de eilanden hangt, was verdwenen. Hun verre, blauw-witte kegels waren duidelijk te zien — een zeker teken, dat er storm op til was.

„Het gaat vast hard waaien!” zei Koloskow in gedachten. „Misschien wel windkracht acht. Wat denk je ervan?”

„Dat klaren we wel”, antwoordde de bootsman rustig.

„En als we eens voor anker gingen?”

„Dat zou slippen. Het is hier slechte ankergrond.”

„Juist... Om middernacht. Maak groepen klaar om aan boord te gaan.”

„Eén?”

„Nee, drie. Iedereen, die geen wacht heeft, moet te kooi. Neem de dominostenen weg, zodat ze wel moeten slapen.”

Met zijn kin op zijn natte kraag keek Koloskow weer somber voor zich uit. Hij lette er zelfs niet op, dat de zeemeeuwen, angstig krijsend, van de woelige zee wegvluchtten om beschutting te zoeken in de krekken in de buurt.

II

Die avond om zes uur sloeg het luik van de machinekamer van de kawasaki weg. De motor sputterde, de pomp raakte onklaar en de Smjeli moest hem op sleeptouw nemen.

Het korte, brede schuitje trok aan de sleeplijn als een weerspanning paard en de drie Japanners waren nauwelijks in staat het met emmers en de donkey-machine boven water te houden.

Met zo'n sleep kun je nu eenmaal niet hard opschieten. Het is gemakkelijker in je laarzen en je jekker honderd meter te zwemmen, dan een kawasaki te slepen in stormachtig weer. We kropen voort als ossen, als een sloep, als de tijd in een hospitaal, terwijl de wind over de Zee van Ochotsk zweepte en aan het dekzeil van de jol rukte.

Het was geheel donker, toen we de kavasaki afleverden in het marine-depot bij de rivier Olowjannaja. We waren moe en door en door koud. Onze regenjassen, jekkers en zelfs de jersey's waren doornat. Bij het avondeten vroeg alleen Sjirokich, die uit medelijden met ons, uitgeputte mannen, zuchtte om een tweede portie. Alle anderen lieten de bonen met koud varkensvlees onaangeroerd.

„Minstens windkracht acht”, zei de kok terneergeslagen, terwijl hij de tafel afruimde.

We zagen voor onze ogen, hoe iedereen ijlings de zee verliet. De schepen die de voorjaars-haringvangst hadden ingeladen, voeren weg om beschutting tegen de storm te zoeken. Roeiboten voeren om het hardst naar de conservenfabrieken. Stormsignalen hingen aan alle masten en de roekeloze Koeribans van Kamtsjatka stonden tot hun hals in het water en probeerden hun koengasi's te redden.

We zouden de hele nacht buiten moeten blijven, want de westkust van Kamtsjatka heeft over honderden kilometers geen enkele baai of inham die beschutting bieden kan.

Langs de boomloze kust loopt een schelpenstrand dat vol ligt met walvisbeenderen en wrakken van schoeners.

Maar Koloskow had een ander plan in zijn hoofd. We doofden de navigatie-lichten, stevenden naar het zuiden en zagen weldra de lichten van schepen. Achter de romp van de Osaka-Maroe kwam gedeeltelijk die van de lichter te voorschijn, waardoor het geheel op een ongewoon lang schip leek. Het enige licht, een stormlantaarn, bengelde aan de mast en verlichtte nu eens de lieren, dan de silhouetten van de matrozen. De laatste koengasi's van zijn flottielje werden juist aan boord gehesen.

In 't donker lijken de afstanden kleiner en daarom meende ik me eerst te vergissen toen het mij voorkwam, dat de schepen veel dichtër bij de kust gehaald waren.

Ik zei daar iets over tegen Koloskow.

„Juist”, zei hij goedkeurend. „Het tuig gered en het paard laten verbranden.”

Hij legde verder uit: „Ze kunnen de flottielje niet aan boord hijsen als ze varen, daarom moesten ze dichtër bij de kust komen, want ze hebben steviger ankergrond en de luwte van de kaap nodig.”

„Dat betekent?”

„Wacht maar af”, zei Koloskow. „We moeten eerst ons bestek hebben.”

We kropen dichtër naar de drijvende conservenfabriek toe en terwijl de marconist om het bestek vroeg, legde de luitenant aan de groepen die aan boord gezet zouden worden, uit, wat er van hen verwacht werd. Alleen de wacht zou op de kotter blijven. De rest van de bemanning zou aan boord van het schip gaan, het roer overnemen, de strategische punten bezetten en dan verdere bevelen afwachten, die vanaf de Smjeli geseind zouden worden — 's nachts met lichten, overdag met vlaggen.

We moesten een hele conservenfabriek veroveren met zo'n vijfhonderd vissers en matrozen aan boord, die er allemaal verontwaardigd over waren, dat hun kavasaki in beslag genomen was en die zich veilig voelden aan boord van hun eigen schip. Er waren wel meer pogingen gedaan om krabben-schepen in beslag te nemen, maar die waren allemaal uitgelopen op de veroordeling van één schipper en een eindeloze uitwisseling van nota's door de diplomaten. Zelfs overdag zou het geen eenvoudige operatie zijn en de duisternis maakte de opgave nog ingewikkelder.

We besloten eerst het krabben-schip aan lij te naderen en aan boord te komen langs de touwladders, die de vissers gebruikt hadden.

„Geen gebruik maken van vuurwapens als het niet strikt noodzakelijk is”, zei Koloskow, „houd je rug gedeekt. Denk er aan, dat Japanners altijd van achteren aanvallen. En vóór alles — blij bedaard. Een kogel is geen spijker — je kunt hem er niet weer uittrekken met een nijptang.”

III

Koloskow kreeg gelijk, de wind bleek onze bondgenoot. Het krabben-schip kon pas weer zee kiezen, als de hele flottielje aan boord was en dat bleek met de hoge golfslag en de buiige zuidenwind, zelfs voor de meest ervaren zeelui niet zo gemakkelijk.

De roeiboten lagen vlak tegen de loefzijde, de kettingen rammelden en braken af, terwijl de boten die het eerst waren opgehesen, in de lucht bleven hangen en de toprepen uit de handen van de matrozen rukten. Twee grote, vijftons koengasi's vergingen voor onze ogen. De éne sloeg te pletter tegen de romp van de Osaka-Maroe en zonk; de andere was ter hoogte van het dek opgehesen, toen hij uit de haken schoot en tien meter omlaag smakte in het water.

We naderden de Osaka-Maroe van de loefzijde, die volkomen duister was. Het schip maakte zo'n slagzij, dat het met rode menie geverfde onderste gedeelte boven water kwam. De schroef woelde langzaam door het water; de kapitein wilde niet alles op het anker laten aankomen en gebruikte de machine om de Osaka-Maroe op zijn plaats te houden.

Toen we langs zij kwamen, waren juist alle boten binnen boord gehesen en de touwladders ingehaald.

De luitenant gaf ons toen bevel om over te sprin-

aangetrokken. Twee riemen kruislings over zijn borst en een grote pet, die zwierig op zijn hoofd stond, gaven hem een geducht voorkomen.

„Wat moet u hier?” vroeg de bootsman, terwijl hij de spreekbuis met een kurk afsloot.

De kapitein was geschrokken, maar woedend. Hij deed de kaartenkast open en mopperend wees hij met de lange nagel van zijn voorvinger op de kaart. Volgens hem lag de Osaka-Maroe een mijl of tien uit de kust.

„De kapitein beschouwt het gedrag van de kustwacht als een fout”, legde de tolk uit.

„Toe maar, toe maar”, zei Goetorow verveeld. „Daar weten we alles van.”

„De kapitein waarschuwt u voor de ernstige consequenties.”

„Dank u. Wat bijvoorbeeld?”

„De kapitein geeft u bevel het schip te verlaten.”

„Nou, luister goed”, zei Goetorow nijdig. „Ik geef hier de bevelen. Joekinasai, naar het vooronder. Maak dat je weg komt. We zullen het zonder u klaarspelen.”

Het krabben-schip sliep toen we naar de conservenfabriek afdaalden. Zonder patrijspoorten en met rijen ijzeren pilaren in het midden leek de ruimte onbegrensd. Rubber transportbanden met blikken er op liepen van de vaten naar de automatische machines. In de verte doemde de autoclaaf op, die nog warm was en er uitzag als een stel veldkeukens.

Waar we ook gingen, overal vonden we sporen van de vangst die net verwerkt was: krabbenschalen glinsterden in de goten; de scherpe, iets bittere lucht van rauw krabbenvlees kwam ons uit het duister tegemoet; natte overalls hingen op rekken in de droogkamers.

De tolk volgde ons op de hielen en mompelde iets. Maar we hadden geen uitleg nodig: duizenden half-

We besloten eerst het krabben-schip aan lij te naderen en aan boord te komen langs de touwladders, die de vissers gebruikt hadden.

„Geen gebruik maken van vuurwapens als het niet strikt noodzakelijk is”, zei Koloskow, „houd je rug gedekt. Denk er aan, dat Japanners altijd van achteren aanvallen. En vóór alles — blijf bedaard. Een kogel is geen spijker — je kunt hem er niet weer uittrekken met een nijptang.”

III

Koloskow kreeg gelijk, de wind bleek onze bondgenoot. Het krabben-schip kon pas weer zee kiezen, als de hele flottielje aan boord was en dat bleek met de hoge golfslag en de buiige zuidenwind, zelfs voor de meest ervaren zeelui niet zo gemakkelijk.

De roeiboten lagen vlak tegen de loefzijde, de kettingen rammelden en braken af, terwijl de boten die het eerst waren opgehesen, in de lucht bleven hangen en de toprepen uit de handen van de matrozen rukten. Twee grote, vijftons koengasi's vergingen voor onze ogen. De éne sloeg te pletter tegen de romp van de Osaka-Maroe en zonk; de andere was ter hoogte van het dek opgehesen, toen hij uit de haken schoot en tien meter omlaag smakte in het water.

We naderden de Osaka-Maroe van de loefzijde, die volkomen duister was. Het schip maakte zo'n slagzij, dat het met rode menie geverfde onderste gedeelte boven water kwam. De schroef woelde langzaam door het water; de kapitein wilde niet alles op het anker laten aankomen en gebruikte de machine om de Osaka-Maroe op zijn plaats te houden.

Toen we langs zij kwamen, waren juist alle boten binnen boord gehesen en de touwladders ingehaald.

De luitenant gaf ons toen bevel om over te sprin-

gen. De golven hieven ons het éne ogenblik zo hoog op, dat we van boven op het dek van het krabben-schip konden neerzien, maar dan gingen we weer zo ver naar beneden, dat we slechts de hoge, gladde scheepswand voor ons hadden.

Al onze kurkenzakken hingen langs zij en zes matrozen hielden de Smjeli met riemen en peilstokken van het krabben-schip af. Toch kraakte en trilde onze kotter van tijd tot tijd zó, dat zelfs Sjirokich zich niet op zijn gemak voelde.

Eindelijk slaagde de bootsman erin een tros over te gooien.

We sprongen over en de zee kwam achter ons opzetten. Toen wendden Goetorow en ik ons om, teneinde de hijgende en natte Kositsyn op het dek van de Osaka-Maroe te trekken. Zimin en Sjirokich kwamen als laatsten. De Smjeli die naast de Osaka-Maroe slechts een notedop leek, deinde ergens onder ons.

„Let op de semafoor!” schreeuwde Koloskow: „Licht niet het anker...”

Dat was alles, wat we hoorden. De kotter verdween in het duister. Een dreunende golf bespatte ons met schuim. We renden naar de brug om de radiohut en het stuurwiel in onze macht te krijgen.

Alles ging in een ademloos tempo. Toen de kapitein op de brug kwam, was alles al gebeurd. Sjirokich had de deur van de radiohut verzegeld en Kositsyns stem konden we door de spreekbuis horen, toen hij bezit nam van de machinekamer. Hij deelde ons mede, dat de eerste-machinist zich enigszins vreemd gedroeg door de nieuwigheid van de situatie, maar dat hij verder alles in zijn macht had. Er was stoom genoeg en de stokers waren op hun post.

De kapitein liep gejaagd heen en weer en wachtte tot we uitgesproken waren. De oude man was nauwelijks te herkennen. Hij had een blauwe jas met epauletten

aangetrokken. Twee riemen kruislings over zijn borst en een grote pet, die zwierig op zijn hoofd stond, gaven hem een geducht voorkomen.

„Wat moet u hier?” vroeg de bootsman, terwijl hij de spreekbuis met een kurk afsloot.

De kapitein was geschrokken, maar woedend. Hij deed de kaartenkast open en mopperend wees hij met de lange nagel van zijn voorvinger op de kaart. Volgens hem lag de Osaka-Maroe een mijl of tien uit de kust.

„De kapitein beschouwt het gedrag van de kustwacht als een fout”, legde de tolk uit.

„Toe maar, toe maar”, zei Goetorow verveeld. „Daar weten we alles van.”

„De kapitein waarschuwt u voor de ernstige consequenties.”

„Dank u. Wat bijvoorbeeld?”

„De kapitein geeft u bevel het schip te verlaten.”

„Nou, luister goed”, zei Goetorow nijdig. „Ik geef hier de bevelen. Joekinasai, naar het vooronder. Maak dat je weg komt. We zullen het zonder u klaarspelen.”

Het krabben-schip sliep toen we naar de conservenfabriek afdaalden. Zonder patrijspoorten en met rijen ijzeren pilaren in het midden leek de ruimte onbegrensd. Rubber transportbanden met blikken er op liepen van de vaten naar de automatische machines. In de verte doemde de autoclaaf op, die nog warm was en er uitzag als een stel veldkeukens.

Waar we ook gingen, overal vonden we sporen van de vangst die net verwerkt was: krabbenschalen glinsterden in de goten; de scherpe, iets bittere lucht van rauw krabbenvlees kwam ons uit het duister tegemoet; natte overalls hingen op rekken in de droogkamers.

De tolk volgde ons op de hielen en mompelde iets. Maar we hadden geen uitleg nodig: duizenden half-

ponds-blikken, klaar om verscheept te worden, lagen in de voorraadkamer.

Sjirokich nam een blik op en bekeek het etiket. Een vuurrode krab klom tegen een besneeuwde heuvel op en hield met zijn scharen een medaillon, met de firma-naam er op, vast. Daaronder stond „Made in JAPAN”.

Toen de tolk zag, dat Sjirokich moeite had om het opschrift te ontcijferen, kwam hij hem te hulp en zei: „Het is in Japan gemaakt.”

„Gestolen in de USSR”, verbeterde Goetorow droogjes.

„Neem niet kwalijk — niet begrijpen — wat?”

„De rechter zal het u wel uitleggen.”

Een warme, benauwde stank drong uit het vooronder in de fabriek door. Hoe verder we ons van de kraakzindelijke, eigenlijke conservenfabriek verwijderden, des te doordringender werd die lucht.

Twee overdekte gangen met houten latten op de vloer verbonden de conservenfabriek met de voorste ruimen. De rechtse gang leidde naar een ijzeren schuifdeur. Goetorow schoof die opzij en een verstikkende, walgelijke lucht sloeg ons tegen.

We stonden op de drempel van het vooronder, waar de vissers hun kwartieren hadden. Vier omgangen liepen om de diepe put; vaag zagen we in de diepte de omtrekken van vaten en kisten.

De mannen sliepen vlak tegen elkaar op planken met bonte vodden. We zagen open monden, slappe handen en naakte bovenlijven, die glommen van het zweet. Ze waren allen vast in slaap. Zelfs het gezoem van de ventilatoren of de zware slagen van de golven, die de reusachtige conservenfabriek deden dreunen, konden hen niet uit hun slaap wekken. Het was duidelijk, dat de eigenaars bezuinigden op het licht, want alleen twee carbidlantaarns glommen in de verte, helemaal onder in het schip. De rijen snorkende mannen en de voch-

tige warmte van honderden lichamen; de vaten in de diepte van het ruim; het gedempte licht; de vodden op de droogrekken — alles schommelde als een reusachtige ijzeren wieg, terwijl de storm gierde en huilde.

We gingen weer naar de brug en begonnen uit te zien naar semafoor-seinen van de Smjeli. De wind had de Osaka-Maroc met zijn achtersteven naar de kust gedraaid en de zee vloog bulderend langs zij. Schuimkoppen vlogen over het dek en het water trommelde als kleine steentjes op het zeildoek over het kompas.

Op vijf kabellengten aan stuurboord lag de lichter. Aan bakboord zagen we de lichten van de vis- en conservenfabrieken langs de kust tot ver in het noorden.

Rode lichten op palen flikkerden bezorgd bij de ligplaatsen — om de kotters en koengasi's te waarschuwen uit de buurt te blijven. Hoe we ook ons best deden, we konden de navigatie-lichten van de Smjeli niet gewaar worden. De kotter had blijkbaar achter het schip beschutting gezocht.

„Het zal mij benieuwen, hoe laat ze hier opstaan”, zei Goetorow.

„Ik denk om zes uur”, antwoordde ik. „Maar wat gaat ons dat aan?”

„Ze zullen wel schreeuwen. En misschien wel erger dingen doen, als ze hun alcohol geven. Het is een wilde, razende bende.”

„Als we hen eens opsloten?”

„Onmogelijk — de latrine is achter.”

Ik deelde de ongerustheid van de bootman. Een vorentje aan een haak slaan is heel iets anders dan de lijn te voelen spannen en trekken onder het gewicht van een dertig-ponds steur. De Smjeli had nog nooit een krabben-schip opgebracht. Een hele nederzetting — een halfduizend hongerige mannen, geprikkeld door het rollen van het schip en het vermoeiende werk —

sliep in het vooronder van de Osaka-Maroe, klaar om aan dek te komen bij de eerste stoot op de fluit.

Alleen Sjirokich leek niet ongerust. Hij stond aan het stuurwiel en kauwde rustig op een korst brood. Ik geloof, dat hij niet in het minst van zijn stuk zou raken, als hij in het cachot van een Japanse kruiser terecht zou komen.

„We zullen hen wel klein krijgen”, zei hij rustig.

IV

Bij het morgenkrieken verscheen de Smjeli. Als een taling door het water duikend, seinde hij met vlaggen op een halve kabellengte afstand: „Licht het anker. Volg mij. Als het gaat misten, houd dan koers zuid 170°. Wees voorzichtig met de bemanning.”

De bootman van de Osaka-Maroe riep met tegenzin een paar matrozen. Die vijf kerels droegen witte handschoenen en bewogen zich alsof ze karnemelk in hun aderen hadden. De bootman geeuwde en de matrozen krabden zich. Elke vijf minuten stopte de ketting en de man aan de lier, klakte met zijn tong en prutste iets aan de zuiger. Al dat getalm maakte Goetorow woedend. Eindelijk kwam het anker boven water en de bootman beval: „Halve kracht vooruit!”

Twee uur later kwamen we voor Kaap Sorotsji. De storm ging even plotseling liggen als hij opgestoken was. Alle schuimkoppen verdwenen, het gieren, dreunen en dolle lachen van de wind, het knarsen van de laadbomen en het flapperen van de zeilen tegen het ijzer verminderde; weldra ging de wilde jazz over in gefluister. De berken op de heuvels strekten hun takken en de hongerige papegaa-duikers en meeuwen kwamen uit de krekten te voorschijn en gingen de zee op — dat waren goede voortekens.

Bij Kaap Sorotsji voegde de Sobol zich bij onze karavaan. Nu konden we onze groep versterken. Drie

matrozen werden op de lichter geplaatst en vijf op de Osaka-Maroe. Koloskow stuurde ons ook onze kok, die bij gelegenheid als ziekenoppasser dienst deed. Om de waarheid te zeggen verwachtten we niet veel hulp van Kostja Skwortsow. Hij was een onnozel, klein mannetje dat aan één stuk door kon praten, als een wekker waaraan de stop ontbreekt. Hij klampte, wie hij ook tegen kwam, aan en praatte met dezelfde hartstocht over de sterren, de kou, Chamberlains politiek of wormen bij honden. Hij zat stikvol met allerlei wetenswaardigheden en babbelde zelfs in zijn slaap.

„Wat een tobbe!” schreeuwde hij, terwijl hij aan boord klauterde. „Waar is de kapitein? Houd zich gedekt? Nou, natuurlijk. Weet waar hij zich aan te houden heeft. De luitenant was bang voor moeilijkheden met de vissers... Hoeveel zijn er? Duizend? 't Zal wel niet veel minder zijn. Kositsyn in de machinekamer? Zeeziek, natuurlijk! Arme kerel!”

Toen Sjirokich zag dat de kok een zware tas bij zich had, leefde hij ineens op.

„Dus je hebt wat voor ons georganiseerd?”

„Voor jullie? Natuurlijk”, antwoordde Kostja zelfvoldaan.

Hij deed zijn tas open en liet ons een rol verband, een fles jodium-tinctuur en een dikke rubberband zien.

„Eet dat zelf maar op”, zei Sjirokich beledigd.

Gelukkig werkten Skwortsows handen net zo goed als zijn tong. Hij had al gauw het kombuis gevonden, de kok weggejaagd en was aan 't werk geslagen.

V

Onze karavaan was wel vijf mijl lang. Eerst kwam de Smjeli die het water van zijn dek schudde als een eend. Daarachter kwamen de schepen die er uitzagen als zwarte strijkijzers. De Sobol sloot de rij.

De mist die ons begeleid had van af Olowjannaja, ging over in regen. Kleine, glanzende kristalletjes nat ijs zetten zich af op het dek en op de zeilen over de reddingsboten, en maakte onze olie-jassen zo stijf als planken. Aan bakboord strekte zich de lage kust van Kamtsjatka uit met zijn dunne, zwarte fabrieksschoorstenen en daken met asfaltpapier. Aan stuurboord rolden, zo ver het oog reikte, traag de golven, waar de regen op spikkelde.

We kwamen langs het dichtstbevolkte deel van Kamtsjatka. De storm was gaan liggen en duizenden boten haastten zich de zee op, naar de trawlnetten vol haring. Sommigen kwamen zo dichtbij, dat we de vissers konden zien, die ons toewuifden.

De roerganger van één van de boten, blijkbaar een oudgediende van de zeemacht, liet zijn helmstok los en seinde: „Gefeliciteerd met de rijke vangst!”

Het was inderdaad een rijke vangst. Voor het eerst brachten we naar het hoofdkwartier geen kleine, stelen-de kavasaki of schoener, maar een drijvende, grote conservenfabriek die wel honderd kotters als de Smjeli en de Sobol in zijn ruim kon bergen.

Het natte dek van de Osaka-Maroe bleef leeg. De Japanners hadden zich blijkbaar in het onvermijdelijke geschikt en besloten de zaak niet ingewikkelder te maken, alleen één matroos en de tweede stuurman — beiden met gele zuidwesters en rubberlaarzen — bleven aan stuurboord over het dek heen en weer lopen en keken nu eens naar de kotter, dan naar de witte top van het eiland Sjimoesjoe, dat vaag achter het regengordijn te zien was. Waar keken ze naar uit? Hoopten ze een Japans schip te ontmoeten, een kavasaki of de politie-schoener, die gewoonlijk voor de kust van Kamtsjatka kruiste? Of hielden ze alleen ons in het oog? Elk half uur luidde de matroos de scheepsklok die aan de voormast bevestigd was.

De officier en de matroos wisselden geen enkel woord, zo lang hun wacht duurde. Ze deden beiden of er niets aan de hand was. De officier geeuwde, de matroos sloeg het water van de dekzeilen der boten en maakte ze beter vast.

De onverschilligheid van de Japanners, het dreunen van de schroef en het regelmatig luiden van de bel, alles sprak van kalme, goed geordende scheepsroutine, die door niets gestoord kon worden. Elke keer als antwoord aan de Osaka-Maroe, bereikte ons het kristalheldere geluid van de scheepsklok op de kotter.

...Het was zes uur in de morgen, toen we eindelijk in de buurt van Kaap Lopatka kwamen en de lange, stenige landtong die de Zee van Ochotsk van de Stille Oceaan scheidt, omvoeren.

Door het gedruis van de zee en de regen kwam gehuil van een sirene. De kust was maar slecht te zien en ik begon de Osaka-Maroe van de riffen af te houden om te voorkomen, dat het schip te pletter zou slaan.

Juist toen stootte Sjirokich me aan.

Aan stuurboord zetten twee Japanse torpedo-jagers koers dwars voor ons langs. Ze verschenen plotseling van achter het eiland Sjimoeshoe, waar ze blijkbaar op ons hadden liggen wachten, nadat ze het radio-bericht van de Osaka-Maroe hadden opgevangen. Nu schoten ze met volle kracht op ons af, als wolfshonden die door een geploegd veld rennen.

Zodra die oorlogsschepen verschenen waren, begonnen de vissers het dek van de Osaka-Maroe te vullen. Ik had nooit gedacht, dat het er zo veel waren. Ze kropen te voorschijn uit de ruimen, uit de dekhutten, van het spardek, uit alle hoeken en gaten — en weldra stond het hele dek van de messroom tot aan de kaapstander op de voorplecht vol. De voorsten wuifden met hun halsdoeken naar de torpedo-jagers; de achtersten stonden op hun tenen, klommen op de lieren, zelfs op

de schouders van hun burenen. Ze schreeuwden zo hard ze konden. Afgezien van de vele matrozen-messen en de dreigende blikken van de vissers leek het dek een marktplein. Ze rekten allen hun halzen en keken nieuwsgierig naar ons.

Ik keek naar onze kotter. Een notedop, niets als een notedop en het kleine kanon — een naald! Maar wat een waardigheid. Hij bleef zonder vaart te minderen in zijn koers, alsof hij de seinen van de naderende torpedo-jagers niet had opgemerkt. Ik kon niet zien, wat er op de Sobol gebeurde, want de rechterkant van de brug onttrok hem aan mijn oog.

Goetorow die de ronde langs de posten had gedaan, kwam vlug naar boven en probeerde uit te maken, wat de torpedo-jagers seinden.

„Stop! Draai bij! Draai onmiddellijk bij!”

„Hoe vind je dat?” zei Kostja verontwaardigd. „Kijk ze nou eens! Zijn ze gek?”

Beide torpedo-jagers hadden de dekzeilen van hun kanonnen op de voorplecht afgenomen.

Met hun slanke rompen, krachtige, schuinstaande schoorstenen, scherpe boegen en het kielzog, dat boven de achtersteven omhoog spatte, zagen die piraten er allerovertuigendst uit. Handig bijdraaiend in de koers van onze kleine karavaan, minderden ze vaart en gingen door met dreigen.

„Waarom heeft u onze schepen geroofd? Beschouwt u ze als buit?”

Ik wierp een blik op de Smjeli. Absolute stilte. Het dek was leeg. Het dekzeil zat nog over het kanon. Koloskow liep de brug op en neer met zijn handen op zijn rug.

„Waarom antwoorden ze niet?” vroeg Kostja zenuwachtig. „Kijk, de kanonniers staan op hun plaatsen.”

„Dat is juist; we willen niet antwoorden”, zei de bootsman.

„Maar waarom? We hebben zelfs geen alarm geslagen.”

„Juist, dat hebben we niet”, zei de bootsman.

De torpedo-jagers naderden de Smjeli tot op een halve kabellengte. De gezichten van de matrozen bij het kanon waren duidelijk te zien.

„Dat wordt ernst”, zei Kostja opgewonden. „Wat zullen ze doen? Dat ruikt naar Sarajewo.” Hij had juist de Memoires van Poincaré gelezen en haalde daar telkens iets uit aan.

„Dat was Sarajewo en dit is Kamtsjatka”, merkte Sjirokich heel verstandig op.

„Het gaat hier om de achtergrond, het conflict! Ik ben bang, dat we iets ontketenen...”

„Maak je maar niet ongerust.”

Toen de torpedo-jager geen antwoord kreeg, wendde hij de steven en probeerde de Smjeli in de weg te komen. Koloskow gooide het roer naar bakboord om en minderde vaart. De torpedo-jager ging weer over stag en kwam weer voor de Smjeli. Toen gooide de kotter het roer naar stuurboord om.

Zo zig-zagden ze een mijl of negen. In onze taal heet dat spelletje „wie verliest, die wint”.

Gedurende deze manoeuvres kwam de tweede torpedo-jager langs zij van de Osaka-Maroe en herhaalde aldoo het signaal: „Geef het schip terug! Geef het schip terug!”

De gehele bemanning van de Osaka-Maroe stond aan dek bij elkaar. Er waren matrozen in licht gele overalls, bootslieden die schreeuwden, vissers in bombazijnen jekkers en rubberlaarzen, machinisten van de flottielje, laders, roergangers, fatterige stokers en krabbensnijders met door het zuur uitgebeten handen. Bevrijd uit hun benauwde en verstikkende ruimen stonden ze allen te redetwisten over de kansen van de kotters en de torpedo-jagers.

Het spel van „wie verliest, die wint” had geen succes. Toen minderden de torpedo-jagers vaart en benaderden de Smjeli van twee kanten, namen hem tussen zich in, alsof ze hem wilden kraken.

De Sobol was al die tijd achter aan in de karavaan gebleven. Bij deze nieuwe manoeuvre vloog hij onmiddellijk naar voren en sloeg alarm.

De eerste torpedo-jager seinde: „Stel voor, dat de commandanten van de kotters komen om te onderhandelen.” De Smjeli antwoordde: „Ben niet gemachtigd om te onderhandelen.”

Een minuut of tien voeren ze samen op in de formatie van een kruis, waaraan de top ontbreekt. Daar achter was het schuim van het kielzog. Toen gingen de torpedo-jagers er vandoor als paarden, die de sporen gevoeld hebben en verdwenen, zwaar rokend in noordelijke richting.

Kostja die merkbaar onder de indruk was geweest, terwijl hij naar de bewegingen van de torpedo-jagers had staan kijken, leefde weer op.

„Aha, ze hebben het opgegeven!” schreeuwde hij triomfantelijk. „Wat heb ik je gezegd? Het belangrijkste is, bedaard te blijven. Ze gaan er vandoor. Waarachtig, ze gaan er vandoor!”

„Dat denk ik niet”, zei de bootsman ernstig.

De mist werd dichter en de torpedo-jagers waren niet meer te zien. Al gauw verdween ook de Smjeli in de mist. De boeg van het krabben-schip met zijn massieve lieren en andere machines lag onbewegelijk en zwart voor ons als een berg.

We minderden vaart en stelden de sirene in werking. Te oordelen naar de echo was de kust niet meer dan twee mijl van ons af, want het geluid kwam in negen seconden terug.

Het eten liep mis. De blikken, die Skwortsow in het kombuis opgewarmd had, stonken. In één er van vond

Sjirokich een lapje en een glasscherf. Ik haalde er een stukje zeep uit.

„Ben je bij het fornuis weg geweest?” vroeg Goetorow.

„Neen — dat wil zeggen, alleen even om water te halen.”

„Dan is alles duidelijk. Gooi de hele zaak overboord!”

De hele dag aten we chocolade met scheepsbeschuit; 's avonds scheepsbeschuit met chocolade. Niemand leed honger, maar iedereen kreeg slaap. Het rollen van het schip en de dertig uur dienst misten hun uitwerking niet.

De karavaan ging verder in noordelijke richting. Ieder uur kwam de Smjeli langs en inspecteerde de schepen nauwkeurig. Ik kon Koloskows zuidwester en zijn brede schouders aldoor op de brug zien. Wanneer hij rustte, was voor mij een raadsel, maar zijn zware bas behield dezelfde kracht. De luitenant toonde een niet verflauwende belangstelling in het werken van de machine en gaf de raad Kositsyn wat vaker in de frisse lucht te halen.

VI

De torpedo-jagers wachtten ons op bij het eiland Oetasjoet. Zodra de karavaan in zicht kwam, deden ze tegelijk hun zoeklichten aan. Twee lange blauwe strepen vielen over het water langs onze koers. We konden ze niet ontlopen. Eén van die strepen viel op de Smjeli en vergezelde hem zwijgend in noordelijke richting; de andere begon de schepen van de karavaan af te tellen. Nadat hij de Sobol bereikt had, keerde hij terug en raakte de Osaka-Maroe precies voor de brug.

Het licht was zo scherp, dat ik mijn hand voor de ogen moest houden. Het werd zo goed als onmogelijk om het schip in het zog van de Smjeli te houden. Ik kon

nòch de kust, nòch de seinlichten zien. Alles buiten de dampige, blauwe straal was zwart. Voor me, net op oogshoogte hing een verblindende schijf, die in mijn ogen stak, tot ze pijn deden.

Het gehele schip was in duister gehuld. Alleen de brug glansde wit boven de duisternis. Dat bracht onze groep in een moeilijke positie. Iedere beweging, iedere stap stond bloot aan de blikken van de torpedo-jagers en van de mannen op de Osaka-Maroe.

Dat was net, wat de Japanners wilden. Een half uur lang keken ze nauwlettend toe en richtten hun straal dan eens op de achter- dan op de voorsteven. Door het scherpe licht begonnen mijn ogen te tranen. Goetorow gaf me bevel om bij het stuurwiel weg te gaan en de reserve-stuurinrichting op het achterdek te gebruiken. Om geen achterdocht te wekken, ging Sjirokich op mijn plaats staan. Een minuut of tien smaakten we het genoeg de vijand te slim af te zijn, maar de straal tastte de achtersteven af en vond mij bij het andere stuurwiel. Ik moest naar de brug terug onder begeleiding van de lichtstraal.

Zo voerden we onze kleine oorlog: een tactische oorlog van wedrennen, camouflage, trucs en misleiding, een oorlog, waarin zoeklichtstralen de plaats van kanonschoten innamen.

Wegkruipend achter reddingsboten, luchtkokers en dekhutten rende ik met de nevelige, blauwe straal achter me aan, van het éne stuurwiel naar het andere.

Ik kreeg al gauw het gevoel, dat de torpedo-jager mijn ruggegraat onder mijn jekker kon zien; het licht stak dwars door me heen. Het drong door mijn oogleden in mijn gesloten ogen, speurde me op, waar ik ook zat, achtervolgde en verschroeide me. Enige uren had onze groep ononderbroken het afschuwelijke gevoel, dat een geweerloop tegen onze slapen gedrukt werd.

Terwijl ik me inspande om de stand van het kompas

af te lezen, kon ik niet nalaten me voor te stellen hoe fijn het zou zijn om één korte mitrailleur-stoot — één enkele — recht in die spiegel, in dat brutale, schitterende oog af te geven.

Om twee uur in de nacht ging het zoeklicht uit en hoorden we het geluid van een machine. Twee officieren van de torpedo-jagers probeerden aan dek te komen langs de touwladder die iemand neergelaten had. Ze werden van bakboord verjaagd om meteen aan stuurboord weer op te duiken. Daar begonnen ze te roepen om de kapitein. Het duurde even voor we tussenbeide konden komen, omdat de kapitein door de patrijspoort van zijn hut sprak. De „gasten” eisten iets. De oude man antwoordde in afgebeten klanken: „A so-des-so-so. A so-des-so-so, O, ja-ja, ja...”

De sloep ging er pas vandoor na de derde waarschuwing, die begeleid werd door de klik van een gewiegrendel.

„Hé, Roeski!” schreeuwden ze van de achtersteven. „Hé, Roeski! Dwaas, ga naar huis!”

„Een stel wilden, alles bij elkaar”, zei Sjirokich minachtend. „Geen begrip, geen tact.”

Stilte. De karavaan ging verder in absolute duisternis, die nog dichter leek na de verblindende stralen van de zoeklichten.

De zee glansde fosforiserend. Het kielzog van de Osaka-Maroe vormde twee bleek-groene voren onder de achtersteven. De krachtige slagen van de schroef, ver onder in de duisternis, wierpen zwermen spattende vonken op. In de zee vormde zich een Melkweg van vonken, beweging, schuim en zacht licht, dat in de diepte verdween.

De enige vlek op het beeld vormde de Japanse torpedo-jagers. Met gedoofde lichten voeren ze gelijk met ons op naar het noorden. Nu echter, probeerden ze niet meer om contact op te nemen met het krabben-schip.

We begonnen juist aan onze gevaarlijke burenen te wennen, toen de leidende torpedo-jager een vuurpijl afschoot. Op 't zelfde oogenblik doofden alle lichten op het krabben-schip en op de lichters.

„Wat gebeurt er?” riep Goetorow door de spreekbuis.

Geen antwoord.

„Machinekamer!”

„Wah... a-ga-a-a...” klonk het door de spreekbuis.

Er gebeurde daar beneden iets vreemds. Iemand riep bevelen. Een opgewonden Babel van stemmen antwoordde hem.

Toen stilte, gevolgd door een weergalmende kreet — die klonk als twee zware slagen op een leeg vat — een lange, verschrikte kreet, als gekerm. Toen het gestamp van voeten op ijzeren platen. Dan weer een lange pauze.

„Machinekamer!”

Deze keer kwam de stem van onze machinist door de spreekbuis.

„Ze zijn weg”, zei Kositsyn.

„Wie?”

„Ze zijn hem allemaal gesmeerd, het tuig!”

We snelden in het donker de ladders af, alleen verlicht door noodlantaarns.

Het was daar rustig.

De zurige lucht van kruitdamp kwam uit de duisternis.

„Hier ben ik”, zei Kositsyn.

In elkaar gehurkt bij de ladder rukte hij met zijn tanden aan een touw, dat om zijn linkerarm gebonden was. Naast hem op de vloer lag een revolver.

„Ze zijn hem gesmeerd!” zei hij met een zuur gezicht, „door de bunker.”

De deur naar de stookplaats stond open. Vier vuren die door de Japanse stokers verlaten waren, loeiden

nog en wierpen glimlichten op de grote verticale verbindingsstangen die tot ver in het donker reikten.

Zimin, naakt tot zijn middel, rende van het éne vuur naar het andere en brak de roodgloeiende slakken met een stookijzer los.

Op een berg kolen lag een dode Japanner in een korte, blauwe jas met het firma-merk op zijn rug.

Vijf minuten te voren was hij langs een touw door de luchtkoker naar beneden gekomen en had Kositsyn die probeerde de stokers te bewegen op hun posten te blijven, overvallen.

Een slag met een stookijzer had Kositsyn aan zijn linkerarm een gapende, bloedende scheurwond van de pols tot de elleboog gemaakt.

„Wat kon ik anders doen?” vroeg hij om zich te rechtvaardigen.

„Juist, heel juist”, zei de bootsman, hoewel hij merkbaar ontdaan was over het onverwachte verloop van de gebeurtenissen.

Ik bedekte de dode met een zeil en Goctorow verbond Kositsyns arm.

„Eén is nog weg gekomen — klaarblijkelijk gewond.”

„Dat is lelijker”, zei de bootsman.

Na kort beraad besloten wij het lijk op de stookplaats te laten liggen. De aanblik van een dode zou alle vissers en matrozen nog woedender gemaakt hebben en ze waren al opgewonden genoeg door de wodka en de dreigende houding van de torpedo-jagers.

We namen contact op met de Smjeli en de luitenant kwam aan boord van de Osaka-Maroe die nog steeds voer.

Hij bleef niet meer dan een minuut, want de torpedo-jagers richtten hun zoeklichten weer op ons en groepen vijandige vissers kwamen aan dek.

De luitenant keurde ons gedrag goed en stelde voor twee van onze matrozen naar de stookplaats te sturen.

Hij kon niemand meer missen, want aan boord van de Smjeli was nog maar een handjevol mannen.

„Prikkel ze niet onnodig”, riep hij nog van de touwladder. „Trek je niets aan van hun getier. Voor alles — blijf bedaard!”

De kotter sputterde en verdween uit het gezicht. We waren weer alleen.

Het dek van de Osaka-Maroe, dat een paar minuten tevoren verlaten was, vulde zich opnieuw met vissers. De mannen renden naar het dek, alsof de alarmklok geluid was door het hele schip. Carbidlantaarns en neuswarmers blonken overal. We hoorden opgewonden stemmen, gefluit en schrille kreten.

Japanse vissers zijn gemakkelijk tot opwinding te brengen. Een dreigend gebaar, een ruw woord, zelfs een onhandige, onzekere beweging is genoeg om de menigte, die zich bewust is van zijn kracht, van woorden tot daden te doen overgaan.

Weldra bleek het, dat er enigen dronken waren. De gedwongen werkeloosheid beroofde de vissers van hun karig loon en de menigte zag in ons de bron van al hun ellende. Het tumult aan dek groeide met elke minuut aan. Blikken dreigden en messen zwaaiden brutaal.

De vissers schoolden samen rondom hun aanvoerders die op de lieren, bolders of kabelrollen geklommen waren. Ik ontdekte in het midden van de drukste en meest opgewonden groep een man met een bloederig verband om zijn hoofd. Hij gilte schril als een vrouw en wees telkens in onze richting.

Het was niet langer mogelijk de vier mannen, die over de voor- en achtersteven verdeeld waren, te bereiken en ze vormden kleine eilandjes, die afgesneden waren van het middenschip.

Het begon te dagen.

De groepen vissers smolten tot één golvende massa samen, die rusteloos tussen de brug en de hoge boven-

bouw op de voorsteven heen en weer golfde. Degenen die uit de ruimen kwamen, drongen de anderen voor zich uit; sommigen sprongen zelfs op de schouders van hun burens; en allen namen, aangezet door de raddraaiers, een hoe langer hoe dreigender houding aan.

Iemand stampte met zijn houten sandalen. De hele bemanning begon hem na te doen, zo woest, dat weldra de ijzeren romp dreunde.

Een vaag gevoel van een of ander groot, dreigend gevaar overviel me. Zoals wanneer de zee plotseling donker wordt en een koude rimpeling — de voorbode van een bui — er over loopt.

Ik wierp een blik op mijn maats. De bootman keek oplettend naar de kust, de onverstoorbare Sjirokich naar zijn kompas en Kostja naar de gesp van zijn riem.

VII

„Wat gaat er nu gebeuren?” vroeg Kostja benauwd. „Dit wordt ernst. We moeten ze op een of andere manier tot rede brengen — ze aanpakken — ... Kijk... messen! Dat is mouterij!”

We konden de vuurtoren van Poworotny al zien, toen de leidende torpedo-jager seinde: „Gedwongen tot handelen. Nemen afdoende maatregelen in de naam van Keizerlijke Regering.”

De tweede torpedo-jager vormde meteen een rookgordijn en loste een schot uit het boegkanon. Beide kotters sloegen alarm. De Smjeli antwoordde: „Onderhandelen niet. Verlaat onmiddellijk de wateren van de USSR.”

Bij die woorden wendde hij de steven en voer op volle kracht naar de torpedo-jager. Ik weet niet wat de luitenant voor had, maar het dekzeil van het enige kanon was afgenomen en de kanonnières waren op hun post. De Sobol stoof achter de Smjeli aan.

Meer kon ik niet zien. Een prikkelende gele wolk

onttrok de kotters en de rots met de vuurtoren aan het gezicht.

„We moeten iets doen! Kijk, ze klimmen op de voorplecht!”

„Houd je kalm”, zei Goetorow.

Hij keek naar de voorplecht, waar Zjoekow en Tsjatsjin op wacht stonden. In de morgen hadden we nog verbinding met de boeg gehad via een ijzeren brug die van de commando-brug naar de voorstevan over twee stangen hing. Maar die brug was door de opgewonden menigte neergehaald. Wel honderdvijftig man, fluitend en schreeuwend om elkaar aan te moedigen, drongen naar het verhoogde platvorm, waarop onze twee mannen stonden.

De menigte schreeuwde: „Stinkers! Roeski honden!”

„Hé, bolsjewiek! Kom naar beneden!”

Een visser in een gestreepte matrozentrui en lichtgele broek, klom tegen het onderwand en schreeuwde korte Russische vloeken.

„Ik zou die papegaai wel tot zwijgen willen brengen”, verklaarde Kostja, „maar het zou zonde van de kogel zijn...”

„Kalm aan, kalm aan”, zei de bootsman. „Och, wat jammer!”

Wat we allen gevreesd hadden, gebeurde. Zjoekow verloor zijn geduld en vloekte nog harder terug. Dat was een fout. Een paar van die grote, glazen drijvers voor de netten vlogen naar onze mannen. Eén vloog tegen de mast aan splinters, maar de andere trof Zjoekow aan zijn been. Werktuigelijk greep hij de glasbol en gooide die terug in het dichtst van de menigte. Een gebrul was het antwoord.

Ik zag een zwerm messen over het dek flitsen. Zjoekow greep naar zijn schouder, Tsjatsjin naar zijn been. Korte matrozen-messen kletterden rondom de mannen op het dek.

Om de waarheid te zeggen had ik allang niet meer op het kompas gelet. Zjoekow hurkte en maakte de holster van zijn revolver los. Tsjatsjin die maar licht gewond was, stond voor zijn kameraad en mikte op de menigte, zijn revolver rustte op zijn gebogen arm.

Kostja trok de bootsman aan zijn mouw: „Wat moet dat allemaal, kameraad commandant! Gauw! Waarom schiet u niet?”

Opeens voelden we hete druppels en een oorverdovend geloei spleet de lucht.

Goetorow had de stoomfluit in werking gebracht. De Osaka-Maroe brulde en de stenige kust daverde van de echo's.

De menigte verstijfde. De vissers keken verbluft naar de stoomwolk en de gedrongen, vastberaden postuur van de bootsman die de hele oceaan scheen toe te roepen: „Halt — houd je gedekt! Hé, jullie! Pas op!”

Dat was het nu net. Een schot zou de vissers tot nog heviger geweld hebben aanzet, maar het schrikbarende geloei van de stoomfluit, viel als een stortvloed over het dek en kalmeerde de opgewonden rebellen. Hij donderde met oorverdovende vasthoudendheid, woedend, angstaanjagend. „Halt! Houd je gedekt! Halt! Houd je gedekt! Halt! Houd je gedekt!”

Toen hij eindelijk ophield, was het aan dek doodstil, je kon de golven horen kabbelen.

Honderden vissers keken naar de bootsman. Goetorow stelde zich in postuur, ging naar de ladder en sprak op dreigende toon: „Houd op met al die kuren! Wij denken, jullie mensen, maar jullie alleen maar ratten, foei! Alleen maar schuim! Houd je bedaard! Luister naar mij. Ga naar het vooronder. Slaap — slaap! Wij sturen schip. Als er iets gebeurt, zal ik maatregelen nemen zonder consideratie.”

De bootsman had misschien nog nooit van zijn leven zo lang achter elkaar gepraat. Toen hij uitgespro-

ken was, snoot hij op zijn gemak zijn neus, wendde zich tot Skwortsow en zei: „Ga naar de voorplecht, voor ze van de schrik bekomen zijn. Vlug!”

De mannen daar hadden niet om hulp gevraagd, maar het was duidelijk, dat Tsjatsjin het verband niet alleen kon aanleggen. Hij had het hemd van de gewonde opengescheurd en wikkelde het verband om Zjoe-kow, alsof die een klos telefoon-kabel was.

„Ja, ja”, antwoordde Kostja. „Ik — ik ga al!”

Hij liep naar de ladder die recht naar de waakzame, vijandige menigte voerde en keek besluiteloos naar beneden.

„Ik ga al — dadelijk”, herhaalde hij haastig. „Nu, kameraad commandant — ik zal...”

Hij liep naar het stuurwiel, hurkte neer en begon in zijn verbandtas te rommelen.

Het dek zoemde van de stemmen. Niets is schadelijker dan twijfel. De vijandige menigte begreep zijn besluiteloosheid en legde die op haar manier uit. Iemand lachte schel. De man met de gele broek begon de vissers opnieuw op te ruien.

De betovering was verbroken. Het was nu ondenkbaar, dat Skwortsow de voorplecht zou kunnen bereiken, dwars door die menigte, die dichter opeen gepakt stond dan de zaden in een zonnebloem. Er bleef maar één weg open: over de zware met ijzer beslagen laadbomen die gebruikt werden om de koengasi's aan boord te hijsen. De ene zat met één uiteinde aan de mast, hing bijna horizontaal boven het dek en rustte met het andere uiteinde op de brug. Een tweede liep in tegenovergestelde richting van de mast naar de boeg. Samen vormden ze een smal pad, een voet of tien, twaalf boven het dek.

„Ja, ja, een ogenblikje”, mompelde Kostja. „Waar is het? Hier — nee, niet dat... ik ben klaar.”

Hij bleef in zijn tas rommelen, betastte eerst het

gaas, toen het verband. Hij haalde er de fles jodium-tinctuur uit, deed de kurk er af, wreef er zijn handen mee in en veegde die toen aan zijn uniformjas af. Zo had hij het te pakken!

„Klaar?” vroeg Goetorow.

„Ja, ja... ik geloof, dat ik alles heb... Nu, wat? Alleen...”

Ik herkende Kostja's stem niet. Hij was toonloos en hol. Zijn lippen trilden, als bij een jongen die op het punt staat in huilen uit te barsten. Het was een beschamend en weerzinwekkend gezicht. Ik draaide me om...

Goetorow keek naar de mast achter Kostja.

„Dit is de enige weg”, zei hij in zich zelf.

„Kameraad commandant, ik zal het maar ronduit zeggen... Ik kan nie...”

„Je kunt het, je kunt alles”, zei de bootsman kalm. Hij trok Skwortsov overeind, hing hem zijn tas om en fluisterde iets in zijn oor. Toen duwde hij hem naar de railing.

„Ik kan nie...”

„Kijk niet naar beneden”, zei de bootsman met nadruk. „Zet je voeten stevig neer, loop vlug en kijk recht voor je uit naar Zjoekow. Als je hem verbonden hebt, kun je verder daar blijven.”

Goetorow eiste niets; en gaf de doodsbanige ziekenoppasser ook geen orders. Hij sprak gelijkmoediger en vriendelijker dan gewoonlijk en met de rustige zekerheid die dadelijk iedere tegenstand brak. De bootsman twijfelde er absoluut niet aan, dat de moedeloze, overspannen Skwortsov in staat zou zijn om die twintig meter over de smalle boom te halen.

Ik weet niet, wat hij Kostja in zijn oor gefluisterd heeft, maar het prachtige vertrouwen miste zijn uitwerking niet. Kostja zette zich in postuur, trok zijn schouders achteruit en probeerde zelfs zijn gezicht tot een glimlach te plooiën.

„Het gaat er maar om, dat je je kwaad maakt”, zei de bootsman. „Als je kwaad bent, kun je alles.”

Kostja klom over de railing en stapte weg over de boom. Eerst ging hij langzaam, zijdelings, voetje voor voetje. De boom was glibberig, de tas trok hem scheef en hij sloeg aldoor zijn armen uit om zijn evenwicht te bewaren. Hij hield zijn hoofd voorover; hij keek omlaag naar zijn voeten en naar de menigte beneden hem.

Ergens in het midden gleed hij uit en wankelde. De menigte beneden brulde. Kostja waggelde nog erger.

Ik deed mijn ogen dicht — één seconde, niet langer. Iemand schreeuwde een vloek en gaf toen een gil, scherp en kort als een pistoolschot.

De boom was leeg. Hij had de mast bereikt. Hij sloeg er zijn armen omheen, klauterde verder naar de andere boom en ging toen langzaam voort, zo voorzichtig, alsof hij een glas met water droeg.

Toen rukte hij zijn blik weg van de menigte. Hij keek strak naar Zjoekow. Hij liep al vlugger en vlugger en tenslotte rende hij, evenwichtig, luchtig als een duif, terwijl hij zijn armen uitspreidde om het evenwicht te bewaren.

Hij wuifde met zijn arm, sprong — en boog zich meteen over Zjoekow.

Toen pas drong het tot me door, dat Goetorow zijn machinegeweer op de railing had gezet en met zijn vinger aan de trekker stond.

Nu hij zag, dat Kostja het volbracht had, liet hij de trekker los en veegde de klamme handpalmen aan zijn jekker af.

„Ik zou zelf gevallen zijn”, gaf hij met een zucht van verlichting toe. „Zo'n kranige koorddanser als dat is. Wat een duivel!”

„Maar hij was doodsbenauwd!”

„Wat zou dat?” zei Goetorow eenvoudig. „Zelfs aan

een machinegeweer hapert wel eens iets. Kijk eens! Wat is dat? Wel d-duivel!"

De Osaka-Maroe kwam langzaam uit het rookgordijn te voorschijn gekropen en het eerste, wat wij zagen, waren de sneeuwwitte kielzoglijnen van de Japanse torpedo-jagers.

De piraten stoven over het water in zuid-oostelijke richting en vlak achter hen aan, springend van golf op golf, vlogen de Smjeli en de Sobol...

„Niet daar!" schreeuwde Goetorow. „Kijk, hier zijn ze!"

Ik hoorde ergens boven mijn hoofd een geluid als het klapperen van een zeil; drie vliegtuigen met rode vleugels kwamen van achter een heuvel te voorschijn en snelden in de richting van de zee.

Weer rolde de donder over het blauwe water van de Stille Oceaan. Toen blonken propellers als sabels, dreunden granaten met het bekende, alles overstemmende geluid — of was het een bassnaar? Zes gevechtsvliegtuigen verjoegen de piraten uit de toegangen van de Awasjan-baai naar het oosten! Naar de duivel! De zee op!

Het dek van de Osaka-Maroe werd zo stil als de velden in de herfst. De vijfhonderd mannen stonden stokstijf, met uitgerekte halzen te luisteren naar het nijdige zoemen van de vliegtuigen. Het klonk nu als een afscheidsgroet aan de torpedo-jagers. Met het omgekeerde spiegelbeeld van de Wiljoetsjin-heuvels en de roze driehoeken van zeilen zag de baai er uit als een bergmeer. De Osaka-Maroe zwenkte de baai in.

We wierpen nog een laatste blik op de torpedo-jagers. Ze voeren heel snel, zo snel, dat het buiswater in golven over het dek vloog. Het waren ongetwijfeld eerste klas schepen.

december 1938

INHOUD

PATRIOTTEN	3
DE ONDERGANG VAN DE SAGO-MAROE	149
BERI-BERI	182
DE COMMANDANT VAN VOGEL-EILAND	200
VOOR ALLES - BLIJF BEDAARD! . . .	229

WAARDE LEZER!

De uitgeverij voor literatuur in vreemde talen zou het zeer op prijs stellen wanneer U Uw oordeel over de inhoud, de vertaling, de verzorging en de technische uitvoering van dit boek, alsook Uw verdere wensen en aanmerkingen zoudt willen mededelen.

*Ons adres is: Zoebowski-Boulevard 21
Moskou, USSR.*